



**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчальної роботи

_____ **Л.І.Чорний**
(підпис) (ініціали, прізвище)

14 лютого 2019 року

М.П.

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«АДМІНІСТРАТИВНЕ СУДОЧИНСТВО»
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальністю 074 (281) Публічне управління та адміністрування
галузі знань 07 (28) Управління та адміністрування (Публічне
управління та адміністрування)
за денною формою навчання**

ЗМІСТ

Стор.

1.	Структура вивчення навчальної дисципліни	–	3
	1.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	– 3
	1.2.	Лекції	– 3
	1.3.	Семінарські (практичні, лабораторні) заняття	– 4
	1.4.	Самостійна робота студентів	– 14
	1.5.	Індивідуальні завдання	– 34
	1.6.	Підсумковий контроль	– 35
2.	Схема нарахування балів	–	38
3.	Рекомендовані джерела	–	39
4.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	–	66

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
Лекції	Сем. (прак).		Лабор.	Ін.зав.	СРС	Лекції	Сем. (прак).		Лабор.	Ін.зав.	СРС		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Адміністративна юстиція як інститут судового захисту	8	2	2	-	-	4	8	1	-	-	-	7
2.	Основні засади (принципи) адміністративного судочинства	8	2	2	-	-	4	10	-	-	-	-	10
3.	Організація адміністративного судочинства	9	2	2	-	-	5	8	1	-	-	-	7
4.	Учасники судового процесу	8	2	2	-	-	4	10	-	-	-	-	10
5.	Проведення в адміністративному суді першої інстанції	10	2	2	-	-	6	10	1	1	-	-	8
6.	Особливості позовного провадження в окремих категоріях адміністративних справ	10	2	2	-	-	6	10	1	1	-	-	8
7.	Перегляд судових рішень	14	4	4	-	-	6	10	1	1	-	-	8
8.	Виконання судових рішень в адміністративних справах	8	2	2	-	-	4	9	1	1	-	-	7
	Усього годин:	75	18	18	-	-	39	75	6	4	-	-	65

1.2. Лекції

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин
1	2	3
1.	Адміністративна юстиція як інститут судового захисту	2
1.1.	Вітчизняний досвід становлення адміністративної юстиції.	
1.2.	Адміністративне судочинство як складова адміністративної юстиції.	
1.3.	Поняття та завдання адміністративного судочинства.	

1	2	3
1.4.	Основні моделі адміністративної юстиції в зарубіжних країнах.	
2.	Основні засади (принципи) адміністративного судочинства	2
2.1.	Поняття основних засад (принципів) адміністративного судочинства.	
2.2.	Характеристика принципів адміністративного судочинства.	
2.3.	Особливості застосування принципів адміністративного судочинства.	
3.	Організація адміністративного судочинства	2
3.1.	Предмет адміністративної юрисдикції.	
3.2.	Види підсудності адміністративних справ.	
3.3.	Докази і доказування в адміністративному судочинстві.	
3.4.	Строки в адміністративному судочинстві.	
4.	Учасники судового процесу	2
4.1.	Адміністративна процесуальна право- та дієздатність.	
4.2.	Характеристика адміністративно-процесуального статусу учасників справи.	
4.3.	Види представників в адміністративному процесі. Повноваження представника у суді.	
4.4.	Процесуальний статус інших учасників судового процесу.	
5.	Провадження в адміністративному суді першої інстанції	2
5.1.	Адміністративний позов: поняття, форма, зміст, вимоги.	
5.2.	Відкриття провадження в адміністративній справі.	
5.3.	Підготовче провадження.	
5.4.	Врегулювання спору за участі судді.	
5.5.	Розгляд справи по суті та ухвалення судового рішення.	
5.6.	Розгляд справ за правилами спрощеного позовного провадження.	
6.	Особливості позовного провадження в окремих категоріях адміністративних справ	2
6.1.	Розгляд окремих категорій складних справ.	
6.2.	Розгляд окремих категорій термінових адміністративних справ.	
6.3.	Розгляд типових та зразкових справ.	
7.	Перегляд судових рішень	4
7.1.	Апеляційне провадження.	
7.2.	Касаційне провадження.	
7.3.	Перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами.	
8.	Виконання судових рішень в адміністративних справах	2
8.1.	Порядок набрання судовими рішеннями законної сили.	
8.2.	Примирення сторін у процесі виконання.	
8.3.	Відстрочення і розстрочення виконання. Зміна чи встановлення способу і порядку виконання судового рішення.	
8.4.	Судовий контроль за виконанням судових рішень в адміністративних справах.	
8.5.	Заходи процесуального примусу.	
	Усього	18

1.3. Семінарські заняття

Семінарське заняття 1

Тема 1. Адміністративна юстиція як інститут судового захисту

Питання для усного опитування та дискусії

1.1. Вітчизняний досвід становлення адміністративної юстиції.

1.2. Адміністративне судочинство: поняття, завдання.

1.3. Особливості адміністративної юстиції у зарубіжних країнах.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: адміністративне судочинство, адміністративний процес, адміністративна юстиція, завдання адміністративного судочинства, адміністративна справа, публічні права та інтереси, континентальна і англо-американська модель адміністративної юстиції.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- поняття та ознаки адміністративної юстиції;
- співвідношення понять «адміністративна юстиція» та «адміністративна юрисдикція»;
- завдання адміністративного судочинства;
- відмінність адміністративного судочинства від інших видів судочинства;
- ознаки публічно-правових відносин;
- основні сучасні моделі адміністративної юстиції в зарубіжних країнах;
- особливості адміністративної юстиції Франції;
- адміністративна юстиція Німеччини;
- адміністративна юстиція інших країн романо-германської моделі;
- адміністративна юстиція Великобританії та США.

Семінарське заняття 2

Тема 2. Основні засади (принципи) адміністративного судочинства

Питання для усного опитування та дискусії

2.1. Поняття основних засад (принципів) адміністративного судочинства.

2.2. Характеристика принципів адміністративного судочинства:

- 1) верховенство права;
- 2) рівність усіх учасників судового процесу перед законом і судом;
- 3) гласність і відкритість судового процесу та його повне фіксування технічними засобами;
- 4) змагальність сторін, диспозитивність та офіційне з'ясування всіх обставин у справі;
- 5) обов'язковість судового рішення;
- 6) забезпечення права на апеляційний перегляд справи;
- 7) забезпечення права на касаційне оскарження судового рішення у випадках, визначених законом;
- 8) розумність строків розгляду справи судом;
- 9) неприпустимість зловживання процесуальними правами;
- 10) відшкодування судових витрат фізичних та юридичних осіб, на користь яких ухвалене судове рішення.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: основні засади (принципи) адміністративного судочинства, верховенство права, рівність усіх учасників судового процесу, гласність судового процесу, відкритість судового процесу, повне фіксування судового процесу технічними засобами, змагальність сторін, диспозитивність, офіційне з'ясування всіх обставин у справі, обов'язковість судового рішення, право на апеляційний перегляд справи, право на касаційне оскарження судового рішення, розумність строків, неприпустимість зловживання процесуальними правами, відшкодування судових витрат фізичних та юридичних осіб.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- поняття основних засад (принципів) адміністративного судочинства;
- значення принципів адміністративного судочинства;
- система основних засад (принципів) адміністративного судочинства;
- загальні та процесуальні принципи адміністративного судочинства;
- «неписані» принципи адміністративного судочинства;
- зміст основних засад (принципів) адміністративного судочинства;
- особливості реалізації принципів адміністративного судочинства;
- верховенство права у рішеннях Конституційного Суду України та Європейського суду з прав людини;
- правила застосування джерел права судом;
- аналогія закону та аналогія права;
- зміст права на перегляд справи та оскарження судового рішення;
- відповідальність за невиконання судових рішень;
- обмеження відкритості інформації щодо справи;
- гарантії гласності і відкритості інформації щодо справи;
- наслідки порушення принципів адміністративного судочинства.

Семінарське заняття 3

Тема 3. Організація адміністративного судочинства

Питання для усного опитування та дискусії

- 3.1. Предмет адміністративної юрисдикції.
- 3.2. Система адміністративних судів.
- 3.3. Види юрисдикції: предметна, інстанційна, територіальна юрисдикція (підсудність).
- 3.4. Докази: поняття, класифікація, правила допустимості, способи забезпечення.
- 3.5. Строки в адміністративному судочинстві: поняття, види, наслідки пропущення.
- 3.6. Судові виклики, повідомлення та порядок їх надсилання.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: юрисдикція адміністративних судів, адміністративний суд, підсудність адміністративних справ, види юрисдикції адміністративних справ, докази і доказування в адміністративному судочинстві, процесуальні строки, строк звернення до адміністративного суду, повістка.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- справи, на які поширюється юрисдикція адміністративних судів;
- справи, на які не поширюється юрисдикція адміністративних судів;
- предметна юрисдикція;
- розмежування предметної юрисдикції адміністративних судів;
- розгляд кількох пов'язаних між собою вимог;
- інстанційна юрисдикція;
- територіальна юрисдикція (підсудність);
- підсудність справ за вибором позивача;
- підсудність справ за місцем проживання або місцезнаходженням відповідача;
- виключна підсудність;
- підсудність справ, у яких однією із сторін є суд або суддя;
- передача адміністративної справи з одного адміністративного суду до іншого;
- недопустимість спорів про підсудність;
- наслідки порушення правил підсудності;
- засоби доказування;

- належність доказів;
- правила допустимості доказів;
- достовірність доказів;
- достатність доказів;
- обов'язок доказування;
- роль суду в доказуванні;
- підстави звільнення від доказування;
- подання доказів;
- витребування доказів;
- огляд доказів за їх місцезнаходженням;
- огляд речових доказів, що швидко псуються;
- судові доручення щодо збирання доказів та їх виконання;
- звернення адміністративного суду із судовим дорученням про надання правової допомоги до іноземного суду або іншого компетентного органу іноземної держави;
- виконання в Україні судових доручень іноземних судів;
- оцінка доказів;
- показання свідків;
- пояснення сторін, третіх осіб та їхніх представників як засіб доказування;
- письмові та речові докази;
- електронні докази;
- поняття та види судових експертиз;
- висновок експерта;
- висновок експерта у галузі права;
- процесуальні строки;
- розумність процесуальних строків;
- обчислення процесуального строку;
- поновлення та продовження процесуальних строків;
- поняття строку звернення до адміністративного суду;
- загальний строк звернення до адміністративного суду;
- спеціальні строки звернення до адміністративного суду;
- наслідки пропущення строків звернення до адміністративного суду;
- судові виклики і повідомлення та порядок їх надсилання;
- вручення повістки;
- час вручення повістки;
- наслідки відмови від одержання повістки;
- виклик (повідомлення) шляхом надсилання тексту повістки електронною поштою, факсимільним повідомленням (факсом, телефаксом), телефонограмою;
- виклик (повідомлення) відповідача, третіх осіб, свідків, місце проживання (перебування) яких невідоме.

Семінарське заняття 4

Тема 4. Учасники судового процесу

Питання для усного опитування та дискусії

- 4.1. Класифікація учасників судового процесу.
- 4.2. Адміністративна процесуальна право- та дієздатність.
- 4.3. Характеристика адміністративно-процесуального статусу учасників справи.
- 4.4. Види представників в адміністративному процесі. Повноваження представника у суді.
- 4.5. Процесуальний статус помічника судді, секретаря судового засідання, судового розпорядника, свідка, експерта, експерта з питань права, спеціаліста, перекладача.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: адміністративна процесуальна правосуб'єктність, адміністративна процесуальна правоздатність, адміністративна процесуальна дієздатність, учасники судового процесу, учасники справи, позивач, відповідач, треті особи, представник, законний представник, інші учасники судового процесу, помічник судді, секретар судового засідання, судовий розпорядник, свідок, експерт, експерт з питань права, спеціаліст, перекладач.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- поняття адміністративної процесуальної правосуб'єктності;
- носії адміністративної процесуальної правосуб'єктності;
- виникнення та припинення адміністративної процесуальної правоздатності;
- виникнення та припинення адміністративної процесуальної дієздатності;
- класифікація учасників судового процесу;
- права та обов'язки учасників справи;
- неприпустимість зловживання процесуальними правами;
- позивач та відповідач як сторони в адміністративному процесі;
- випадки, встановлені законом щодо можливості позовів суб'єкта владних повноважень;
- права та обов'язки сторін;
- заміна неналежної сторони;
- права та обов'язки третіх осіб, які заявляють самостійні вимоги на предмет спору;
- права та обов'язки третіх осіб, які не заявляють самостійні вимоги на предмет спору;
- процесуальне правонаступництво;
- участь у судовому процесі органів та осіб, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб;
- завдання участі у справі представника;
- загальні вимоги до особи, яка може бути представником;
- види представників в адміністративному процесі;
- коло осіб, які не можуть бути представниками;
- повноваження представника у суді;
- документи, що підтверджують повноваження представників;
- процесуальний статус помічника судді;
- процесуальний статус секретаря судового засідання;
- процесуальний статус судового розпорядника;
- процесуальний статус свідка;
- процесуальний статус експерта;
- процесуальний статус експерта з питань права;
- процесуальний статус спеціаліста;
- процесуальний статус перекладача.

Семінарське заняття 5

Тема 5. Провадження в адміністративному суді першої інстанції

Питання для усного опитування та дискусії

- 5.1. Звернення до адміністративного суду з адміністративним позовом.
- 5.2. Відкриття провадження в адміністративній справі.
- 5.3. Підготовче провадження.
- 5.4. Врегулювання спору за участі судді.
- 5.5. Розгляд справи по суті.
- 5.6. Ухвалення судового рішення.
- 5.7. Розгляд справ за правилами спрощеного позовного провадження.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: позовне провадження, стадія провадження, адміністративний позов, позовна заява, відкриття провадження в адміністративній справі, підстави залишення позовної заяви без руху, підстави та наслідки повернення позовної заяви, підстави та наслідки відмови у відкритті провадження в адміністративній справі, підстави залишення позовної заяви без розгляду, підготовче провадження, розгляд справи по суті, ухвалення судового рішення, спрощене позовне провадження.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- суб'єкти права на звернення до адміністративного суду з адміністративним позовом;
- стадії провадження у суді першої інстанції;
- вимоги до позовної заяви;
- структура позовної заяви;
- зміна адміністративного позову;
- відмова від адміністративного позову;
- підстави забезпечення позову;
- види забезпечення позову;
- порядок розгляду заяви про забезпечення позову;
- заміна одного заходу забезпечення позову іншим;
- виконання ухвали про забезпечення позову;
- скасування заходів забезпечення позову;
- відшкодування збитків, заподіяних забезпеченням позову;
- залишення позовної заяви без руху, повернення позовної заяви;
- підстави та наслідки відмови у відкритті провадження в адміністративній справі;
- відкриття провадження в адміністративній справі;
- об'єднання і роз'єднання позовів;
- завдання та строк підготовчого провадження;
- подання відзиву;
- подання пояснень третіх осіб щодо позову або відзиву;
- пред'явлення зустрічного позову;
- мета і строк проведення підготовчого засідання;
- порядок проведення підготовчого засідання;
- подання відповіді на відзив та заперечення;
- судові рішення у підготовчому засіданні;
- підстави проведення врегулювання спору за участю судді;
- порядок призначення врегулювання спору за участю судді;
- порядок проведення врегулювання спору за участю судді;
- строк проведення врегулювання спору за участю судді;
- припинення врегулювання спору за участю судді;
- відмова від позову та визнання позову;
- примирення сторін;
- виконання умов примирення;
- завдання розгляду справи по суті;
- строки розгляду адміністративної справи;
- судові засідання;
- участь у судовому засіданні в режимі відео конференції;
- обов'язки осіб, присутніх у залі судового засідання;
- відкриття судового засідання;
- розгляд заяв та клопотань;
- наслідки неявки в судові засідання учасника справи;
- наслідки неявки в судові засідання свідка, експерта, спеціаліста;
- з'ясування обставин справи та дослідження доказів;
- вступне слово учасників справи;
- порядок з'ясування обставин справи та дослідження доказів;

- відкладення розгляду справи або перерва в судовому засіданні;
- судові дебати;
- таємниця нарадчої кімнати;
- підстави зупинення провадження у справі;
- поновлення провадження у справі;
- підстави і наслідки закриття провадження у справі;
- підстави залишення позову без розгляду;
- поняття та види судових рішень;
- вимоги до судових рішень;
- порядок ухвалення судових рішень;
- повноваження суду при вирішенні справи;
- проголошення судового рішення;
- справи, що розглядаються за правилами спрощеного позовного провадження;
- строк розгляду справи за правилами спрощеного позовного провадження;
- клопотання про розгляд справи за правилами спрощеного позовного провадження;
- вирішення питання про розгляд справи за правилами спрощеного позовного провадження;
- особливості подання заяв по суті справи у спрощеному позовному провадженні;
- особливості розгляду справи за правилами спрощеного позовного провадження;
- особливості розгляду окремих категорій справ незначної складності.

Семінарське заняття 6

Тема 6. Особливості позовного провадження в окремих категоріях адміністративних справ

Питання для усного опитування та дискусії

- 6.1. Розгляд окремих категорій складних справ.
- 6.2. Розгляд окремих категорій термінових адміністративних справ.
- 6.3. Розгляд типових та зразкових справ.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: складна справа, термінова адміністративна справа, типова справа, зразкова справа, спори фізичних чи юридичних осіб із суб'єктом владних повноважень щодо оскарження його рішень, дій чи бездіяльності, виборчі спори, справи за позовами суб'єктів владних повноважень.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- право на подання адміністративного позову щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень;
- строк розгляду справи щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень;
- особливості обчислення строків у справах, пов'язаних з виборчим процесом чи процесом референдуму;
- особливості провадження у справах за адміністративними позовами суб'єктів владних повноважень;
- обов'язок опублікувати оголошення про відкриття провадження в адміністративній справі щодо оскарження нормативно-правового акта;
- наслідки визнання нормативно-правового акта протиправним та нечинним;
- особливості повідомлення учасників справи про дату, час та місце розгляду окремих категорій адміністративних справ;
- особливості подання заяв по суті справи в окремих категоріях адміністративних справ;

- особливості обчислення процесуальних строків в окремих категоріях адміністративних справ;
- особливості проголошення та вручення судових рішень в окремих категоріях адміністративних справ;
- особливості апеляційного та касаційного оскарження судових рішень в окремих категоріях адміністративних справ;
- особливості судових рішень за наслідками розгляду справ, пов'язаних з виборчим процесом чи референдумом, та їх оскарження;
- особливості здійснення представництва у справах, пов'язаних з виборчим процесом чи процесом референдуму;
- особливості провадження у справах за адміністративними позовами органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування про встановлення обмеження щодо реалізації права на свободу мирних зібрань;
- особливості провадження у справах за адміністративними позовами про усунення перешкод та заборону втручання у здійснення права на свободу мирних зібрань;
- особливості провадження у справах щодо гарантованого забезпечення потреб оборони;
- особливості провадження у справах за зверненням органів доходів і зборів;
- особливості провадження у справах за зверненням Служби безпеки України щодо накладення арешту на активи, що пов'язані з фінансуванням тероризму та стосуються фінансових операцій, зупинених відповідно до рішення, прийнятого на підставі резолюцій Ради Безпеки ООН, зняття арешту з таких активів та надання доступу до них;
- особливості провадження у справах про дострокове припинення повноважень народного депутата України в разі невиконання ним вимог щодо несумісності;
- особливості провадження у справах з приводу рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень щодо притягнення до адміністративної відповідальності;
- особливості провадження у справах з приводу рішень, дій або бездіяльності органу державної виконавчої служби, приватного виконавця;
- особливості провадження у справах за адміністративними позовами з приводу примусового повернення чи примусового видворення іноземців або осіб без громадянства за межі території України;
- особливості провадження у справах за адміністративними позовами з приводу затримання іноземців або осіб без громадянства;
- розгляд типових та зразкових справ;
- особливості провадження у зразковій справі;
- особливості провадження у типовій справі.

Семінарське заняття 7-8

Тема 7. Перегляд судових рішень

Питання для усного опитування та дискусії

- 7.1. Апеляційне провадження.
- 7.2. Касаційне провадження.
- 7.3. Перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: апеляційне провадження, касаційне провадження, перегляд судових рішень, нововиявлені обставини, виключні обставини.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- завдання апеляційної інстанції;
- суд апеляційної інстанції;
- порядок і строки апеляційного оскарження;

- форма та зміст апеляційної скарги;
- порядок подання апеляційної скарги;
- залишення апеляційної скарги без руху;
- повернення апеляційної скарги судом апеляційної інстанції;
- підстави для відмови у відкритті апеляційного провадження;
- відкриття апеляційного провадження;
- відзив на апеляційну скаргу;
- закриття апеляційного провадження;
- межі перегляду судом апеляційної інстанції;
- апеляційний розгляд справи в порядку письмового провадження за наявними у справі матеріалами;
- порядок розгляду апеляційної скарги на ухвалу суду першої інстанції;
- примирення сторін під час апеляційного провадження;
- повноваження суду апеляційної інстанції за наслідками розгляду апеляційної скарги на судове рішення;
- підстави для залишення апеляційної скарги без задоволення, а судового рішення - без змін;
- підстави для скасування судового рішення повністю або частково та ухвалення нового рішення у відповідній частині або зміни рішення;
- підстави для скасування рішення суду і направлення справи для розгляду до іншого суду першої інстанції за встановленою підсудністю;
- підстави для скасування рішення повністю або частково з закриттям провадження у справі або залишенням позовної заяви без розгляду у відповідній частині;
- підстави для скасування ухвали суду, яка перешкоджає подальшому провадженню у справі, і направлення справи для продовження розгляду до суду першої інстанції;
- судові рішення суду апеляційної інстанції;
- суд касаційної інстанції;
- право на касаційне оскарження;
- строк на касаційне оскарження;
- форма і зміст касаційної скарги;
- порядок подання касаційної скарги;
- підстави залишення касаційної скарги без руху та повернення касаційної скарги;
- відмова у відкритті касаційного провадження;
- відкриття касаційного провадження;
- відзив на касаційну скаргу;
- підстави закриття касаційного провадження;
- підготовка справи до касаційного розгляду;
- межі перегляду судом касаційної інстанції;
- строк розгляду касаційної скарги;
- касаційний розгляд справи у судовому засіданні;
- касаційний розгляд справи в порядку письмового провадження за наявними у справі матеріалами;
- підстави для передачі справи на розгляд палати, об'єднаної палати або Великої Палати Верховного Суду;
- порядок передачі справи на розгляд палати, об'єднаної палати або Великої Палати Верховного Суду;
- відмова позивача від позову, примирення сторін під час касаційного провадження;
- повноваження суду касаційної інстанції за наслідками розгляду касаційної скарги;
- підстави для залишення касаційної скарги без задоволення, а судових рішень - без змін;
- підстави для скасування судових рішень повністю або частково і ухвалення нового рішення у відповідній частині або зміни рішення;
- підстави для скасування судового рішення суду апеляційної інстанції повністю або частково та залишення в силі судового рішення суду першої інстанції у відповідній частині;

- підстави для скасування судових рішень з направленням справи для продовження розгляду або на новий розгляд;
- підстави для скасування рішення повністю або частково із закриттям провадження в справі або залишенням позову без розгляду у відповідній частині;
- судові рішення суду касаційної інстанції та порядок їх прийняття;
- порядок розгляду касаційної скарги, що надійшла до суду касаційної інстанції після закінчення касаційного розгляду справи;
- підстави для перегляду судового рішення за нововиявленими обставинами;
- підстави для перегляду судових рішень у зв'язку з виключними обставинами;
- право подати заяву про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами;
- порядок і строк подання заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами;
- форма та зміст заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами;
- порядок подання заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами;
- відкриття провадження за нововиявленими або виключними обставинами;
- відмова від заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами та її наслідки;
- порядок здійснення перегляду судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами;
- судові рішення за наслідками провадження за нововиявленими або виключними обставинами.

Семінарське заняття 9

Тема 8. Виконання судових рішень в адміністративних справах

Питання для усного опитування та дискусії

- 8.1. Порядок набрання судовими рішеннями законної сили.
- 8.2. Примирення сторін у процесі виконання.
- 8.3. Відстрочення і розстрочення виконання.
- 8.4. Зміна чи встановлення способу і порядку виконання судового рішення.
- 8.5. Судовий контроль за виконанням судових рішень в адміністративних справах.
- 8.6. Заходи процесуального примусу.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: судове рішення, ухвала, постанова, рішення, виконання судового рішення, набрання законної сили, законна сила судових рішень, мирова угода, відстрочення виконання, розстрочення виконання, спосіб виконання судового рішення, порядок виконання судового рішення, заходи процесуального примусу, штраф, привід, попередження, видалення із залу судового засідання, тимчасове вилучення доказів для дослідження судом.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

- судові рішення в адміністративних справах та особливості їх виконання;
- види судових рішень;
- поняття набрання законної сили судовим рішенням;
- значення набрання законної сили судовим рішенням;
- набрання рішенням суду та ухвалою законної сили;
- набрання судовими рішеннями суду апеляційної інстанції законної сили;
- набрання судовими рішеннями суду касаційної інстанції законної сили;
- обов'язковість судових рішень;

- судові рішення, які виконуються негайно;
- порядок виконання судових рішень в адміністративних справах;
- звернення судових рішень в адміністративних справах до виконання;
- виправлення помилки у виконавчому документі та визнання його таким, що не підлягає виконанню;
- зупинення виконання судового рішення;
- поновлення пропущеного строку для пред'явлення виконавчого листа до виконання;
- примирення сторін у процесі виконання;
- відстрочення і розстрочення виконання, зміна чи встановлення способу і порядку виконання судового рішення;
- заміна сторони виконавчого провадження;
- поворот виконання судових рішень;
- особливості повороту виконання в окремих категоріях адміністративних справ;
- судовий контроль за виконанням судових рішень в адміністративних справах;
- визнання протиправними рішень, дій чи бездіяльності, вчинених суб'єктом владних повноважень - відповідачем на виконання рішення суду;
- підстави застосування заходів процесуального примусу;
- порядок застосування заходів процесуального примусу;
- види заходів процесуального примусу;
- характеристика попередження;
- характеристика видалення із залу судового засідання;
- тимчасове вилучення доказів для дослідження судом;
- привід;
- штраф.

1.4. Самостійна робота студентів

Тема 1. Адміністративна юстиція як інститут судового захисту

Завдання 1. Використовуючи положення Розділу 1, 2 Кодексу адміністративного судочинства України, визначити, чи підлягає розгляду в порядку адміністративного судочинства така ситуація:

Громадянин Костенко П.П. звернувся до суду з позовом до Шепетівського міськрайонного відділу державної реєстрації актів цивільного стану Головного територіального управління юстиції у Хмельницькій області, в якому просить суд визнати неправомірною дію відповідача в частині відмови в прийнятті заяви про реєстрацію шлюбу й зобов'язати його зареєструвати шлюб між позивачем і громадянкою Донченко А.Л.

Завдання 2. Проаналізувавши ст. 5 Кодексу адміністративного судочинства України та ознайомившись зі способами судового захисту (ч.1 ст. 5 КАС України), вказати, який спосіб судового захисту необхідно обрати у наступних ситуаціях:

а) розпорядник публічної інформації не надавав відповіді на усі питання на запит громадянина;

б) спір між органом місцевого самоврядування і місцевою державною адміністрацією з приводу реалізації їхньої компетенції щодо здійснення делегованих повноважень;

в) рішення міської ради суперечить Закону України;

г) судове оскарження постанови адміністративної комісії про притягнення до адміністративної відповідальності;

г) Головне управління Національної поліції у Хмельницькій області не провело повного розрахунку з поліцейським у день його звільнення із органів Національної поліції, не доплатило частину одноразової грошової допомоги при звільненні та не виплатило середній заробітку за час затримки розрахунку при звільненні із органів Національної поліції;

д) судове оскарження припису Територіальної державної інспекції з питань праці.

Завдання 3. Вирішити задачі:

3.1. Верховний Суд відмовив у відкритті провадження в адміністративній справі №1150/18-а за позовом Особа 1 до Центральної виборчої комісії про припинення діяльності з проведення підготовки виборів народних депутатів України та депутатів органів місцевого самоврядування за виборчими списками від політичних партій та виборчих блоків політичних партій, у зв'язку з тим, що проведення виборів за партійними списками порушує його конституційне право як виборця і громадянина України обирати депутата – фізичну особу і замість цього змушує його обирати партію (блок партій) – юридичну особу.

Чи є наявність публічно-правового спору? Чи поширюється юрисдикція адміністративних судів на дану категорію справ? Чи правомірним є рішення Верховного Суду?

3.2. Розпорядженням голови районної адміністрації на підставі ст.ст. 6, 39 Закону України «Про місцеві державні адміністрації» утворено комісію до складу якої було включено представників районної адміністрації сільської ради, територіального органу поліції. Комісія склала акт перевірки, яким зобов'язала власника земельної ділянки прибрати із сусідських земельних ділянок його власні будівельні матеріали.

Чи можна вважати комісію суб'єктом владних повноважень? Чи відповідає комісія визначенню «суб'єкт владних повноважень», передбаченого ст. 4 Кодексу адміністративного судочинства України? Чи буде перспективним оскарження акту цієї комісії в адміністративному суді?

3.3. У вересні 2018 року ОСОБА_1 звернулася до Верховного Суду із позовом, у якому просила зобов'язати Президента України, як гаранта Конституції України, зупинити дію постанови Кабінету Міністрів України № 389 від 4 квітня 2015 року «Про затвердження Порядку надання пільг окремим категоріям громадян з урахуванням середньомісячного сукупного доходу сім'ї» (далі - постанова КМУ № 389), а також стягнути з Держави Україна на її користь матеріальну шкоду в розмірі 3120,00 гривень і моральну шкоду в розмірі 50000 гривень. В обґрунтування своїх вимог ОСОБА_1 зазначає, що постанова КМУ № 389, на її думку, є неконституційною, а тому Президент України, як гарант Конституції України був зобов'язаний реалізувати надане йому пунктом 15 статті 106 Основного Закону повноваження зупинити дію цієї постанови Уряду з мотивів її невідповідності Конституції України з одночасним зверненням до Конституційного Суду України щодо її конституційності. Посилаючись на те, що внаслідок дії наведеної постанови КМУ і бездіяльності відповідача їй завдано матеріальну і моральну шкоду, ОСОБА_1 просила стягнути таку з Держави України на її користь.

Ознайомившись зі ст. 266 Кодексу адміністративного судочинства України, визначте, чи правомірний позов? Чи повинен суд розглядати такий спір? Які критерії перевірки рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень використовують адміністративні суди у справах щодо їх оскарження? Чи не було втручання у дискреційні повноваження Президента України?

Питання для самоконтролю

- Охарактеризуйте вітчизняний досвід становлення адміністративної юстиції.
- Розкрийте поняття адміністративної юстиції.
- Як співвідносяться поняття «адміністративний процес», «адміністративне судочинство», «адміністративна юстиція» та «адміністративна юрисдикція»?
- Назвіть ознаки адміністративної юстиції.
- Дайте характеристику адміністративному судочинству як складовій адміністративної юстиції.
- У чому полягає завдання адміністративного судочинства?
- Охарактеризуйте основні сучасні моделі адміністративної юстиції в зарубіжних країнах.
- У яких нормативно-правових актах містяться положення, якими запроваджувалось

адміністративне судочинство в Україні?

– Яка модель адміністративного судочинства в Україні?

Тема 2. Основні засади (принципи) адміністративного судочинства

Завдання 1. Підготуватись дати відповіді на питання:

1) У чому різниця між принципом верховенства права і принципом законності? Які особливості їх застосування в адміністративному судочинстві?

2) Яким чином розкриває зміст принципу верховенства права Конституційний Суд України та Європейський суд з прав людини? Дайте характеристику складовим верховенства права.

3) Чим обумовлена наявність в адміністративному судочинстві принципу офіційності? У чому полягає його зміст?

4) У чому різниця між принципами диспозитивності і змагальності? Які обмеження дії цих принципів існують в адміністративному судочинстві?

Завдання 2. Вирішити задачі:

2.1. До Вас звернувся сусід (представник громадської організації «За чесні вибори») та повідомив, що під час виборів міського голови міська рада заборонила прихильникам одного з кандидатів проводити масову акцію (мітинг) на центральній площі, хоча маніфестанти збиралися при проведенні цієї акції привернути увагу громадян до пропозицій щодо зміни ситуації у місті, які пропонує їх кандидат. Своє рішення рада аргументувала тим, що подібна акція дестабілізує обстановку в місті, що загрожуватиме громадському порядку.

Громадська організація «За чесні вибори» оскаржила дане рішення, звернувшись з позовом до суду, проте рішенням суду в позові було відмовлено з наведених мотивів. Крім цього, судом не було вручено представникам позивача копій заперечень та приєднаних до них документів, які були подані в суд представниками відповідача, а лише було запропоновано усно ознайомитися з ними, для чого виділено лише 3 хвилини, але представникам відповідача на їх вимогу були вручені копії всіх документів, які були представлені представниками позивача.

Чи є підстави представникам позивача звертатися зі скаргою в суд апеляційної інстанції? Чи були дотримані судом принципи адміністративного судочинства при винесенні рішення? Якщо ні, то які саме, і в чому це проявляється? Чи може порушення принципів адміністративного судочинства бути підставою для скасування судового рішення?

2.2. Біженець звернувся із позовом про визнання протиправними дій посадових осіб Відділу реєстрації місця проживання Управління з питань реєстрації Хмельницької міської ради щодо відмови у реєстрації за місцем проживання. Відмова мотивувалась відсутністю згоди інших користувачів квартири, у якій позивач мав намір зареєструватись. Біженець вказав, що така згода не передбачена Законом України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» від 11 грудня 2003 року. У письмовому запереченні на позовну заяву відповідач представник відповідача пояснив, що Закон України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» від 11 грудня 2003 року на біженців не поширюється, а тому немає перешкод у тому, щоб вимагати від них пред'явлення згоди власників (користувачів) квартири. Суд погодився із цим доводом відповідача та відмовив у задоволенні позову.

Чи правильно вчинив суд? Чому Ви так вважаєте?

2.3. Верховна Рада України ухвалила закон, згідно з яким суб'єктам підприємницької діяльності, які працевлаштовують вихованців дитячих будинків, надається одноразова грошова допомога з державного бюджету за кожен працевлаштовану особу. Виконання цього закону покладено на Міністерство соціальної політики України. Підприємство, яке працевлаштувало десять вихованців дитячих будинків, виграло справу проти міністерства і за рішенням адміністративного суду мало одержати грошову допомогу. Однак на стадії виконання рішення суду набрав чинності новий закон про бюджет, яким було скасовано цей вид допомоги і встановлено, що невиконані судові рішення про зобов'язання виплатити таку допомогу не

повинні виконуватися. На цій підставі державний виконавець закрити виконавче провадження.

Чи є підстави для оскарження рішення державного виконавця до адміністративного суду? На які принципи адміністративного судочинства можна посперитися для обґрунтування адміністративного позову?

2.4. ОСОБА_1 звернувся до суду із адміністративним позовом до Головного управління Національної поліції у Хмельницькій області, Інспектора ОСОБА_2, в якому просить скасувати постанову у справі про адміністративне правопорушення за ст.ст.126, 122 Кодексу України про адміністративні правопорушення від 21.01.2018 р. В обґрунтування поданого адміністративного позову посилається на те, що 21.01.2018 р. близько 07 год. 45 хв. ОСОБА_1, керуючи автомобілем марки «Опель Астра», державний номерний знак НОМЕР_1, по вул. Кам'янецькій у м. Хмельницькому в напрямку центру, був зупинений ОСОБА_2, де під час перевірки документів було виявлено, що у ОСОБА_1 відсутній страховий поліс.

В результаті чого, на ОСОБА_1 складено протокол про адміністративне правопорушення ПС 2 №711830, та в подальшому винесено постанову про адміністративне правопорушення від 21.01.2018 р., якою ОСОБА_1 визнано винним у вчиненні адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 126 Кодексу України про адміністративні правопорушення, та накладено на нього адміністративне стягнення у вигляді штрафу. Суд вирішив: 1) У задоволенні позовних вимог - відмовити повністю. 2) Рішення є остаточним та оскарженню не підлягає.

Чи обґрунтованим є позов ОСОБИ_1? За правилами якого судочинства слід розглядати це провадження? Чи допущено порушення принципу(-ів) адміністративного судочинства у цій справі?

2.5. ОСОБА_1 звернувся до Хмельницького окружного адміністративного суду із позовом про визнання незаконним наказу про проведення податкової перевірки, а також акта, оформленого за її результатами. У позовній заяві ОСОБА_1 вказав усі реквізити оскаржуваного акта, проте не надав його копію, мотивуючи це тим, що вона його немає, а контролюючий орган його не надає.

Суд, вивчивши матеріали справи, у ході спрощеного провадження відмовив у задоволенні позову, оскільки особа не довела свої вимоги згідно з ч.1 ст.77 Кодексу адміністративного судочинства України та не надала необхідні документи, клопотання про їх витребування також не подала.

Яку б Ви надали пораду ОСОБИ_1? Чи допущено судом порушення принципів адміністративного судочинства? Чи може така справа розглядатись у порядку спрощеного провадження? Ознайомтеся зі ст. 257 Кодексу адміністративного судочинства України.

Завдання 3. Проаналізувати ухвалу Волноваського районного суду Донецької області про самовідвід судді від 27.09.2016 р. у справі № 221/3840/16-а (Єдиний державний реєстр судових рішень. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/61600093>):

УХВАЛА

про самовідвід судді

27 вересня 2016 року Волноваський районний суд Донецької області

в складі: головуючого судді - Овчиннікової О.С.

при секретарі - Гуровій Л.Л.,

розглянувши у відкритому судовому засіданні питання самовідводу судді Овчиннікової О.С. від розгляду адміністративної справи за адміністративним позовом ОСОБА_1 до Златоустівської сільської ради Волноваського району Донецької області про визнання рішення недійсним та зобов'язання вчинити певні дії, -

ВСТАНОВИВ:

В провадження судді Овчиннікової О.С. надійшла адміністративна справа за адміністративним позовом ОСОБА_1 до Златоустівської сільської ради Волноваського району Донецької області про визнання рішення недійсним та зобов'язання вчинити певні дії в порядку, визначеному ст. 15-1 Кодексу адміністративного судочинства України.

Головуючим суддею у справі ОСОБА_2 заявлено самовідвід з наступних підстав.

Статтею 122 Кодексу адміністративного судочинства України закріплено, що адміністративна справа має бути розглянута і вирішена протягом розумного строку.

Відповідно до статті 27 Кодексу адміністративного судочинства України суддя не може брати участі в розгляді адміністративної справи і відводиться за наявності інших обставин, які викликають сумнів у неупередженості судді.

Згідно з частиною першою статті 30 Кодексу адміністративного судочинства України за наявності підстав, зазначених у статтях 27 - 29 цього Кодексу, суддя, секретар судового засідання, експерт, спеціаліст, перекладач зобов'язані заявити самовідвід.

Враховуючи те, що головуєчий суддя у справі має велику навантаженість, з метою недопущення порушення розумного строку розгляду адміністративної справи, що викликає сумніви в неупередженості судді, заявлений самовідвід є цілком обґрунтований і підлягає задоволенню.

На підставі викладеного, керуючись статтями 27, 30, 122 Кодексу адміністративного судочинства України, суд, -

УХВАЛИВ:

Задовольнити самовідвід судді Овчиннікової О.С. по адміністративній справі за адміністративним позовом ОСОБА_1 до Златоустівської сільської ради Волноваського району Донецької області про визнання рішення недійсним та зобов'язання вчинити певні дії.

Передати справу 221/3840/16-а (2-а/221/56/2016) до канцелярії Волноваського районного суду Донецької області для повторного розподілу між суддями в порядку, передбаченому ст. 15-1 Кодексу адміністративного судочинства України.

Ухвала оскарженню не підлягає.

Суддя Волноваського районного суду ОСОБА_2

Ознайомтеся зі ст.ст. 36, 37 Кодексу адміністративного судочинства України. Чи можна говорити про порушення принципів адміністративного судочинства у цьому випадку? Чи можете віднайти інші порушення норм процесуального права в ухвалі (справа № 221/3840/16-а)?

Завдання 4. Проаналізувати ситуацію:

Окремі суди в ухвалі про відкриття провадження в адміністративній справі нерідко зобов'язують відповідача подати заперечення проти адміністративного позову.

Чи правомірно це, і чому Ви так вважаєте?

Питання для самоконтролю

- Що є основними засадами (принципами) адміністративного судочинства?
- Назвіть основні засади (принципи) адміністративного судочинства.
- Які є види принципів адміністративного судочинства?
- Чи закріплений принцип законності в адміністративному судочинстві?
- Назвіть особливий принцип адміністративного судочинства, притаманний лише цьому виду судочинства.
- Розкрийте зміст основних засад адміністративного судочинства: верховенство права; рівність усіх учасників судового процесу перед законом і судом; гласність і відкритість судового процесу та його повне фіксування технічними засобами; змагальність сторін, диспозитивність та офіційне з'ясування всіх обставин у справі; обов'язковість судового рішення; забезпечення права на апеляційний перегляд справи; забезпечення права на касаційне оскарження судового рішення у випадках, визначених законом; розумність строків розгляду справи судом; неприпустимість зловживання процесуальними правами; відшкодування судових витрат фізичних та юридичних осіб, на користь яких ухвалене судове рішення.

Тема 3. Організація адміністративного судочинства

Завдання 1. Вирішити задачі:

1.1. Колишній головний спеціаліст виконавчого комітету міської ради Ольга Петренко звернулася до окружного адміністративного суду з позовною заявою про стягнення з виконкому заробітної плати у розмірі 4500 гривень за останні три місяці перед її звільненням, протягом яких вона зарплату не отримувала. Суд відмовив у відкритті провадження у зв'язку з тим, що таку заяву не належить розглядати за правилами адміністративного судочинства, оскільки О. Петренко уже не перебуває на публічній службі, а заявлені нею вимоги є вимогами, що випливають з трудових правовідносин.

Як Ви вважаєте, чи правильна ухвала суду?

1.2. Іван Василенко звернувся до окружного адміністративного суду з позовом про визнання незаконним рішення міської ради про відмову у звільненні його від сплати єдиного податку. Окружний адміністративний суд своєю ухвалою відмовив у відкритті провадження в адміністративній справі, посилаючись на те, що справу не належить розглядати за правилами адміністративного судочинства, оскільки міська рада не є юридичною особою (юридичною особою є виконком цієї ради), а отже, відповідно до Кодексу адміністративного судочинства України вона не має адміністративної процесуальної правосуб'єктності.

Чи належить справу розглядати за правилами адміністративного судочинства? Якому суду підсудна ця справа? Чи правильно вчинив суд, відмовляючи у відкритті провадження? Порадьте І. Василенку, як йому діяти далі.

1.3. Пенсіонер Петро Степаненко звернувся до районного суду з позовом про зобов'язання виконавчого комітету сільської ради розглянути його заяву про виділення йому одноразової грошової допомоги для закупівлі дров на зиму і дати на неї відповідь. Виконком сільської ради просив у задоволенні позову відмовити і зазначив, що така заява П. Степаненка до нього не надходила. Суд запропонував виконавчому комітету подати журнал реєстрації звернень громадян, але той пропозицію суду проігнорував. Суд розглянув справу на підставі наявних матеріалів і відмовив у задоволенні позову, оскільки позивач не довів факту подання заяви.

Чи правильно суд застосував правила щодо доказування? Чи є підстави для оскарження судового рішення? Якщо так, то які аргументи Ви б використали, подаючи апеляційну скаргу?

1.4. Громадянин звернувся до Верховного Суду із позовною заявою до Верховної Ради України із вимогою скасувати Закон України «Про адміністративні послуги» як такий, що не відповідає Конституції України.

Чи належить розглядати таку справу у порядку адміністративного судочинства? Чи може Верховний Суд розглядати цю справу як суд першої інстанції?

1.5. ОСОБА_1 звернувся до суду з позовом до Аудиторської палати України про скасування рішення № 183/1 від 11.10.2007 року, зобов'язання відновити дію сертифіката аудитора. Позов мотивовано тим, що 11.10.2007 року Аудиторська палата України прийняла рішення №183/1 про застосування стягнення, яким за неналежне виконання професійних обов'язків анульовано сертифікат аудитора ОСОБА_1. Підставою для прийняття відповідачем даного рішення є заява АКБ «Укрсоцбанк» від 12.09.2007 року, в якій скаржник зазначив про порушення аудитором ОСОБА_1 норм професійної етики, вимог стандартів аудиту та чинного законодавстві при наданні аудиторських послуг ОСОБА_2. Позивач вважає рішення Аудиторської палати України необґрунтованим, таким, що суперечить вимогам чинного законодавства України та порушує його права та законні інтереси. Так, на думку позивача, при прийнятті оскаржуваного рішення відповідачем порушено вимоги ст. 58 Конституції України та Закону України «Про аудиторську діяльність», оскільки на день застосування дисциплінарного стягнення, визначеного ст. 22 вказаного закону, у чинному законодавстві була відсутня норма, яка б визначала, які саме дії аудитора є неналежним виконанням професійного обов'язку аудитора, та який саме вид дисциплінарного стягнення має застосовуватися до особи, що їх вчинила.

Які правовідносини виникли між аудитором ОСОБА_1 та Аудиторською палатою

України? Чи присутній у правовідносинах суб'єкт владних повноважень? Якщо так, то які ознаки на це вказують? Яка судова юрисдикція має бути застосована для оскарження рішення Аудиторської палати України?

1.6. Курсант Донецького юридичного інституту МВС України (м. Кривий Ріг) звернувся із адміністративним позовом до Дніпропетровського окружного адміністративного суду про скасування наказу ректора Донецького юридичного інституту МВС України про відрахування його з 3 курсу через академічну заборгованість. Колегія суддів Дніпропетровського окружного суду відмовила у відкритті провадження у справі через порушення юрисдикції (підсудності) цієї справи.

Чи правильне рішення прийняв суд? Чи дотримано юрисдикцію і правила підсудності у цій справі? Проаналізуйте ситуацію, визначте інші недоліки в умові задачі.

1.7. Донецький апеляційний адміністративний суд виніс постанову про залишення в силі рішення місцевого суду про відмову у задоволенні позову ОСОБА_1 до Донецької дирекції Українського державного підприємства поштового зв'язку «Укрпошта» про визнання протиправною відмову в задоволенні запиту на інформацію (ненадання копії наказу про ліквідацію вузла поштового зв'язку, інших документів, пов'язаних із ліквідацією цього вузла, інформації про передачу приміщення та іншого майна, що належало відділенню, фізичній чи юридичній особі) та зобов'язання відшкодувати завдану моральну шкоду у сумі 5000 грн.

Чи правомірним є рішення Донецького апеляційного адміністративного суду? Чи відноситься Українське державне підприємство поштового зв'язку «Укрпошта» до розпорядників публічної інформації? Чи може бути заявлена вимога про стягнення моральної шкоди в адміністративному судочинстві?

1.8. 18 вересня 2015 року народний депутат України ОСОБА_7 у Вищому адміністративному суді України пред'явив позов до Верховної Ради України про визнання дій неправомірними, визнання незаконною і скасування Постанови Верховної Ради України. Позовні вимоги обґрунтовував тим, що є він є народним депутатом України VIII скликання. 17 вересня 2015 року на черговому пленарному засіданні третьої сесії VIII скликання Верховної Ради України до порядку денного було включено та розглянуто питання про надання згоди на притягнення його до кримінальної відповідальності, затримання та арешт. За результатами розгляду Верховною Радою України прийнято Постанову № 706-VIII «Про надання згоди на притягнення до кримінальної відповідальності, затримання та арешт народного депутата України ОСОБА_7». Всупереч Закону України «Про Регламент Верховної Ради України» Генеральний прокурор України вмотивованого і обґрунтованого подання до Верховної Ради України щодо притягнення його до кримінальної відповідальності не вносив, регламентний комітет Ради вказане подання на своєму засіданні не розглядав і жодного висновку з цього питання не надавав. Не було оголошено на пленарному засіданні Верховної Ради України й про розгляд такого подання, і йому не було надано можливості надати будь-які пояснення з цього питання. А питання про надання згоди на притягнення його як народного депутата України до кримінальної відповідальності та надання Верховною Радою України згоди на його затримання та арешт до порядку денного до початку пленарного засідання 17 вересня 2015 року включено не було.

Позивач просить: визнати протиправними дії Верховної Ради України щодо включення 17 вересня 2015 року до порядку денного пленарного засідання третьої сесії VIII скликання Верховної Ради України та розгляд питання про надання згоди на притягнення його як народного депутата України до кримінальної відповідальності, затримання та арешт; визнати незаконною Постанову Верховної Ради України від 17 вересня 2015 року № 706-VIII «Про надання згоди на притягнення до кримінальної відповідальності, затримання та арешт народного депутата України ОСОБА_7».

Проаналізуйте норми ст.ст. 6, 19, 80 Конституції України, ст.ст. 20, 218 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України», пункту 1 ст. 6 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, Рішення Європейського Суду з прав людини 9 січня

2013 року у справі «Олександр Волков проти України» (Case of Oleksandr Volkov v. Ukraine), Рішення Конституційного Суду України від 27 жовтня 1999 року № 9-рп/99 (справа про депутатську недоторканність). Враховуючи принципи адміністративного права, зокрема, юридичної визначеності, поясніть, чи можуть бути задоволені вимоги позивача? Яким (якими) принципами слід керуватися для розв'язання ситуації? Дайте оцінку можливості втручання адміністративного суду у розсуд Верховної Ради України.

1.9. ОСОБА_1 оскаржила правовий акт індивідуальної дії і при цьому звернулася із адміністративним позовом до кількох відповідачів, лише частина з яких мала статус суб'єкта владних повноважень. Хмельницький міськрайонний суд Хмельницької області ухвалою відмовив у відкритті провадження за позовними вимогами до всіх відповідачів із посиланням на те, що справа не належить до компетенції адміністративних судів.

Чи обґрунтованою є ухвала суду? Надайте письмову консультацію позивачу.

1.10. Громадянин Костенко Петро Павлович звернувся до суду з позовом до Шепетівського міськрайонного відділу державної реєстрації актів цивільного стану Головного територіального управління юстиції у Хмельницькій області, у якому просить суд визнати неправомірною дію відповідача в частині відмови в прийнятті заяви про реєстрацію шлюбу й зобов'язати його зареєструвати шлюб між позивачем і громадянкою Донченко Аллою Леонідівною.

Використовуючи положення Кодексу адміністративного судочинства України, визначте предметну, територіальну та інстанційну юрисдикцію даної справи. Яким складом суд буде розглядати адміністративну справу?

1.11. До Львівського окружного адміністративного суду 30.01.2019 р. надійшла позовна заява від прокурора Бродівського району Львівської області про визнання протиправним і скасування рішення № 120 від 16.12.2018 р. «Про політичну ситуацію в Україні», прийнятого Чернецькою сільською радою. Одночасно прокурор просив забезпечити позов шляхом зупинення дії оскаржуваного рішення до вирішення справи по суті. Доказів в обґрунтуванні терміновості забезпечення позову позивач суду не надав.

Яке рішення має прийняти суддя у цій ситуації? Які існують способи забезпечення адміністративного позову?

1.12. ОСОБА_1 звернувся із позовом про оскарження рішення суб'єкта владних повноважень. Через деякий час від відповідача до нього надійшов відзив на позовну заяву. Ознайомившись із відзивом, ОСОБА_1 вирішив додатки додаткові пояснення та електронні докази, зокрема фотографії, зроблені на його мобільний телефон, що були записані на USB-флеш-накопичувач.

Які дії суду у цій ситуації? Чи порушив ОСОБА_1 норми процесуального законодавства? Якщо так, то назвіть їх.

Завдання 2. Проаналізувати правомірність рішень (дій) суду:

А) Зустрічаються випадки відмови судів відкривати провадження у справах щодо оскарження постанов суб'єктів владних повноважень у справах про адміністративні правопорушення через неналежність відповідних спорів до розгляду у порядку адміністративного судочинства.

Б) Фізичні особи – споживачі електричної енергії звернулись із адміністративним позовом до ТОВ «Хмельницькенергозбут», вимагаючи визнання незаконним складеного ним акта та повернення безпідставно стягнутих платежів за електричну енергію. Хмельницький міськрайонний суд Хмельницької області розглянув цю адміністративну справу по суті.

В) При вирішенні спору щодо заборгованості із заробітної плати перед секретарем місцевої ради суд поклав обов'язок доведення наявності такої заборгованості на позивача.

Через те, що позивач не довів обставину заборгованості із заробітної плати, суд відмовив у задоволенні позову.

Питання для самоконтролю

- Що є предметом адміністративної юрисдикції?
- Проаналізуйте систему адміністративних судів.
- Які є види юрисдикції (підсудності) адміністративних справ?
- Дайте визначення доказам в адміністративному судочинстві.
- Що може слугувати доказами в адміністративному судочинстві?
- Які є засоби доказування в адміністративному судочинстві?
- У чому сутність презумпції винуватості суб'єкта владних повноважень?
- Назвіть способи забезпечення доказів.
- Які наслідки пропущення строків звернення до адміністративного суду?
- Розкрийте порядок надсилання судових викликів та повідомлень.
- Які наслідки відмови від одержання повістки?
- Назвіть умови виклику (повідомлення) шляхом надсилання тексту повістки електронною поштою, факсимільним повідомленням (факсом, телефаксом), телефонограмою.
- Який порядок виклику (повідомлення) відповідача, третіх осіб, свідків, місце проживання (перебування) яких невідоме?

Тема 4. Учасники судового процесу

Завдання 1. Використовуючи положення Кодексу адміністративного судочинства України, заповнити таблицю:

Адміністративна процесуальна правосуб'єктність	
Адміністративну процесуальну правоздатність мають:	Адміністративну процесуальну дієздатність мають:

Завдання 2. Вирішити задачі:

2.1. Громадянин Костенко П.П. звернувся до суду з позовом до Шепетівського міськрайонного відділу державної реєстрації актів цивільного стану Головного територіального управління юстиції у Хмельницькій області, у якому просить суд визнати неправомірною дію відповідача в частині відмови в прийнятті заяви про реєстрацію шлюбу й зобов'язати його зареєструвати шлюб між позивачем і громадянкою Донченко А.Л.

10 січня 2019 року громадянин Костенко П.П. і громадянка Донченко А.Л. звернулися до відповідача з метою державної реєстрації шлюбу. Ними було сплачене державне мито. Однак у прийнятті заяви про реєстрацію шлюбу позивачеві й громадянці Донченко А.Л. було відмовлено усно.

11 січня 2019 року громадянин Костенко П.П. і громадянка Донченко А.Л. звернулися до відповідача із письмовим зверненням і заявою про реєстрацію шлюбу через пошту.

17 січня 2019 року громадянин Костенко П.П. одержав письмову відмову відповідача в проведенні реєстрації шлюбу.

19 січня 2019 року подано адміністративний позов, складений представником позивача - Голубко І.В.

Виклик осіб, що беруть участь у розгляді адміністративної справи, здійснено на 14 лютого 2019 року до Шепетівського районного суду Хмельницької області.

Керівник Шепетівського міськрайонного відділу державної реєстрації актів цивільного стану Головного територіального управління юстиції у Хмельницькій області - Боброва Наталя Петрівна.

Донченко А.Л. має доньку Костенко Ганну Петрівну, яка народилася 1 вересня 2018 року у м. Шепетівці, свідоцтво про народження Серія 1-ВЛ № 049591, видане Шепетівським міськрайонним відділом державної реєстрації актів цивільного стану Головного територіального управління юстиції у Хмельницькій області 13.09.2018 р.

Відомо також, що громадянин Костенко П.П. та громадянка Донченко А.Л. знаходяться у дружніх стосунках з сусідом Павленком Андрієм Михайловичем.

Представником позивача є Голубко Іван Володимирович.

Секретар судового засідання Іванова О.Д.

Судовий розпорядник Коваленко В.С.

Використовуючи положення Кодексу адміністративного судочинства України та інші нормативно-правові акти, визначте всіх можливих учасників у справі та їх адміністративно-процесуальний статус.

2.2. 16-річний Петро Заїка перед тим, як одержувати паспорт, звернувся до Хмельницького міського відділу державної реєстрації актів цивільного стану Головного територіального управління юстиції у Хмельницькій області із заявою про зміну прізвища із «Заїка» на «Зайка», оскільки дуже комплексував з приводу свого прізвища. Відділ державної реєстрації актів цивільного стану відмовив йому, мотивуючи це тим, що П. Заїка не сплатив державного мита і не подав довідки з органів внутрішніх справ про те, що він не перебуває у розшуку, і щодо нього не ведеться слідство.

П. Заїка не погодився з такою відмовою і звернувся до адміністративного суду з позовом про зобов'язання відділу державної реєстрації актів цивільного стану змінити його прізвище. Адміністративний суд повернув позовну заяву у зв'язку з тим, що П. Заїка не має адміністративної процесуальної дієздатності, оскільки не досяг повноліття.

Чи належить справу розглядати за правилами адміністративного судочинства? Чи правильно вчинив суд, повернувши позовну заяву П. Заїки? Порадьте П. Заїці, як йому діяти далі.

2.3. Громадянка Винниченко С.С., яка тривалий час користувалася земельною ділянкою, але документів на землю не мала, звернулася до виконкому міської ради з заявою про надання їй в оренду цієї земельної ділянки. Виконком своїм рішенням відмовив Винниченко С.С.

Громадянка Винниченко С.С. вирішила звернутися до адміністративного суду з позовом на рішення виконкому міської ради. Донька Винниченко навчається на першому курсі юридичного факультету ХУУП і вже має майже вісімнадцять років, тому на сімейній раді було вирішено, що донька представлятиме інтереси мами в суді.

Чи може донька бути представником громадянки Винниченко С.С. у суді? Чому Ви так вважаєте? Хто взагалі може бути представником сторін у адміністративній справі? Які документи підтверджують повноваження представників? Які повноваження мають представники?

2.4. У квітні 2005 р. Голова Верховної Ради України звернувся до суду із заявою про дострокове припинення повноважень народного депутата України Олійника П.М., який 31.03.2002 р. був обраний народним депутатом України від виборчого округу № 125 Львівської області, і розпорядженням Керівника апарату Верховної Ради України № 1101 від 29.05.2002 р. його було зараховано на роботу до Верховної Ради України четвертого скликання на постійній основі. Указом Президента України № 179/2005 від 04.02.2005 р. Олійник П.М. призначений Головою Львівської обласної державної адміністрації. Вважаючи, що ця посада є несумісною із статусом народного депутата України, просив постановити рішення про припинення повноважень народного депутата України Олійника П.М. На момент перегляду у Вищому адміністративному суді України судових рішень по цій справі відбулися чергові вибори народних депутатів, в результаті яких обрано Верховну Раду України нового скликання.

Чи може Верховна Рада України нового скликання бути у наведених правовідносинах правонаступником Верховної Ради попереднього скликання? Проаналізуйте Ухвалу Вищого адміністративного суду України від 15 листопада 2006 року.

2.5. У справі з приводу оскарження розпорядження міського голови відповідачем була названа відповідна міська рада.

Чи можна вважати належним відповідачем міську раду? Чи може міська рада бути

залучена до судового розгляду?

2.6. Суд залишив позовну заяву без руху, посилаючись на ту обставину, що вона подана неналежним позивачем – Міністерством закордонних справ України, яке просило скасувати адміністративне стягнення, накладене на його працівників.

Чи обґрунтованою була відмова суду? Як слід було вирішити справу?

2.7. Гриценко В.Г. звернувся із позовом до інспекції державного архітектурно-будівельного контролю Кіровоградської міської ради про визнання протиправною її бездіяльності, яка, на думку позивача, полягала у ненаданні йому дозволу на виконання будівельних робіт по реконструкції нежилого приміщення, вбудованого в житловий будинок по вул. Держинського, 35, площею 29,7 м. кв. під стоянку для легкового автомобіля із влаштуванням окремого в'їзду з вул. Держинського. Під час судового розгляду справи було виявлено, що рішенням Ленінського районного суду м. Києва від 19 січня 2005 року, залишеним без змін ухвалою Апеляційного суду Кіровоградської області, був задоволений позов Даценка В.В. до Гриценка В.Г. про усунення перешкод у користуванні житлом та відшкодування моральної шкоди. Підставою для цього, відповідно до цього рішення суду, стало проведення будівельних робіт без відповідного дозволу місцевої інспекції державного архітектурно-будівельного контролю та те, що отвір гаражних воріт виконано з порушенням будівельних норм.

Чи необхідно Даценка В.В. залучати до участі у цій справі? Якщо так, то у якій якості? Проаналізуйте Ухвалу Вищого адміністративного суду України від 15 грудня 2005 року.

Питання для самоконтролю

- Дайте визначення поняття «адміністративна процесуальна правосуб'єктність».
- Коли виникає та припиняється адміністративна процесуальна правоздатність?
- Коли виникає та припиняється адміністративна процесуальна дієздатність?
- Як класифікуються учасники провадження у справах адміністративного судочинства?
- Назвіть права та обов'язки учасників справи.
- Які вимоги ставляться до особи, яка може бути представником?
- Назвіть коло осіб, які не можуть бути представниками.
- Який процесуальний статус має третя особа, яка заявляє самостійні вимоги щодо предмета спору?
- Назвіть наслідки незалучення у справу третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору.
- Розкрийте процесуальний статус помічника судді, секретаря судового засідання, судового розпорядника, свідка, експерта, експерта з питань права, спеціаліста, перекладача.

Тема 5. Проведення в адміністративному суді першої інстанції

Завдання 1. Підготуватись до відповіді на питання:

- 1) Яка різниця у правових наслідках залишення позовної заяви без руху, повернення позовної заяви, відмови у відкритті провадження в адміністративній справі?
- 2) Чи є обов'язковим проведення попереднього судового засідання у суді першої інстанції? Яка його мета?
- 3) Які наслідки неприбуття у судове засідання осіб, які беруть участь у справі?
- 4) Яка різниця між перервою у судовому засіданні, відкладенням розгляду справи, зупиненням і закриттям провадження у справі?
- 5) Які різновиди судових рішень в адміністративних справах Ви знаєте? У яких випадках суд їх ухвалює?

Завдання 2. Вирішити задачі:

2.1. Громадянин Костенко П.П. звернувся до суду з позовом до Шепетівського

міськрайонного відділу державної реєстрації актів цивільного стану Головного територіального управління юстиції у Хмельницькій області, у якому просить суд визнати неправомірною дію відповідача в частині відмови в прийнятті заяви про реєстрацію шлюбу й зобов'язати його зареєструвати шлюб між позивачем і громадянкою Донченко А.Л.

У позові від 19 січня 2019 року, складеним представником позивача - Голубко І.В., зазначено, що 10 січня 2019 року громадянин Костенко П.П. і громадянка Донченко А.Л. звернулися до відповідача з метою державної реєстрації шлюбу. Ними було сплачене державне мито. Однак у прийнятті заяви про реєстрацію шлюбу позивачеві й громадянці Донченко А.Л. було відмовлено усно на підставі того, що паспорт останньої не містить відмітки про реєстрацію місця проживання. У зв'язку із цим 11 січня 2019 року громадянин Костенко П.П. і громадянка Донченко А.Л. звернулися до Шепетівського міськрайонного відділу державної реєстрації актів цивільного стану Головного територіального управління юстиції у Хмельницькій області із письмовим зверненням і заявою про реєстрацію шлюбу через пошту і одержали письмову відмову в реєстрації шлюбу на підставі того, що в громадянки Донченко А.Л. немає реєстрації, а в заяві про реєстрацію шлюбу міститься графа «місце проживання», що повинна бути заповнена на підставі реєстраційного штампа. Крім того, позивач зазначав, що в листі відповідача від 17 січня 2019 року третій особі рекомендується зареєструватися за місцем проживання, і тільки після виконання цієї умови буде проведена державна реєстрація шлюбу. Позивач також відзначив, що останній абзац типової форми Заяви про реєстрацію шлюбу містить застереження про відповідальність за надання недостовірної інформації органам реєстрації актів цивільного стану. Тому громадянин Костенко П.П. і громадянка Донченко А.Л. при заповненні заяви про державну реєстрацію шлюбу використовували дійсний і безсумнівний факт проживання за одною адресою.

Представник відповідача позов не визнала й пояснила, що в реєстрації шлюбу громадянину Костенку П.П. і громадянину Донченко А.Л. було відмовлено правомірно у зв'язку з вищевказаними обставинами.

Третя особа, громадянка Донченко А.Л., підтримала позов і пояснила, що їй відомо про необхідність зареєструватися по місцю проживання, однак, у зв'язку з тим, що в неї малолітнє дитя, такої можливості вона не мала.

Використовуючи положення Кодексу адміністративного судочинства України, визначте докази, які повинні надати сторони, види судових рішень, що можуть бути прийняті при розгляді та вирішенні даної справи. Дайте правову оцінку наведеної ситуації. Складіть план розгляду адміністративної справи у суді першої інстанції;

2.2. Виконавчий комітет міської ради прийняв рішення про знесення старого житлового будинку, що знаходився у комунальній власності, для будівництва на його місці нового. Мешканцям будинку запропоновано тимчасово перебратися до своїх родичів або знайомих – до того часу, поки їм не буде надано іншого житла. Відповідний договір про знесення будинку було укладено з будівельною організацією. Мешканці будинку звернулися до міськрайонного суду з позовом про незаконність такого рішення і його скасування, посилаючись на те, що їх позбавлено права на житло. Одночасно було заявлено клопотання якомога швидше розглянути справу.

Які вимоги до позовної заяви? Які дії повинен вжити адміністративний суд до ухвалення судового рішення у справі?

2.3. Іваненко оскаржила до суду дії посадових осіб департаменту архітектури, містобудування та земельних ресурсів Хмельницької міської ради з метою захисту її права на забудову відповідної земельної ділянки. Під час розгляду справи позивач звернулася до суду із заявою про забезпечення позову шляхом заборони відповідачам проводити дії щодо затвердження та виконання проектних пропозицій забудови відповідної земельної ділянки. Суд першої інстанції своєю ухвалою заяву задовольнив.

Сидоренко оскаржила цю ухвалу в апеляційному порядку на тій підставі, що заходи забезпечення позову заборонили відповідачам сприяти у реалізації права на забудову, яке, на її думку, належало саме їй. Апеляційний адміністративний суд скаргу Сидоренко задовольнив,

ухвалу суду першої інстанції скасував та постановив нову, якою відмовив у задоволенні заяви про вжиття заходів забезпечення позову. Ухвала суду апеляційної інстанції ґрунтувалась на тому, що заборона відповідачам вчиняти відповідні дії створювала перешкоди у реалізації прав Сидоренко, яка не була стороною у справі, і дії якої не були предметом спору.

Які є способи забезпечення позову? До кого суд може вжити заборону вчиняти певні дії? Які є умови застосування заходів забезпечення позову?

2.4. Петренко (Коваль) Марія Іванівна звернулася до відділу державної реєстрації актів цивільного стану Хмельницького міськрайонного управління юстиції з проханням видати повторне свідоцтво про народження, змінивши дату народження. Справа в тому, що Петренко (Коваль) Марія Іванівна народилася 17 квітня 1959 року в с. Бахматівці Хмельницького району Хмельницької області. Батьками є Коваль Антон Іванович та Коваль Ганна Федорівна. Але під час реєстрації народження Бахматовецькою сільською радою в свідоцтві про народження помилково вказали іншу дату народження - 20.04.1960 року. Рішенням Хмельницького міськрайонного суду від 8 травня 2018 року було встановлено юридичний факт про те, що Петренко (Коваль) Марія Іванівна народилася 17 квітня 1959 року.

У Хмельницькому міському відділі державної реєстрації актів цивільного стану Головного територіального управління юстиції у Хмельницькій області Петренко (Коваль) М.І. відмовили у видачі повторного свідоцтва та порадили звернутися до суду.

Чи є підстави для подання адміністративного позову?

2.5. Громадянин Банашко звернувся до Миколаївського районного суду Львівської області до старшого державного інспектора з охорони навколишнього природного середовища у Львівській області про визнання протиправною та скасування протоколу та постанови про накладення адміністративного стягнення. Ухвалою суду від 2 жовтня 2017 р. громадянина Банашку було відмовлено у відкритті провадження у справі з огляду на те, що юрисдикція адміністративного суду не поширюється на публічно-правові справи про накладення адміністративних стягнень.

Чи правомірним є рішення суду першої інстанції? Чи поширюється юрисдикція адміністративних судів на справи про притягнення до адміністративної відповідальності фізичних чи юридичних осіб?

2.6. 75-річний пенсіонер звернувся до адміністративного суду зі скаргою на рішення територіального органу Пенсійного Фонду України про відмову у збільшенні розміру пенсії. У скарзі пенсіонер виклав усі відомості, які вимагає Кодекс адміністративного судочинства України для позовної заяви. Але адміністративний суд залишив скаргу без руху і направив її для усунення недоліків у зв'язку з тим, що формою звернення до адміністративного суду має бути позовна заява, а не скарга. Пенсіонер звернувся до юридичної клініки за допомогою в оформленні документа, оскільки йому тяжко самому переписувати скаргу та ще й у двох примірниках (для суду і для відповідача).

Чи правильно вчинив адміністративний суд? Чи допустив суд порушення принципів адміністративного судочинства? Надайте консультацію пенсіонеріві.

Завдання 3. Проаналізувати правомірність рішень (дій) суду:

А) Суд залишив заяви без руху через те, що в одній не було вказано суб'єктивне право, свободу чи інтерес, які були порушені відповідачем, а у іншій була відсутня вказівка на норму закону, на якій засновано позовну вимогу.

Б) У разі примирення між сторонами на стадіях підготовчого провадження чи розгляду справи, деякі суди постановляють ували про затвердження мирової угоди.

В) Суб'єкт владних повноважень був належним чином повідомлений про дату, час і місце судового розгляду, але не з'явився на нього без поважних причин. Це було розцінено судом як достатня підстава для відкладення розгляду справи.

Г) Суд оголосив перерву у судовому засіданні. Причина – неприбуття сторін у судові засідання.

Питання для самоконтролю

- Назвіть стадії провадження у суді першої інстанції.
- Хто має право на звернення до адміністративного суду з адміністративним позовом?
- Які вимоги ставляться до позовної заяви?
- Назвіть підстави залишення позовної заяви без руху.
- Які підстави та наслідки повернення позовної заяви?
- Назвіть підстави та наслідки відмови у відкритті провадження в адміністративній справі.
- Розкрийте поняття і завдання підготовки адміністративної справи до судового розгляду.
- Який строк розгляду і вирішення адміністративної справи?
- Розкрийте порядок судового розгляду справи у судовому засіданні.
- Охарактеризуйте порядок розгляду справ за правилами спрощеного позовного провадження.
- Який порядок проведення врегулювання спору за участі судді?

Тема 6. Особливості позовного провадження в окремих категоріях адміністративних справ

Завдання 1. Скласти таблицю:

з/п	Категорія адміністративної справи	Підсудність	Сторони	Строк звернення до адміністративного суду	Строк розгляду справи	Оскарження судового рішення	Особливості виконання
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Щодо уточнення списку виборців						
2.	З приводу рішень, дій або бездіяльності органу державної виконавчої служби, приватного виконавця						
3.	...						
4.	...						

Завдання 2. Підготуватись до відповіді на питання:

- 1) Які критерії для перевірки рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень Ви знаєте? Дайте їм загальну характеристику.
- 2) Які категорії справ за адміністративним позовом суб'єкта владних повноважень до особи Ви знаєте?
- 3) Яку діяльність можна віднести до поняття публічної служби? Чим відносини публічної служби відрізняються від трудових відносин, а що є спільного між ними?

Завдання 3. Вирішити задачі:

- 3.1. У місті Хмельницькому за два тижні до виборів у народні депутати на майдані

Незалежності проводився мітинг на підтримку виборчого блоку «За порядок». На цьому мітингу виступив кандидат у народні депутати України Потапенко В.В. Після виступу він почав роздавати агітаційні матеріали, які не містили відомостей про установу, що здійснила друк та вказівку про їх тираж. Не було і вказівки про те, що друк здійснено з використанням обладнання партії, яка входить до виборчого блоку, від якого і висувається кандидатом у народні депутати Потапенко В.В. Крім того, після закінчення мітингу Потапенко В.В. разом зі своїми помічниками роздавали учасникам мітингу продуктові набори, закликаючи при цьому голосувати за їх блок.

Громадянин Сіренко П.П., який балотується від партії «Спільна справа», був присутній на цьому мітингу і зафіксував окремі моменти на відеоплівку. Вважаючи дії Потапенка В.В. протиправними, Сіренко П.П. вирішив звернутися до суду.

Чи підлягає справа розгляду в адміністративному суді? Які строки оскарження до суду рішень, дій чи бездіяльності, що порушують законодавство про вибори? Який порядок дослідження відеозаписів в адміністративних судах?

3.2. Голова однієї з районних рад Хмельницької області Семенченко О.О., який є кандидатом у народні депутати від партії «Антикорупційний блок», провів у приміщенні виконавчого комітету ради нараду з директорами шкіл району щодо перспектив літнього оздоровлення школярів. По закінченні наради Семенченко О.О. наголосив, що всі учасники наради повинні у своїх колективах провести роботу щодо підтримки на виборах кандидатів у народні депутати України від партії «Антикорупційний блок».

Проаналізуйте правомірність дій голови районної ради. Чи є підстави звернення до адміністративного суду? Хто може бути суб'єктом звернення до суду? Що може слугувати доказами по справі?

3.3. Уповноважена особа партії «Світле майбутнє» Мельник К.К. під час голосування на одній з виборчих дільниць зафіксувала випадки голосування однією особою більше, ніж один раз, вкидання виборчих бюлетенів до виборчої скриньки за виборця іншою особою, а також здійснення повторного підрахунку голосів виборців. Вважаючи, що такі дії не відповідають вимогам законодавства про вибори, Мельник К.К. подала скаргу до окружної виборчої комісії. Окружна виборча комісія у задоволенні скарги відмовила.

Чи є підстави для звернення до адміністративного суду? Які рішення, дії чи бездіяльність в цілому можуть оскаржуватися до суду? Які строки оскарження до суду рішень, дій чи бездіяльності, що порушують законодавство про вибори?

3.4. Громадянин Приходько Л.Л. в день голосування на виборах народних депутатів України не знайшов свого прізвища у списках виборців. У задоволенні вимоги Приходька Л.Л. про внесення прізвища до списку виборців головою дільничної комісії було відмовлено, оскільки таке питання повинно розглядатись у судовому порядку. За браком часу Приходько Л.Л. звернувся за юридичною допомогою до юриста. Було складено позовну заяву до адміністративного суду про включення до списку виборців, до якої Приходько Л.Л. додав засвідчені копії паспорта, картки фізичної особи-платника податків, квитанції про сплату судового збору і рахунку про оплату юридичних послуг. За годину до закінчення часу голосування повнолітній син Приходька Л.Л. за проханням батька подав позовну заяву до суду. У розгляді позовної заяви було відмовлено.

Чи були підстави для відмови? Хто може бути представником сторін у адміністративній справі? Які документи підтверджують повноваження представників? Які повноваження мають представники?

3.5. До Окружного адміністративного суду міста Києва звернувся ОСОБА_1 з позовом до Верховного Суду про визнання незаконними пунктів 9 та 10 постанови Пленуму Верховного Суду України № 10 від 06.11.2009 року «Про судову практику у справах про злочини проти власності». В обґрунтування своїх вимог позивач посилається на те, що оскаржувана постанова Пленуму Верховного Суду України не відповідає положенням Кримінального кодексу України,

суперечить положенням спеціальних підзаконних актів у сфері охорони здоров'я. На момент винесення оскаржуваної постанови повноваження Пленуму Верховного Суду України визначались Законом України «Про судоустрій України» від 07.02.2002 р. № 3018-III.

Як належить діяти Окружному адміністративному суду міста Києва? Чи можна оскаржити постанови Пленуму Верховного Суду або ж діючі постанови Пленуму Верховного Суду України? Чи діють постанови Пленуму Верховного Суду України після внесення змін до Кодексу адміністративного судочинства України (15 грудня 2017 р.)? Чи належить розглядати таку справу у порядку адміністративного судочинства? Чи не порушено юрисдикцію (підсудність)?

Питання для самоконтролю

– Що може бути предметом оскарження у спорах фізичних чи юридичних осіб із суб'єктом владних повноважень?

– Який строк розгляду справи у спорах щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень?

– Який порядок оприлюднення рішення по справі у спорах щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень?

– Назвіть особливості провадження у справах щодо скасування реєстрації кандидата на пост Президента України.

– Проаналізуйте особливості судових рішень за наслідками розгляду справ, пов'язаних з виборчим процесом чи процесом референдуму.

– Які особливості обчислення строків у справах, пов'язаних з виборчим процесом чи процесом референдуму?

– Назвіть особливості провадження у справах щодо оскарження нормативно-правових актів органів виконавчої влади, Верховної Ради Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування та інших суб'єктів владних повноважень.

– Які особливості провадження у справах щодо оскарження актів, дій чи бездіяльності Верховної Ради України, Президента України, Вищої ради правосуддя, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів?

– Проаналізуйте особливості провадження у справах за адміністративними позовами про примусове відчуження земельної ділянки, інших об'єктів нерухомого майна, що на ній розміщені, з мотивів суспільної необхідності.

– Які особливості провадження у справах щодо оскарження рішень, дій або бездіяльності виборчих комісій, комісій з референдуму, членів цих комісій?

– Назвіть особливості провадження у справах щодо уточнення списку виборців.

– Розкрийте особливості провадження у справах щодо оскарження рішень, дій або бездіяльності органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, засобів масової інформації, інформаційних агентств, підприємств, установ, організацій, їхніх посадових та службових осіб, творчих працівників засобів масової інформації та інформаційних агентств, які порушують законодавство про вибори та референдум.

– Які особливості провадження у справах щодо оскарження дій або бездіяльності кандидатів, їхніх довірених осіб, партії (блоку), місцевої організації партії, їхніх посадових осіб та уповноважених осіб, ініціативних груп референдуму, інших суб'єктів ініціювання референдуму, офіційних спостерігачів від суб'єктів виборчого процесу?

– Назвіть особливості провадження у справах, пов'язаних із виборами Президента України.

– Які особливості здійснення представництва у справах, пов'язаних з виборчим процесом чи процесом референдуму?

– Розкрийте особливості провадження у справах за адміністративними позовами органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування про встановлення обмеження щодо реалізації права на свободу мирних зібрань.

– Назвіть особливості провадження у справах за адміністративними позовами про усунення перешкод та заборону втручання у здійснення права на свободу мирних зібрань.

- Які особливості провадження у справах за адміністративними позовами з приводу затримання іноземців або осіб без громадянства?
- Розкрийте особливості провадження у справах за адміністративними позовами з приводу примусового повернення чи примусового видворення іноземців або осіб без громадянства за межі території України.
- Назвіть особливості провадження у справах з приводу рішень, дій або бездіяльності органу державної виконавчої служби, приватного виконавця.
- Які особливості провадження у справах з приводу рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень щодо притягнення до адміністративної відповідальності?
- Проаналізуйте особливості провадження у справах про дострокове припинення повноважень народного депутата України в разі невиконання ним вимог щодо несумісності.
- Назвіть особливості провадження у справах за зверненням Служби безпеки України щодо накладення арешту на активи, що пов'язані з фінансуванням тероризму та стосуються фінансових операцій, зупинених відповідно до рішення, прийнятого на підставі резолюцій Ради Безпеки ООН, зняття арешту з таких активів та надання доступу до них.
- Які особливості провадження у справах за зверненням органів доходів і зборів?
- Розкрийте особливості провадження у справах щодо гарантованого забезпечення потреб оборони.
- Назвіть особливості провадження у зразковій справі.
- Які особливості провадження у типовій справі?

Тема 7. Перегляд судових рішень

Завдання 1. Підготуватись до відповіді на питання:

- 1) Які судові рішення може бути оскаржено в апеляційному порядку?
- 2) У яких межах переглядає справу суд апеляційної інстанції?
- 3) Яке рішення може ухвалити суд апеляційної інстанції за наслідками апеляційного провадження?
- 4) Чи можна звернутися до суду касаційної інстанції зі скаргою на рішення суду першої інстанції, якщо справа не переглядалася в апеляційному порядку?
- 5) У яких межах переглядає справу суд касаційної інстанції?
- 6) Чи досліджує докази суд касаційної інстанції?
- 7) Які підстави перегляду судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами?

Завдання 2. Вирішити задачі:

2.1. Громадянин Костенко П.П. звернувся до суду з позовом до Шепетівського міськрайонного відділу державної реєстрації актів цивільного стану Головного територіального управління юстиції у Хмельницькій області, в якому просить суд визнати неправомірною дію відповідача в частині відмови в прийнятті заяви про реєстрацію шлюбу й зобов'язати його зареєструвати шлюб між позивачем і громадянкою Донченко А.Л.

Шепетівський районний суд Хмельницької області прийняв рішення 14 лютого 2019 р. у справі № 2а-25/11/0670 за позовом Костенка П.П. до Шепетівського міськрайонного відділу державної реєстрації актів цивільного стану Головного територіального управління юстиції у Хмельницькій області про примус до реєстрації шлюбу. В зазначеному рішенні суд постановив:

1) Визнати дії Шепетівського міськрайонного відділу державної реєстрації актів цивільного стану Головного територіального управління юстиції у Хмельницькій області в частині відмови в реєстрації шлюбу неправомірними.

2) Зобов'язати Шепетівський міськрайонний відділ державної реєстрації актів цивільного стану Головного територіального управління юстиції у Хмельницькій області прийняти заяву про реєстрацію шлюбу від громадянина Костенка П.П. та громадянки Донченко А.Л. і зареєструвати шлюб між ними у строки, передбачені п. 2 ст. 32 Сімейного кодексу України.

3) Стягнути на користь позивача 1210 грн. з Державного бюджету України.

Шепетівський міськрайонний відділ державної реєстрації актів цивільного стану

Головного територіального управління юстиції у Хмельницькій області 18.02.2019 р. подав апеляційну скаргу до Сьомого апеляційного адміністративного суду, в якій просить суд скасувати рішення суду першої інстанції як таке, що не відповідає вимогам чинного законодавства, а саме відмовити у реєстрації шлюбу між позивачем і громадянкою Донченко А.Л., зобов'язати громадянку Донченко А.Л. зареєструватися за місцем проживання та накласти на громадянку Донченко А.Л. адміністративне стягнення згідно з Кодексом України про адміністративні правопорушення.

Сьомий апеляційний адміністративний суд 12.03.2019 р. скасував судові рішення суду першої інстанції та ухвалив нове рішення, яким відмову у реєстрації шлюбу між позивачем і громадянкою Донченко А.Л. визнано правомірною; на громадянку Донченко А.Л. покладено обов'язок зареєструватися за місцем проживання; накладено на громадянку Донченко А.Л. адміністративне стягнення у вигляді штрафу в розмірі 17 грн.

Позивач - Костенко П.П. не згоден із ухваленою постановою суду апеляційної інстанції і подає касаційну скаргу до Верховного суду з вимогою скасування постанови Сьомого апеляційного адміністративного суду від 19.03.2019 р. та визнання законним рішення Шепетівського районного суду Хмельницької області від 14.02.2019 р.

Використовуючи положення Кодексу адміністративного судочинства України та інші нормативно-правові акти, дайте правову оцінку наведеної ситуації, визначте склад суду, яким буде розглядатися адміністративна справа у суді апеляційної інстанції, визначте всіх можливих учасників справи та їх адміністративно-процесуальний статус в апеляційному провадженні, а також порядок, строки подачі апеляційної скарги та строки розгляду апеляційної скарги, визначте всі можливі судові витрати у справі та їх розмір.

Визначте склад суду, яким буде розглядатися адміністративна справа у суді касаційної інстанції, а також всіх можливих учасників у справі та їх адміністративно-процесуальний статус у касаційному провадженні, визначте порядок, строки подачі касаційної скарги та строки розгляду касаційної скарги, визначте всі можливі судові витрати у справі та їх розмір.

2.2. Пенсіонер Микола Коломієць звернувся до юридичної клініки з проханням посприяти йому в оскарженні рішення адміністративного суду про відмову у задоволенні його позову до територіального управління Пенсійного фонду про проведення перерахунку пенсії. Вважаючи, що в апеляційному адміністративному суді він так само не доб'ється справедливості, М. Коломієць відразу звернувся з касаційною скаргою до Верховного Суду. Але той своєю ухвалою повернув касаційну скаргу без розгляду. Коломієць М. просить консультанта юридичної клініки підготувати касаційну скаргу до Верховного Суду.

Чи правильно діяв М. Коломієць, оскаржуючи рішення адміністративного суду до Верховного Суду? Чи правильно вчинив Верховний Суд з касаційною скаргою М. Коломієця? Підготуйте відповідь М. Коломієцю щодо порядку оскарження рішення адміністративного суду. Порадьте, як йому діяти у ситуації, що сталася.

2.3. Андрій Сергієнко, позивач у справі про оскарження припису інспектора державної екологічної інспекції, заявив у судовому засіданні відвід судді, оскільки відомо, що суддя та інспектор є сусідами і перебувають у дружніх стосунках. Знаючи, що відвід задоволено не буде, позивач завчасно підготував апеляційну скаргу на ухвалу суду, яку й подав відразу після проголошення ухвали про відмову у задоволенні відводу. Але суд апеляційну скаргу відмовився прийняти, розглянув справу за суттю і прийняв рішення, яким у задоволенні позову відмовив. Сергієнко А. звернувся до юридичної клініки за порадою, як йому добитися розгляду апеляційної скарги на ухвалу про відмову у задоволенні відводу, адже якщо апеляційний адміністративний суд відведе суддю першої інстанції, то будуть підстави для перегляду справи.

Підготуйте консультацію А. Сергієнку і порадьте, у який спосіб він може відстояти свою позицію у справі.

2.4. До юридичної клініки звернувся Володимир Бойко, який програв справу в адміністративному суді – як у першій інстанції, так і в апеляційній інстанції, з проханням порадити, як він може оскаржити рішення суду першої інстанції та постанову суду апеляційної

інстанції. Консультант юридичної клініки Степан Куйбіда, студент другого курсу, вивчивши надані В. Бойком матеріали, запропонував підготувати касаційну скаргу, у якій послатися на те, що суди першої та апеляційної інстанції неправильно встановили обставини у справі. Перед тим, як подати касаційну скаргу, треба у десятиденний строк після проголошення постанови суду апеляційної інстанції подати до апеляційного адміністративного суду заяву про касаційне оскарження. Але оскільки з дня проголошення постанови минуло уже п'ятнадцять днів, то одночасно треба клопотати про поновлення строку на подання заяви, обґрунтувавши пропущення строку необізнаністю у тонкощах процесуального закону. Після цього треба у двадцятиденний строк подати касаційну скаргу до Великої Палати Верховного Суду, але через апеляційний адміністративний суд, у якому знаходиться справа.

Чи правильну консультацію надав С. Куйбіда? Якщо ні, то які помилки він допустив? Надайте консультацію В. Бойку.

2.5. Донецький апеляційний адміністративний суд постановив ухвалу про залишення без змін рішення місцевого суду про відмову у задоволенні позову ОСОБА_1 до Донецької дирекції Українського державного підприємства поштового зв'язку «Укрпошта» про протиправну відмову в задоволенні запиту на інформацію (ненадання копії наказу про ліквідацію вузла поштового зв'язку, інших документів, пов'язаних із ліквідацією цього вузла, інформації про передачу приміщення та іншого майна, що належало відділенню, фізичній чи юридичній особі) та зобов'язання відшкодувати завдану моральну шкоду.

Чи правомірним є рішення Донецького апеляційного адміністративного суду? Чи відноситься Українське державне підприємство поштового зв'язку «Укрпошта» до розпорядників публічної інформації? Чи змінилося б рішення Донецького апеляційного адміністративного суду, якщо б предметом позову була відмова в задоволенні запиту на інформацію щодо використання коштів з Державного бюджету на проведення реорганізації у структурі Донецької дирекції Українського державного підприємства поштового зв'язку «Укрпошта»?

2.6. Громадянин Банашко звернувся до Миколаївського районного суду Львівської області до старшого державного інспектора з охорони навколишнього природного середовища у Львівській області про визнання протиправною та скасування протоколу та постанови про накладення адміністративного стягнення. Ухвалою суду від 2 жовтня 2017 р. громадянину Банашку було відмовлено у відкритті провадження у справі з огляду на те, що юрисдикція адміністративного суду не поширюється на публічно-правові справи про накладення адміністративних стягнень. Громадянин Банашко звернувся з апеляційною скаргою до Львівського апеляційного адміністративного суду.

Яке рішення має прийняти Львівський апеляційний адміністративний суд?

2.7. Іваненко оскаржила до суду дії посадових осіб департаменту архітектури, містобудування та земельних ресурсів Хмельницької міської ради з метою захисту її права на забудову відповідної земельної ділянки. Під час розгляду справи позивач звернулася до суду із заявою про забезпечення позову шляхом заборони відповідачам проводити дії щодо затвердження та виконання проектних пропозицій забудови відповідної земельної ділянки. Суд першої інстанції своєю ухвалою заяву задовольнив.

Сидоренко оскаржила цю ухвалу в апеляційному порядку на тій підставі, що заходи забезпечення позову заборонили відповідачам сприяти у реалізації права на забудову, яке, на її думку, належало саме їй. Апеляційний адміністративний суд скаргу Сидоренко задовольнив, ухвалу суду першої інстанції скасував та постановив нову, якою відмовив у задоволенні заяви про вжиття заходів забезпечення позову. Ухвала суду апеляційної інстанції ґрунтувалась на тому, що заборона відповідачам вчиняти відповідні дії створювала перешкоди у реалізації прав Сидоренко, яка не була стороною у справі, і дії якої не були предметом спору.

Чи є підстави для касаційного оскарження?

2.8. 75-річний пенсіонер звернувся до адміністративного суду зі скаргою на рішення

територіального органу Пенсійного Фонду України про відмову у збільшенні розміру пенсії. У скарзі пенсіонер виклав усі відомості, які вимагає Кодекс адміністративного судочинства України для позовної заяви. Але адміністративний суд залишив скаргу без руху і направив її для усунення недоліків у зв'язку з тим, що формою звернення до адміністративного суду має бути позовна заява, а не скарга. Пенсіонер звернувся до юридичної клініки за допомогою в оформленні документа, оскільки йому тяжко самому переписувати скаргу та ще й у двох примірниках (для суду і для відповідача).

Чи можна оскаржити ухвалу суду про залишення скарги без руху в апеляційному порядку? Чи доцільно це робити у наведеній ситуації? Надайте консультацію пенсіонеріві.

Питання для самоконтролю

- Назвіть завдання апеляційної інстанції.
- Хто може бути суб'єктом апеляційного оскарження?
- Що може бути предметом апеляційного оскарження?
- Які повноваження суду апеляційної інстанції за наслідками розгляду апеляційної скарги на постанову суду?
- Які повноваження суду апеляційної інстанції за наслідками розгляду апеляційної скарги на ухвалу суду?
- Перерахуйте підстави для залишення апеляційної скарги без задоволення, а судового рішення - без змін.
- Назвіть підстави для зміни судового рішення.
- Назвіть підстави для скасування судового рішення та ухвалення нового рішення.
- Які завдання касаційної інстанції?
- Проаналізуйте повноваження суду касаційної інстанції за наслідками розгляду касаційної скарги.
- Який порядок здійснення перегляду судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами?

Тема 8. Виконання судових рішень в адміністративних справах

Завдання 1. Підготуватись до відповіді на питання:

- 1) Які особливості виконання судових рішень в адміністративних справах Ви знаєте?
- 2) Які наслідки набрання законної сили судовим рішенням?
- 3) Які рішення суду виконуються негайно?

Завдання 2. Вирішити задачу:

2.1. Колишній державний службовець Оксана Замойська, пройшовши три інстанції, виграла у Верховному Суді справу про поновлення її на посаді та стягнення з відповідача втраченого заробітку у зв'язку з вимушеним прогулом. Незважаючи на задоволення її вимог Верховним Судом, вона звернулася до юридичної клініки за порадою, як добитися виконання постанови. У суді касаційної інстанції вона заявляла клопотання про негайне виконання постанови про поновлення її на посаді, якщо суд задовольнить її вимоги. Але Верховний Суд відхилив це клопотання. Тому О. Замойська просить підготувати або заяву до Верховного Суду щодо постановлення додаткової ухвали про негайне виконання постанови цього суду у частині поновлення її на посаді, або скаргу до Великої Палати Верховного Суду з вимогою звернути постанову Верховного Суду до негайного виконання. Який з цих двох варіантів більше відповідає законодавству, вона не знає.

Дайте аргументовану відповідь на звернення О. Замойської.

2.2. Суд апеляційної інстанції розцінив як порушення місцевим судом процесуального закону, коли той поклав обов'язок щодо виконання на певних суб'єктів владних повноважень, які не брали участь у справі.

Проаналізуйте правомірність судових рішень.

2.3. Особа, поновлена рішенням суду на посаді міського голови, оскаржила до суду бездіяльність міської ради-відповідача у вигляді ухилення від виконання цього рішення. Позивач з метою захисту своїх прав у відносинах служби в органах місцевого самоврядування посилався на трудове законодавство (статті 236, 237 Кодексу законів про працю України). Він вимагав від міської ради нарахувати йому заробітну плату за весь час вимушеного прогулу з прийняття першого рішення суду. Суд позов задовольнив. Хоча це рішення не наблизило позивача до його головної мети – фактичного поновлення на посаді.

А які процесуальні можливості примусового виконання первісного рішення про поновлення на роботі могли б запропонувати Ви?

Питання для самоконтролю

- Назвіть види судових рішень в адміністративних справах.
- Який порядок набрання законної сили рішеннями та ухвалами суду першої інстанції?
- Коли набирають законної сили постанови та ухвали судів апеляційної та касаційної інстанції?
- Назвіть наслідки набрання законної сили судовим рішенням.
- Які постанови суду виконуються негайно?
- Який порядок виконання судових рішень в адміністративних справах?
- Назвіть повноваження суду при виконанні судового рішення.
- Чи може бути примирення сторін у процесі виконання?
- Назвіть підстави застосування заходів процесуального примусу.
- Який порядок застосування заходів процесуального примусу?

1.5. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання передбачаються у формі рефератів-оглядів. Завдання обирається студентом на початку семестру і виконується за усталеними вимогами.

1.5.1. Основні вимоги до написання рефератів-оглядів

При виконанні індивідуального завдання необхідно взяти до уваги, що реферат (лат. *refere* – доношу, повідомляю, переказую) – це короткий переказ змісту наукової роботи, книги або вчення, оформлене у вигляді письмової публічної доповіді; доповідь на задану тему, зроблена на основі критичного огляду відповідних джерел інформації (наукових праць, літератури по темі).

Зі свого боку, реферат-огляд складається на основі декількох джерел і зіставляє різні точки зору з досліджуваного питання.

Реферат-огляд, незалежно від теми, містить визначені реквізити: титульна сторінка встановленого зразка, вступ, розділи, висновки, список використаних джерел і додатки (у разі необхідності).

Обов'язково в тексті повинні бути посилання на джерела, що були використані при написанні реферату. Посилання подаються у квадратних дужках з вказівкою номера джерела, за яким воно внесене у список використаних джерел, та сторінки (якщо подається точна цитата або числові дані), наприклад [3, с.8].

Технічні вимоги: текст має бути набраний шрифтом Times New Roman, 14 кеглем через 1,5 інтервали. Поля: верхнє – 2,0 см, нижнє – 2,0 см, ліве – 3,0 см, праве – 1,0 см. Загальний обсяг реферату-огляду – до 15 сторінок формату А4.

1.5.2. Темі рефератів-оглядів

1. Адміністративна юстиція як необхідний атрибут демократичної та правової держави.
2. Зловживання адміністративними процесуальними правами.
3. Правова природа інституту процесуальних строків у адміністративному судочинстві (законні, судові, відносні строки).

4. Одноособовий та колегіальний розгляд адміністративних справ.
5. Адміністративна процесуальна правосуб'єктність органів та осіб, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб.
6. Скорочене провадження адміністративного судочинства як спеціальна процесуальна форма розгляду адміністративних справ.
7. Особливості розгляду судом адміністративної юрисдикції справ у сфері виборчого права.
8. Способи забезпечення законності й обґрунтованості судових рішень в адміністративних справах.
9. Генезис наукових поглядів щодо правової природи адміністративної юстиції.
10. Адміністративна юстиція, адміністративний процес та адміністративна юрисдикція: теоретичні та практичні питання співвідношення цих категорій як інститутів адміністративного права.
11. Суб'єктивні публічні права як об'єкт судового захисту.
12. Правова сутність поняття суб'єкта владних повноважень за Кодексом адміністративного судочинства України.
13. Процесуальне представництво у судовому адміністративному процесі.
14. Участь в адміністративному судочинстві України суб'єктів владних повноважень.
15. Участь в адміністративному судочинстві третіх осіб, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору.
16. Участь в адміністративному судочинстві третіх осіб, які не заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору.
17. Правова природа адміністративно-правового спору.
18. Організація діяльності адміністративних судів: проблеми та перспективи.
19. Розвиток адміністративної юстиції в незалежній Україні та створення системи адміністративних судів.
20. Принципи адміністративного судочинства України: питання теорії та практики.
21. Поняття та види доказів в судовому адміністративному процесі.
22. Загальні засади доказування в адміністративних справах.
23. Судові рішення як акти адміністративного судочинства.
24. Стадійність адміністративного судочинства.
25. Виконання судових рішень адміністративного суду як механізм забезпечення ефективності адміністративної юстиції.
26. Мирова угода в адміністративному судочинстві.
27. Особливості провадження у справах щодо оскарження нормативно-правових актів.
28. Оскарження рішень, дій та бездіяльності посадових осіб державної виконавчої служби.
29. Особливості розгляду адміністративних справ, пов'язаних зі спорами щодо проходження публічної служби.
30. Нормативно-правове регулювання судово-експертної діяльності в адміністративному судочинстві України.

1.6. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного екзамену.

1.6.1. Питання для підсумкового контролю

1. Поняття та ознаки адміністративного судочинства.
2. Завдання адміністративного судочинства та відмінність його від інших видів судочинства.
3. Принципи адміністративного судочинства: поняття, види, значення.
4. Зміст принципу верховенства права.
5. Характеристика принципу рівності усіх учасників судового процесу перед законом і судом.

6. Аналіз принципів гласності і відкритості судового процесу та його повного фіксування технічними засобами.
7. Характеристика принципів змагальності сторін, диспозитивності та офіційного з'ясування всіх обставин у справі.
8. Аналіз принципу обов'язковості судового рішення.
9. Характеристика принципу забезпечення права на апеляційний перегляд справи.
10. Аналіз принципу забезпечення права на касаційне оскарження судового рішення у випадках, визначених законом.
11. Характеристика принципу розумності строків розгляду справи судом.
12. Аналіз принципу неприпустимості зловживання процесуальними правами.
13. Характеристика принципу відшкодування судових витрат фізичних та юридичних осіб, на користь яких ухвалене судове рішення.
14. Предмет адміністративної юрисдикції.
15. Підсудність адміністративних справ: поняття, види.
16. Поняття та класифікація доказів в адміністративному судочинстві.
17. Поняття та види судових експертиз.
18. Види та порядок обчислення строків в адміністративному судочинстві.
19. Судові виклики, повідомлення та порядок їх надсилання.
20. Поняття адміністративної процесуальної правосуб'єктності (право- і дієдатності).
21. Класифікація учасників судового процесу.
22. Права та обов'язки учасників справи.
23. Права та обов'язки сторін.
24. Права та обов'язки третіх осіб, які заявляють самостійні вимоги на предмет спору.
25. Права та обов'язки третіх осіб, які не заявляють самостійні вимоги на предмет спору.
26. Завдання участі у справі представника та вимоги до особи, яка може бути представником.
27. Суб'єкти права на звернення до адміністративного суду з адміністративним позовом.
28. Адміністративний позов: поняття, форма, зміст.
29. Відкриття провадження в адміністративній справі.
30. Поняття і завдання підготовки адміністративної справи до судового розгляду.
31. Поняття, мета і порядок проведення попереднього судового засідання.
32. Судовий розгляд справи у судовому засіданні.
33. Судовий розгляд справи у письмовому провадженні.
34. Порядок дослідження доказів.
35. Судові дебати.
36. Залишення позовної заяви без розгляду.
37. Судові рішення: поняття, види та порядок ухвалення.
38. Спори фізичних чи юридичних осіб із суб'єктом владних повноважень щодо оскарження його рішень (нормативно-правових актів чи правових актів індивідуальної дії), дій чи бездіяльності.
39. Особливості провадження у справах щодо оскарження рішень, дій або бездіяльності виборчих комісій, комісій з референдуму, членів цих комісій.
40. Особливості провадження у справах щодо уточнення списку виборців.
41. Особливості провадження у справах про дострокове припинення повноважень народного депутата України в разі невиконання ним вимог щодо несумісності.
42. Особливості провадження у справах з приводу рішень, дій або бездіяльності державної виконавчої служби.
43. Особливості провадження у справах за адміністративними позовами суб'єктів владних повноважень про обмеження щодо реалізації права на мирні зібрання.
44. Завдання апеляційної інстанції.
45. Загальна характеристика апеляційного провадження.
46. Суб'єкти та предмет апеляційного оскарження.
47. Порядок і строки апеляційного оскарження.
48. Вимоги до апеляційної скарги.

49. Апеляційний розгляд та ухвалення судового рішення.
50. Повноваження суду апеляційної інстанції за наслідками розгляду апеляційної скарги на постанову суду.
51. Повноваження суду апеляційної інстанції за наслідками розгляду апеляційної скарги на ухвалу суду.
52. Судові рішення суду апеляційної інстанції.
53. Завдання та суд касаційної інстанції.
54. Суб'єкти касаційного оскарження.
55. Порядок і строки касаційного оскарження.
56. Вимоги до касаційної скарги.
57. Касаційний розгляд та ухвалення судового рішення.
58. Повноваження суду касаційної інстанції за наслідками розгляду касаційної скарги.
59. Судові рішення суду касаційної інстанції.
60. Перегляд судових рішень за виключними обставинами.
61. Підстави для провадження за виключними обставинами.
62. Порядок провадження за виключними обставинами.
63. Перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами.
64. Підстави для провадження за нововиявленими обставинами.
65. Порядок подання заяви про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами.
66. Види судових рішень за наслідками провадження за нововиявленими обставинами.
67. Судові рішення в адміністративних справах та особливості їх виконання.
68. Набрання законної сили постановами та ухвалами суду першої інстанції.
69. Набрання законної сили постановами та ухвалами судів апеляційної та касаційної інстанції.
70. Постанови суду, які виконуються негайно.
71. Порядок виконання судових рішень в адміністративних справах.
72. Звернення судових рішень в адміністративних справах до примусового виконання.
73. Примирення сторін у процесі виконання.
74. Відстрочення і розстрочення виконання, зміна чи встановлення способу і порядку виконання судового рішення.
75. Підстави і порядок застосування заходів процесуального примусу.
76. Характеристика заходів процесуального примусу, що застосовуються в адміністративному судовому процесі.

1.6.2. Приклад екзаменаційного білету

1. Сутність поняття «адміністративне судочинство».
2. Процесуальний статус позивача.
3. Порядок провадження за виключними обставинами.

2. Схема нарахування балів

2.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

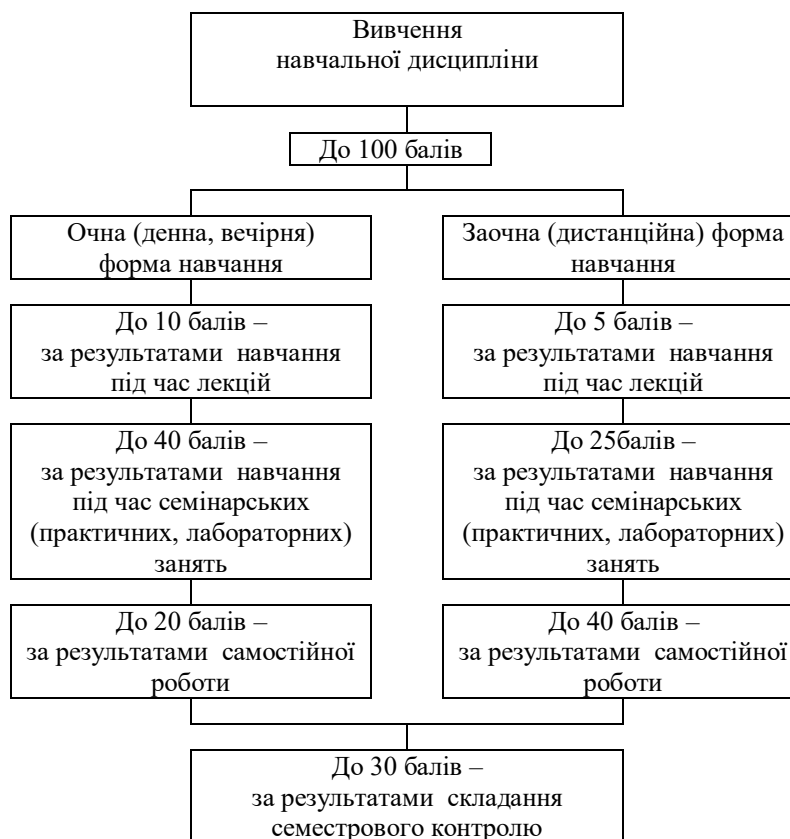


Рис. 2.1. Схема нарахування балів студентам за результатами навчання

2.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

З навчальної дисципліни «Адміністративне судочинство» передбачено проведення 9 лекційних занять за денною формою навчання.

Отже, студент може набрати під час лекцій таку кількість балів:

№ з/п	Форма навчання	Кількість лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій								
			1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Денна	9	1,1	2,2	3,3	4,4	5,6	6,7	7,8	8,9	10,0

2.3. З навчальної дисципліни «Адміністративне судочинство» передбачено проведення 9 семінарських занять за денною формою навчання.

За результатами семінарського (практичного, лабораторного) заняття кожному студенту до відповідного документа обліку успішності виставляється кількість балів від 0 до 5 числом, кратним 0,5, яку він отримав протягом заняття.

Критерії поточного оцінювання знань студентів наведені у п.4.3.8. Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права (затвердженого 29 травня 2017 року, протокол № 14).

2.4. Перерозподіл кількості балів в межах максимально можливої кількості балів за самостійну роботу студентів та виконання індивідуальних завдань, наведено в наступній таблиці:

№ з/п	8 тем	Номер теми								Усього балів
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	
1.	Максимальна кількість балів за самостійну роботу	1	1	2	1	1	1	2	1	10
2.	Максимальна кількість балів за індивідуальне завдання	10								10
	Усього балів									20

3. Рекомендовані джерела

Тема 1

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 р. № 2747-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>
3. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02 червня 2016 р. № 1402-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>
4. Капля О. «Адміністративна юстиція» як юридичний термін / О. Капля // Підприємництво, господарство і право. - 2017. - № 5. - С. 108-110.
5. Адміністративна процедура та контроль за діяльністю адміністративних органів в Угорщині, Польщі, Болгарії, Естонії та Албанії. – К. : Вид-во УАДУ, 1999. – 236 с.
6. Адміністративна юстиція України: проблеми теорії і практики. Настільна книга судді / О.М. Пасенюк, О.Н. Панченко, В.Б. Авер'янов та ін. / за заг. ред. О.М. Пасенюка. – К. : Істина, 2007. – 608 с.
7. Адміністративна юстиція. Адміністративне судочинство: навч. посіб. / за заг. ред. Т.О. Коломоєць, Г.Ю. Гулевської. – К. : Істина, 2007. – 152 с.
8. Адміністративна юстиція: європейський досвід та пропозиції для України / [автори-упорядники І.Б. Коліушко, Р.О. Куйбіда; В.І. Шишкін (наук. ред.)]. – К. : Факт, 2003. – 536 с.
9. Адміністративне процесуальне (судове) право України: підручник / за заг. ред. С.В. Ківалова. – Одеса: Юридична література, 2007. – 312 с.
10. Адміністративне судочинство : навч. посіб. / І.М. Балакарева, І.В. Бойко, Я.С. Зелінська та ін. ; за заг. ред. Н.Б. Писаренко. – Х. : Право, 2016. – 312 с.
11. Адміністративне судочинство в Україні: теорія, правове регулювання, практика: монографія / За заг. ред. С.В. Ківалова, Л.Р. Білої-Тіунової. – Одеса: Фенікс, 2013. – 392 с.
12. Адміністративне судочинство України : підручник / О.М. Пасенюк (кер. авт. кол.), О.Н. Панченко, В.Б. Авер'янов та ін. / за заг. ред. О.М. Пасенюка. – К. : Юрінком Інтер, 2009. – 672 с.
13. Адміністративне судочинство: навчальний посібник / за заг. ред. проф. О.П. Рябченко. – 2-ге вид., перер. і доп. – Харків, ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2014. – 304 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://asta.edu.ua/files/rabchenko.pdf>
14. Адміністративне судочинство: підручник. – 2-ге вид., перероб. і допов. / за заг. ред. Т.О. Коломоєць. – К. : Істина, 2011. – 304 с.
15. Адміністративний процес України: навч. посіб. / А.Т. Комзюк, В.М. Бевзенко, Р.С. Мельник. – К.: Прецедент, 2007. – 531 с.
16. Адміністративний процес: загальна частина (Федеративна Республіка Німеччини, Україна): наук. - практ. посібник / Манн Томас, Мельник Р., Бевзенко В., Комзюк А.; пер. та адапт. з нім. Мельник Р.; за заг. ред. Бевзенка В. – К.: алеута, 2013. – 308 с.
17. Бевзенко В. Деякі теоретичні міркування щодо адміністративних процесуальних і

- процедурних категорій у вітчизняній адміністративно-правовій та адміністративно-процесуальній науці / В. Бевзенко // Вісник Вищого адміністративного суду України. - 2011. - № 3. - С. 56-62.
18. Белкін Л.М. Ефективний захист прав юридичних та/або фізичних осіб як чинник визначення адміністративної судової юрисдикції / Л.М. Белкін // Адміністративне право і процес. – 2012. - № 1. – С. 88-95.
 19. Белова О.І. Адміністративне судочинство як стандарт ЄС і ключові елементи правової Української держави / О.І. Белова // Адміністративне право і процес. – 2014. - № 2 (8). – С. 190-197.
 20. Битяк Ю. Адміністративне судочинство як форма забезпечення верховенства права і законності / Ю. Битяк // Право України. – 2011. – № 4. – С. 4-11.
 21. Бідей О. Проблеми популяризації адміністративної юстиції як головного інструмента захисту прав і свобод особистості / О. Бідей // Право України. – 2008. – № 5. – С. 37-39.
 22. Бородін І. Про сутність адміністративної юстиції / І. Бородін // Право України. – 2006. – № 2. – С. 15-17.
 23. Бородін І.Л. Адміністративно-юрисдикційний процес: монографія / І.Л. Бородін. – К. : Алерта, 2007. – 184 с.
 24. Гончаренко О. Судовий контроль за адміністративними органами: зарубіжний досвід / О. Гончаренко // Право України. – 2008. – № 12. – С. 98-104.
 25. Губерська Н.Л. Адміністративний процес: сучасні підходи до визначення / Н.Л. Губерська // Адміністративне право і процес. – 2014. - № 3 (9). – С. 227-232.
 26. Демський Е.Ф. Адміністративне процесуальне право України: навч. посіб. / Е.Ф. Демський. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 496 с.
 27. Джафарова О.В. Судовий адміністративний процес: поняття та структура / О.В. Джафарова // Форум права. – 2011. – № 1. – С. 256-261. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2011-1/11dovtic.pdf>.
 28. Ківалов С. Теоретико-правові засади адміністративного судочинства: проблеми і перспективи / С. Ківалов, Л. Біла-Тіунова // Право України. – 2013. - № 12. – С. 193-207.
 29. Ківалов С.В. Курс адміністративного процесуального права України. Загальна частина : підручник / С.В. Ківалов, І.О. Каргузова, А.Ю. Осадчий. – Одеса : Фенікс, 2014. – 342 с.
 30. Кодекс адміністративного судочинства України: науково-практичний коментар / О.А. Банчук та ін. / заг. ред. Р.О. Куйбіди; Центр політико-правових реформ. – К. : Юстініан, 2009. – 976 с.
 31. Кодекс адміністративного судочинства України: науково-практичний коментар / С.В. Ківалов, Є.О. Харитонов, О.І. Харитонova та ін. / за ред. С.В. Ківалова, О.М. Пасенюка, О.І. Харитонovої. – К. : Правова єдність, 2009. – 656 с.
 32. Кодекс адміністративного судочинства України: науково-практичний коментар: у 2 т. / за заг. ред. Р.О. Куйбіди. – К. : Книги для бізнесу, 2007. – Том 2. – 728 с.
 33. Коліушко І. Становлення адміністративного судочинства: деякі проблеми перехідного періоду / І. Коліушко, Р. Куйбіда // Адвокат. – 2005. – № 9. – С. 3-5.
 34. Коломоєць Т. Адміністративно-юрисдикційний процес – сфера об'єктивізації участі особи у відносинах із органами публічної адміністрації (доктринальний аналіз проблемних питань) / Т. Коломоєць, П. Лютіков // Підприємство, господарство і право. – 2010. – № 2. – С. 43-47.
 35. Колпаков В.К. Теорія і практика адміністративного судочинства: монографія / В.К. Колпаков, В.В. Гордєєв. – Чернівці, 2011. – 384 с.
 36. Комзюк А.Т. Адміністративний процес України: навч. посіб. / А.Т. Комзюк, В.М. Бевзенко, Р.С. Мельник. – К. : Прецедент, 2007. – 531 с.
 37. Константи́й О.В. Судовий захист прав і свобод приватних осіб у публічно-правових спорах: міжнародний і національний рівень адміністративного судочинства / О.В. Константи́й // Адміністративне право і процес. – 2013. - № 2 (4). – С. 196-203.
 38. Кравчук В. Адміністративне судочинство як правовий механізм забезпечення народовладдя / В. Кравчук // Публічне право. - 2015. - № 4 (20). – С.109-114.
 39. Кузьменко О. Адміністративний процес: сутність і структура / О. Кузьменко // Право

- України. – 2003. – № 2. – С. 22-26.
40. Кузьменко О. Актуальні проблеми адміністративного процесу / О. Кузьменко // Підприємництво, господарство і право. - 2003. - № 3. - С. 116-118.
 41. Кузьменко О. Логіко-методологічні засади детермінації адміністративної процедури / О. Кузьменко // Право України. - 2005. - № 1. - С. 29-32.
 42. Кузьменко О. Співвідношення адміністративного процесу та адміністративного процесуального права / О. Кузьменко // Право України. - 2004. - № 12. - С. 24-27.
 43. Кузьменко О.В. Адміністративна юстиція в Україні: навч. пос. / О.В. Кузьменко. – К. : Атіка, 2007. – 156 с.
 44. Кузьменко О.В. Адміністративний процес у парадигмі права: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Теорія управління; адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / О.В. Кузьменко. – К., 2006. – 32 с.
 45. Кузьменко О.В. Теоретичні засади адміністративного процесу: монографія / О.В. Кузьменко. – К.: Атіка, 2005. – 352 с.
 46. Кузьменко О.В. Адміністративно-процесуальне право України: підручник / О.В. Кузьменко, Т.О. Гуржій; за ред. О.В. Кузьменко. – К. : Атіка, 2007. – 416 с.
 47. Мельник Р. Склад і основи правового становища суддів адміністративних судів Німеччини / Р. Мельник // Право України. – 2006. – № 12. – С. 120-121.
 48. Миколенко О.І. Адміністративний процес та адміністративна відповідальність в Україні: навч. посіб. / О.І. Миколенко. – Х. : ТОВ «Одіссей», 2010. – 368 с.
 49. Муза О.В. Розвиток інституту адміністративної юстиції у континентальній Європі (на прикладі Франції, ФРН, Італії) / О.В. Муза // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – 2011. – Випуск 1(4). - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nzizvru/2011_1/p4_17.html.
 50. Науково-практичний коментар Кодексу адміністративного судочинства України / І.Х. Темкіжев та ін. / за заг. ред. І.Х. Темкіжева, Голови Вищ. адмін. суду України ; Вищ. адмін. суд України. – К. : Юрінком Інтер, 2012. – 718 с.
 51. Науково-практичний коментар Кодексу адміністративного судочинства України / За заг. ред. С.В. Петкова. – К. : «Центр учбової літератури», 2017. – 384 с.
 52. Пасенюк О. Адміністративне судочинство як засіб утвердження верховенства права у вітчизняному конституційному устрої / О. Пасенюк // Право України. – 2014. - № 3. - С. 18-27.
 53. Пасенюк О. Стан та перспективи розвитку вітчизняної адміністративної юстиції / О. Пасенюк // Вісник Вищого адміністративного суду України. – 2010. – № 3. – С. 3-8.
 54. Пасенюк О.М. Україна: вітчизняна модель адміністративної юстиції / О.М. Пасенюк // Вісник Верховного Суду України. – 2005. – № 3. – С. 33-37.
 55. Педько Ю. Адміністративна юстиція і адміністративна юрисдикція: деякі теоретичні та практичні питання співвідношення / Ю. Педько // Право України. – 2001. – № 10. – С. 72-75.
 56. Педько Ю.С. Становлення адміністративної юстиції в Україні / Ю.С. Педько; відп. ред. О.Ф. Андрійко. – К. : Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2003. – 208 с.
 57. Перепелюк В.Г. Адміністративне судочинство: проблеми практики: посібник / В.Г. Перепелюк; Центр політ.-прав. реформ. – К. : Конус-Ю, 2007. – 272 с.
 58. Писаренко Н.Б. Адміністративний процес та адміністративне судочинство: до питання про співвідношення правових категорій / Н.Б. Писаренко // Адміністративне право і процес. - 2015. - № 1 (11). – С. 269-276.
 59. Підвальна М.З. До питання про визначення поняття адміністративного процесу / М.З. Підвальна // Правова система України у світлі сучасних активних реформаційних процесів: Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 29-30 грудня 2010 року. – Київ: у 2-х томах. – К.: Центр правових наукових досліджень, 2010. – Т.2. – С. 39-41.
 60. Пчелін В.Б. Про сучасні моделі адміністративної юстиції зарубіжних країн / В.Б. Пчелін // Актуальні проблеми реформування системи законодавства України: матеріали міжнар.

- наук.-практ. конф. (Україна, м. Запоріжжя, 26-27 січня 2018 року). - Запоріжжя: Запорізька міська громадська організація «Истина», 2018. - С. 67-70.
61. Пчелін В.Б. Сучасні моделі адміністративної юстиції зарубіжних країн / В.Б. Пчелін // Науковий вісник Херсонського державного університету. «Серія Юридичні науки». – 2017. – Випуск 1. – Том 2. – С. 54-57.
 62. Самсін І.Л. Побудова української моделі адміністративного судочинства: теоретико-практичні проблеми / І.Л. Самсін // Право України. - 2006. – № 10. – С. 3-9.
 63. Стефанюк В. Запровадження адміністративної юстиції в Україні / В. Стефанюк // Право України. – 1999. – № 7. – С. 5-13.
 64. Стеценко С. Сутність адміністративного процесу: теоретичний погляд / С. Стеценко // Право України. – 2011. – № 4. – С. 39-46.
 65. Цуркан М. Французький досвід побудови адміністративних судів / М. Цуркан, К. Миронченко // Вісник Вищого адміністративного суду України. – 2009. – № 2. – С. 7-10.
 66. Шишкін В. Адміністративний суд Австрії / В. Шишкін // Право України. – 1997. – № 5. – С. 58-62.
 67. Шишкін В. Деякі концептуальні основи юрисдикції адміністративних судів Німеччини / В. Шишкін // Право України. – 1995. – № 9-10. – С. 19-23.
 68. Шишкін В. Організаційна структура судової системи Німеччини / В. Шишкін // Право України. – 1996. – № 1. – С. 47-51.
 69. Шишкін В. Організація і повноваження адміністративного суду Німеччини / В. Шишкін // Право України. – 1995. – № 11. – С. 60-64.
 70. Шишкін В. Суд претензій до Уряду США / В. Шишкін // Право України. – 1995. – № 1. – С. 48-49.
 71. Шишкін В.І. Державна рада як інститут правосуддя у Франції / В.І. Шишкін // Право України. – 1996. – № 8. – С. 28-30.
 72. Шишкін В. Система установ адміністративної юрисдикції у Франції / В. Шишкін // Право України. – 1996. – № 7. – С. 44-48.
 73. Штогун С. Досвід Німеччини в організації адміністративного судочинства / С. Штогун // Право України. – 2008. – № 2. – С. 123-126.
 74. Щавінський В.Р. Захист інтересів держави в адміністративному судочинстві як об'єкт адміністративно-правової науки / В.Р. Щавінський // Публічне право. – 2015. - № 1 (17). – С. 57-72.

Тема 2

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 р. № 2747-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>
3. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 р. // Офіційний вісник України. – 2008. – № 93. – Ст. 3103.
4. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 р., ратифікована Законом України від 17 липня 1997 р. // Офіційний вісник України. – 1998. – № 13.
5. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 р., ратифікований Указом Президії Верховної Ради Української РСР № 2148-VIII від 19 жовтня 1973 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_043.
6. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23 лютого 2006 р. № 3477-IV // Офіційний вісник України. – 2006. – № 12. – Ст. 792.
7. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02 червня 2016 р. № 1402-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>
8. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням правління Пенсійного фонду України щодо офіційного тлумачення положень статті 1, частин

- першої, другої, третьої статті 95, частини другої статті 96, пунктів 2, 3, 6 статті 116, частини другої статті 124, частини першої статті 129 Конституції України, пункту 5 частини першої статті 4 Бюджетного кодексу України, пункту 2 частини першої статті 9 Кодексу адміністративного судочинства України в системному зв'язку з окремими положеннями Конституції України від 25 січня 2012 р. № 3-рп/2012 // Офіційний вісник України. – 2012. – № 11. – Ст. 422.
9. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статті 69 Кримінального кодексу України (справа про призначення судом більш м'якого покарання): від 2 листопада 2004 р. № 15-рп/2004 // Офіційний вісник України. – 2004. – № 45. – Ст. 2975.
 10. Pidvalna M. Criteria of Embodiment of the Rule of Law Principle in Administrative Legal Proceedings / M. Pidvalna // Верховенство права та права людини: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 11-12 серпня 2010 року. - Запоріжжя: Запорізька міська громадська організація "Істина", 2010. - С. 83 - 85.
 11. Адміністративна юстиція України: проблеми теорії і практики. Настільна книга судді / О.М. Пасенюк, О.Н. Панченко, В.Б. Авер'янов та ін. / за заг. ред. О.М. Пасенюка. – К. : Істина, 2007. – 608 с.
 12. Адміністративна юстиція. Адміністративне судочинство: навч. посіб. / за заг. ред. Т.О. Коломоєць, Г.Ю. Гулевської. – К. : Істина, 2007. – 152 с.
 13. Адміністративна юстиція: європейський досвід і пропозиції для України / Авторі-упорядники І.Б. Коліушко, Р.О. Куйбіда. – К.: Факт, 2003.
 14. Адміністративне процесуальне (судове) право України: підручник / за заг. ред. С.В. Ківалова. – Одеса: Юридична література, 2007. – 312 с.
 15. Адміністративне судочинство : навч. посіб. / І.М. Балакарева, І.В. Бойко, Я.С. Зелінська та ін. ; за заг. ред. Н.Б. Писаренко. – Х. : Право, 2016. – 312 с.
 16. Адміністративне судочинство в Україні: теорія, правове регулювання, практика: монографія / За заг. ред. С.В. Ківалова, Л.Р. Білої-Тіунової. – Одеса: Фенікс, 2013. – 392 с.
 17. Адміністративне судочинство України : підручник / О.М. Пасенюк (кер. авт. кол.), О.Н. Панченко, В.Б. Авер'янов та ін. / за заг. ред. О.М. Пасенюка. – К. : Юрінком Інтер, 2009. – 672 с.
 18. Адміністративне судочинство: навчальний посібник / за заг. ред. проф. О.П. Рябченко. – 2-ге вид., перер. і доп. – Харків, ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2014. – 304 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://asta.edu.ua/files/rabchenko.pdf>
 19. Адміністративне судочинство: підручник. – 2-ге вид., перероб. і допов. / за заг. ред. Т.О. Коломоєць. – К. : Істина, 2011. – 304 с.
 20. Андрощук С. Принцип верховенства права: визначення, співвідношення із суміжними поняттями, особливості законодавчого закріплення та реалізації / С. Андрощук. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=2008>.
 21. Базов В. Сучасна адміністративно-правова доктрина та принцип верховенства права: концептуальні питання / В. Базов // Вісник Вищого адміністративного суду України. – 2011. - № 3. – С. 91-99.
 22. Банчук О.А. Вимоги статті 6 Конвенції про захист прав людини та основних свобод до процедури здійснення судочинства / О.А. Банчук, Р.О. Куйбіда. – К.: «ІКЦ «Леста», 2005. - 116 с.
 23. Баранчук П.Д. Рівність учасників процесу перед законом і судом як принцип адміністративного судочинства / П.Д. Баранчук // Збірник наукових праць «Адміністративне право України: стан і перспективи розвитку»: VI Міжнародна науково-практична конференція Київ, (23-24 вересня 2011 р.). - К., Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2011. - С.451.
 24. Бідей О. Принцип презумпції вини в адміністративному судочинстві / О. Бідей // Підприємництво, господарство і право. – 2013. - № 5. - С. 83-86.

25. Богініч О. Реалізація принципу верховенства права у сучасній Україні / О. Богініч // Право України. – 2009. – № 5. – С. 99- 106.
26. Гордєєв В. Офіційне з'ясування всіх обставин в адміністративних справах / В. Гордєєв // Вісник Вищого адміністративного суду України. – 2012. - № 1. - С. 50-58.
27. Гришина Н.В. Щодо розуміння принципу доступності в адміністративному судочинстві / Н.В. Гришина // Вісник Харківського національного ун-ту ім. В. Каразіна. Серія «Право». – 2012. - № 1028. - С. 221-223.
28. Демський Е.Ф. Адміністративне процесуальне право України: навч. посіб. / Е.Ф. Демський. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 496 с.
29. Демченко С. Верховенство права як складова ефективності судового контролю / С. Демченко // Підприємництво, господарство і право. – 2010. – № 4. – С. 145-149.
30. Ківалов С.В. Курс адміністративного процесуального права України. Загальна частина : підручник / С.В. Ківалов, І.О. Каргузова, А.Ю. Осадчий. – Одеса : Фенікс, 2014. – 342 с.
31. Ковбель М.М. Принципи перегляду судових рішень в адміністративному процесі / М.М. Ковбель // Адміністративне право і процес. – 2013. - № 3. – С. 116-121.
32. Кодекс адміністративного судочинства України: науково-практичний коментар / О.А. Банчук та ін. / заг. ред. Р.О. Куйбіди; Центр політико-правових реформ. – К. : Юстініан, 2009. – 976 с.
33. Кодекс адміністративного судочинства України: науково-практичний коментар / С.В. Ківалов, Є.О. Харитонов, О.І. Харитонова та ін. / за ред. С.В. Ківалова, О.М. Пасенюка, О.І. ХаритонОВОЇ. – К. : Правова єдність, 2009. – 656 с.
34. Колодій А.М. Принципи права України: монографія / А. Колодій. – К.: Юрінком Інтер, 1998. – 208 с.
35. Колпаков В. Принцип офіційного з'ясування всіх обставин у справі в системі принципів адміністративного судочинства / В. Колпаков, В. Гордєєв // Право України. – 2014. - № 3. - С. 47-56.
36. Колпаков В.К. Теорія і практика адміністративного судочинства: монографія / В.К. Колпаков, В.В. Гордєєв. – Чернівці, 2011. – 384 с.
37. Комзюк А.Т. Адміністративний процес України: навч. посіб. / А.Т. Комзюк, В.М. Бевзенко, Р.С. Мельник. – К. : Прецедент, 2007. – 531 с.
38. Кравчук В.М. Забезпечення права на доступ до адміністративного суду осіб, які перебувають під вартою або в місцях позбавлення волі / В.М. Кравчук // Право України. – 2014. - № 3. – С. 57-63.
39. Кубко Є. Проблеми запровадження міжнародних стандартів адміністративної діяльності й адміністративного судочинства / Є. Кубко // Право України. – 2013. - № 12. – С. 156-174.
40. Кузьменко О.В. Адміністративна юстиція в Україні: навч. пос. / О.В. Кузьменко. – К. : Атіка, 2007. – 156 с.
41. Кузьменко О.В. Теоретичні засади адміністративного процесу: монографія / О.В. Кузьменко. – К.: Атіка, 2005. – 352 с.
42. Кузьменко О.В. Адміністративно-процесуальне право України: підручник / О.В. Кузьменко, Т.О. Гуржій; за ред. О.В. Кузьменко. – К. : Атіка, 2007. – 416 с.
43. Миколенко О.І. Адміністративний процес та адміністративна відповідальність в Україні: навч. посіб. / О.І. Миколенко. – Х. : ТОВ «Одіссей», 2010. – 368 с.
44. Муза О. В. Рішення Європейського суду з прав людини як джерело адміністративного судочинства України / О.В. Муза // Судова апеляція. – 2008. – № 4 (13). – С. 77-83.
45. Науково-практичний коментар Кодексу адміністративного судочинства України / І.Х. Темкіжев та ін. / за заг. ред. І.Х. Темкіжева, Голови Вищ. адмін. суду України ; Вищ. адмін. суд України. – К. : Юрінком Інтер, 2012. – 718 с.
46. Науково-практичний коментар Кодексу адміністративного судочинства України / За заг. ред. С.В. Петкова. – К. : «Центр учбової літератури», 2017. – 384 с.
47. Немировська О. Змагальність: старе поняття, новий зміст / О. Немировська // Право України. – 1999. – № 9. – С. 53-56.
48. Нечипорук С. Принцип участі громадян у здійсненні правосуддя та поєднання

- колегіального й індивідуального порядку розгляду справ / С. Нечипорук // Право України. – 2003. – № 11. – С. 82-85.
49. Овчаренко О.М. Доступність правосуддя та гарантії його реалізації: монографія / О.М. Овчаренко. — Х.: Право, 2008. — 304 с.
50. Пасенюк О. Адміністративне судочинство як засіб утвердження верховенства права у вітчизняному конституційному устрої / О. Пасенюк // Право України. – 2014. - № 3. - С. 18-27.
51. Перепелюк В.Г. Адміністративне судочинство: проблеми практики: посібник / В.Г. Перепелюк; Центр політ.-прав. реформ. – К. : Конус-Ю, 2007. – 272 с.
52. Петришин О.В. Верховенство права в системі правового регулювання суспільних відносин / О.В. Петришин // Право України. – 2010. - № 3. – С. 24-33.
53. Підвальна М.З. Реализация принципа верховенства права в административном судопроизводстве Украины / М.З. Підвальна // Актуальные проблемы защиты прав и законных интересов граждан и организаций: сб. тез. Докл. (по матер. Междунар. науч. студ. конф., посвященной 80-летию ГОУ ВПО «Саратовская государственная академия права», Саратов, 2 апреля 2010 г.) / [редкол.: О.Ю. Рыбаков (отв. ред.) и др.]; ГОУ ВПО «Саратовская государственная академия права», 2010. – С. 160 – 164.
54. Підвальна М.З. Проблеми забезпечення доступу до адміністративного суду / М.З. Підвальна // Університетські наукові записки. Часопис Хмельницького університету управління та права. – 2013. - № 3(47). - С. 380-395.
55. Підвальна М.З. Проблеми застосування принципу верховенства права / М.З. Підвальна // Університетські наукові записки. Часопис Хмельницького університету управління та права. – 2012. – № 3 (43). – С. 17 - 24.
56. Підвальна М.З. Утвердження принципу верховенства права в нормах Кодексу адміністративного судочинства України / М.З. Підвальна, О.В. Когут // Університетські наукові записки. Часопис Хмельницького університету управління та права. – 2010. - № 2. – С. 169 – 178.
57. Підвальна М. Значення принципу змагальності в адміністративному судочинстві / М. Підвальна // Сучасні проблеми адміністративної реформи в Україні: Тези доповідей Всеукраїнської конференції з адміністративного права, м. Запоріжжя, 05-06 березня 2009 р. / За заг. ред. С.М. Тимченка і Т.О. Коломoeць. – Запоріжжя: ЗНУ, 2009. – С. 100-102.
58. Підвальна М.З. До питання застосування принципу верховенства права в адміністративному судочинстві України / М.З. Підвальна // Тенденції та пріоритети реформування законодавства України: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 13 березня 2010 року: у 2-х частинах. – Запоріжжя: Запорізька міська громадська організація «Істина», 2010. – Ч. 2. - С. 70 – 71.
59. Підвальна М.З. Місце принципу верховенства права в системі принципів адміністративного судочинства / М.З. Підвальна // Актуальні проблеми юридичної науки: Збірник тез міжнародної наукової конференції «Восьмі осінні юридичні читання» (м. Хмельницький, 13 – 14 листопада 2009 року): У 4-х частинах. – Частина третя: «Цивільне право. Сімейне право. Міжнародне приватне право. Комерційне право. Цивільний, господарський та адміністративний процес». – Хмельницький: Видавництво Хмельницького університету управління та права, 2009. – С. 481 – 483.
60. Підвальна М.З. Реалізація фундаментального принципу законності в адміністративному судочинстві України / М.З. Підвальна // Закарпатські правові читання. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та аспірантів, 28 – 30 квітня 2009 р. / За заг. ред. професора Ф.Г. Вашука та доцента П.А. Трачука. – Ужгород, 2009. - С. 132 – 134.
61. Підвальна М.З. Утвердження принципу верховенства права при здійсненні судового контролю за діяльністю суб'єктів владних повноважень / М.З. Підвальна [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://pravotoday.in.ua/ua/press-centre/publications/pub-165/>.
62. Підвальна М.З. Щодо розуміння верховенства права як принципу адміністративного судочинства / М.З. Підвальна // Проблеми правотворчості очима науковців: матеріали

- міжнародної науково-практичної конференції (Частина 1). – Тернопіль, 2010. - С. 67 – 69.
63. Принцип верховенства права: проблеми теорії та практики: монографія у двох книгах / за заг. ред. Ю.С. Шемшученка; [ред. кол.: Ю.С. Шемшученко (голова) та ін.] / Книга перша: Верховенство права як принцип правової системи: проблеми теорії / [відп. ред. Н.М. Оніщенко]. – К. : Видавництво „Юридична думка”, 2008. – 344 с.
 64. Принцип верховенства права: проблеми теорії та практики: у двох книгах / за заг. ред. Ю.С. Шемшученка / Книга друга: Принцип верховенства права у діяльності держави та в адміністративному праві / [відп. ред. В.Б. Авер'янов]. – К., 2008. – 314 с.
 65. Принципи цивільного, господарського та адміністративного судочинства: моногр. / кол. авт.; за ред. д-ра юрид. наук, проф. Козьякова І.М. – Київ: Національна академія прокуратури України, 2018. – 258 с.
 66. Рабінович П. Верховенство права в інтерпретації Конституційного Суду України / П. Рабінович. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lawyer.org.ua/?d=668&i=&w=r>.
 67. Решота В.В. Правова природа рішень ВСУ в адміністративному судочинстві у контексті забезпечення прав на справедливий суд / В.В. Решота // Публічне право. – 2015. - № 2 (18). – С. 96-102.
 68. Рижков Г. Роль принципу офіційності в адміністративному процесуальному праві за європейським досвідом / Г. Рижков //Адміністративна юстиція: європейський досвід і пропозиції для України / Автори-упорядники І.Б. Коліушко, Р.О. Куйбіда. – К.: Факт, 2003. – С. 516-519.
 69. Столбовий Ю.М. Зміст принципу офіційного з'ясування всіх обставин справи в адміністративному судочинстві / Ю.М. Столбовий // Вісник Запорізького національного ун-ту. Юрид. науки. – 2013. - № 4. – С. 129-133.
 70. Сухомлінов С. Доцільність чи верховенство закону? / С. Сухомлінов // Право України. – 2000. - № 3. – С. 93-97.
 71. Темченко В. Принцип верховенства права у практиці Європейського суду з прав людини / В. Темченко // Підприємництво, господарство і право. – 2007. – № 8. – С. 74-77.
 72. Шевцова Н. Застосування принципів офіційності та диспозитивності в адміністративному судочинстві під час вирішення податкових спорів / Н. Шевцова // Вісник Вищого адміністративного суду України. – 2010. – № 3. – С. 43-46.
 73. Шишкін В. Змагальність - принцип судочинства в демократичному суспільстві / В. Шишкін // Право України. – 1999. – № 12. – С. 21-24.
 74. Шишкін В. Конституційний принцип рівності у нормах КАС України / В. Шишкін // Право України. – 2006. – № 10. – С. 20-23.

Тема 3

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 р. № 2747-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>
3. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02 червня 2016 р. № 1402-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>
4. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13 січня 2011 р. № 2939-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>
5. Про судову експертизу: Закон України від 25 лютого 1994 р. № 4038-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12>
6. Про утворення місцевих та апеляційних адміністративних судів, затвердження їх мережі та кількісного складу суддів: Указ Президента України від 16 листопада 2004 р. № 1417/2004 // Урядовий кур'єр від 24 листопада 2004 р. – № 224.
7. Про вдосконалення мережі адміністративних судів України: Указ Президента України від 16 жовтня 2008 р. № 941/2008 // Офіційний вісник України. – 2008. – № 80. – Ст. 2677.
8. Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та

- експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень: Наказ Міністерства юстиції України від 08 жовтня 1998 р. № 53/5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98>
9. Про окремі питання юрисдикції адміністративних судів: Постанова Пленуму Вищого адміністративного суду України від 20 травня 2013 р. № 8 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0008760-13>
 10. Про практику застосування адміністративними судами приписів Кодексу адміністративного судочинства України стосовно визначення юрисдикції адміністративних справ (за матеріалами справ, розглянутих у касаційному порядку Вищим адміністративним судом України): Оглядовий лист Вищого адміністративного суду України від 21 грудня 2007 р. № 1329/9/1/13-07 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.vasu.gov.ua/ua/generalization_court_practice.html?_m=publications&_t=rec&id=1150&s=print.
 11. Адміністративна юстиція України: проблеми теорії і практики. Настільна книга судді / О.М. Пасенюк, О.Н. Панченко, В.Б. Авер'янов та ін. / за заг. ред. О.М. Пасенюка. – К. : Істина, 2007. – 608 с.
 12. Адміністративна юстиція. Адміністративне судочинство: навч. посіб. / за заг. ред. Т.О. Коломоєць, Г.Ю. Гулевської. – К. : Істина, 2007. – 152 с.
 13. Адміністративне процесуальне (судове) право України: підручник / за заг. ред. С.В. Ківалова. – Одеса: Юридична література, 2007. – 312 с.
 14. Адміністративне судочинство : навч. посіб. / І.М. Балакарева, І.В. Бойко, Я.С. Зелінська та ін. ; за заг. ред. Н.Б. Писаренко. – Х. : Право, 2016. – 312 с.
 15. Адміністративне судочинство в Україні: теорія, правове регулювання, практика: монографія / За заг. ред. С.В. Ківалова, Л.Р. Білої-Тіунової. – Одеса: Фенікс, 2013. – 392 с.
 16. Адміністративне судочинство України : підручник / О.М. Пасенюк (кер. авт. кол.), О.Н. Панченко, В.Б. Авер'янов та ін. / за заг. ред. О.М. Пасенюка. – К. : Юрінком Інтер, 2009. – 672 с.
 17. Адміністративне судочинство. Процесуальні документи. Практичний коментар та зразки / Упорядники: К.І. Чижмарь, Д.В. Журавльов. – К.: Центр учбової літератури, 2018. – 152 с.
 18. Адміністративне судочинство: навчальний посібник / за заг. ред. проф. О.П. Рябченко. – 2-ге вид., перер. і доп. – Харків, ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2014. – 304 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://asta.edu.ua/files/rabchenko.pdf>
 19. Адміністративне судочинство: підручник. – 2-ге вид., перероб. і допов. / за заг. ред. Т.О. Коломоєць. – К. : Істина, 2011. – 304 с.
 20. Актуальні питання призначення та проведення експертиз: наук.-практ. посіб. / уклад.: А.В. Столітній, О.В. Сапін, Я.А. Соколова та ін.; за заг. ред. І.І. Присяжнюка. – К.: Національна академія прокуратури України, 2017. – 300 с.
 21. Аленін Ю. Щодо судової юрисдикції скарг на рішення, дії, бездіяльність органів дізнання, досудового слідства, прокуратури / Ю. Аленін, І. Головатюк // Право України. – 2008. – № 8. – С. 98-104.
 22. Бевзенко В. Адміністративна юрисдикція: поняття, сутність, проблеми відмежування / В. Бевзенко // Вісник Вищого адміністративного суду України. – 2013. - № 3. – С. 39-53.
 23. Бевзенко В.М. Адміністративна юрисдикція: поняття, сутність, проблеми відмежування / В.М. Бевзенко // Адміністративне право і процес. – 2013. – № 2 (4). – С. 180-195.
 24. Бевзенко В.М. Земельні відносини як предмет юрисдикції адміністративних судів / В.М. Бевзенко // Адміністративне право і процес. – 2014. - № 2 (8). – С.198-218.
 25. Бідей О. Принцип презумпції вини в адміністративному судочинстві / О. Бідей // Підприємництво, господарство і право. – 2013. - № 5. – С. 83-86.
 26. Бочаров Д.О. Щодо потреби загальнотеоретичного дослідження проблем юридичного доказування / Д. Бочаров // Право України. – 2002. – № 5. – С. 131 – 133.

27. Гордєєв В. Юридичні факти в адміністративному судочинстві: пізнання та доказування / В. Гордєєв // Вісник Вищого адміністративного суду України. – 2012. - № 2. – С. 70-76.
28. Демський Е.Ф. Адміністративне процесуальне право України: навч. посіб. / Е.Ф. Демський. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 496 с.
29. Демченко С. Зміст правовідносин та предмет спору як головні критерії розмежування судових юрисдикцій / С. Демченко // Вісник Вищого адміністративного суду України. – 2010. – № 2. – С. 23-27.
30. Задирака Н.Ю. Розмежування підвідомчості земельних спорів між господарськими та адміністративними судами: історія формування судової практики / Н.Ю. Задирака, А.А. Барікова // Адміністративне право і процес. – 2013. - № 4. – С. 172-180.
31. Затираха І.О. Критерії визначення підсудності адміністративних справ: проблемні аспекти / І.О. Затираха // Митна справа. – 2010. - № 1 (67). - Ч. 2. – С. 113-118.
32. Ільків Н.В. Публічний інтерес у контексті визначення підсудності земельних спорів / Н.В. Ільків // Адміністративне право і процес. - 2013. - № 3. – С.131-139.
33. Ільницький О.В. Позапроцесуальна діяльність вищих органів судової влади – об'єкт контролю адміністративних судів / О.В. Ільницький // Адміністративне право і процес. – 2013. - №3 (5). – С.122-130.
34. Кафарський В.В. Поняття та види підсудності адміністративних справ / В.В. Кафарський // Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. – 2007. - Випуск 37. - С. 247-255.
35. Кафарський В.В. Підвідомчість справ адміністративним судам України / В.В. Кафарський // Судова апеляція. – 2007. – № 3. – С. 110-118.
36. Ківалов С.В. Курс адміністративного процесуального права України. Загальна частина : підручник / С.В. Ківалов, І.О. Каргузова, А.Ю. Осадчий. – Одеса : Фенікс, 2014. – 342 с.
37. Кіт Х. Роль адміністративного суду у збиранні доказів на стадії підготовчого провадження / Х. Кіт // Вісник Львівського університету. Серія юридична. – 2014. - Вип. 59. – С. 179-184.
38. Коверзнев В. Засади розмежування юрисдикції загальних і адміністративних судів України при вирішенні окремих категорій справ / В. Коверзнев // Вісник Вищого адміністративного суду України. – 2013. - № 3. – С. 62-67.
39. Кодекс адміністративного судочинства України: науково-практичний коментар / О.А. Банчук та ін. / заг. ред. Р.О. Куйбіди; Центр політико-правових реформ. – К. : Юстініан, 2009. – 976 с.
40. Кодекс адміністративного судочинства України: науково-практичний коментар / С.В. Ківалов, Є.О. Харитонов, О.І. Харитонova та ін. / за ред. С.В. Ківалова, О.М. Пасенюка, О.І. Харитонovої. – К. : Правова єдність, 2009. – 656 с.
41. Кодекс адміністративного судочинства України: науково-практичний коментар: у 2 т. / за заг. ред. Р.О. Куйбіди. – К. : Книги для бізнесу, 2007. – Том 2. – 728 с.
42. Коломоєць Т. Проблеми правового розмежування адміністративної та господарської юрисдикції: аналіз передумов виникнення та можливі шляхи їх вирішення / Т. Коломоєць, П. Лютиков // Право України. – 2009. – №10. – С.175-181.
43. Колпаков В.К. Доказування в податкових спорах в адміністративному судочинстві України / В.К. Колпаков, В.В. Гордєєв //Адміністративне право і процес. – 2013. - № 2. – С. 204-212.
44. Колпаков В.К. Теорія і практика адміністративного судочинства: монографія / В.К. Колпаков, В.В. Гордєєв. – Чернівці, 2011. – 384 с.
45. Комзюк А.Т. Адміністративний процес України: навч. посіб. / А.Т. Комзюк, В.М. Бевзенко, Р.С. Мельник. – К. : Прецедент, 2007. – 531 с.
46. Короєд С. О. Підвідомчість справ з участю органів державної влади при здійсненні функцій власника / С. О. Короєд // Судова апеляція. – 2011. – № 1 (22). – С. 53-62.
47. Кузнецова Н. С. Господарська і адміністративна юрисдикція: проблеми розмежування / Н. С. Кузнецова // Вісник господарського судочинства. – 2008. – № 2. – С. 77-79.
48. Кузьменко О.В. Адміністративна юстиція в Україні: навч. пос. / О.В. Кузьменко. – К. : Атіка, 2007. – 156 с.

49. Кузьменко О.В. Адміністративно-процесуальне право України: підручник / О.В. Кузьменко, Т.О. Гуржій; за ред. О.В. Кузьменко. – К. : Атіка, 2007. – 416 с.
50. Кузьменко О.В. Теоретичні засади адміністративного процесу: монографія / О.В. Кузьменко. – К.: Атіка, 2005. – 352 с.
51. Куйбіда Р. Межі адміністративної юрисдикції: спірні питання / Р. Куйбіда // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lawyer.org.ua/?w=r&i=&d=682>.
52. Липа В. Особливості строків на стадіях проваджень адміністративного судочинства / В. Липа // Підприємництво, господарство і право. – 2008. – № 3. – С. 61-64.
53. Лученко Д. Про основні ознаки адміністративно-правового спору / Д. Лученко // Вісник Національної академії правових наук України. - 2013. - № 2. - С. 148-156.
54. Марченко О.О. Деякі питання розв'язання адміністративними судами спорів з приводу публічної служби за позовами помічників суддів / О.О. Марченко // Науковий вісник Ужгородського національного ун-ту. Серія «Право». – 2014. - Вип. 29. – Том.2. – С.93-97.
55. Молодик К.Ю. Підсудність справ адміністративним судам: конституційна доктрина і судова практика / К.Ю. Молодик // Проблеми теорії та практики адміністративної юстиції: зб. наук. статей / Смокович М.І., Цуркан М.І., Перепелюк В.Г. та ін. – К.: Юрінком Інтер, 2012. – С.61-68.
56. Муза О. Розмежування адміністративного та господарського судочинства в Україні / О. Муза // Юридична Україна. – 2009. – № 4. – С. 40-41.
57. Науково-практичний коментар Кодексу адміністративного судочинства України / І.Х. Темкіжев та ін. / за заг. ред. І.Х. Темкіжева, Голови Вищ. адмін. суду України ; Вищ. адмін. суд України. – К. : Юрінком Інтер, 2012. – 718 с.
58. Науково-практичний коментар Кодексу адміністративного судочинства України / За заг. ред. С.В. Петкова. – К. : «Центр учбової літератури», 2017. – 384 с.
59. Перепелюк В.Г. Адміністративне судочинство: проблеми практики: посібник / В.Г. Перепелюк; Центр політ.-прав. реформ. – К. : Конус-Ю, 2007. – 272 с.
60. Писаренко Н. Розмежування юрисдикції судів щодо вирішення справ за участю суб'єктів владних повноважень / Н. Писаренко // Право України. – 2011. – № 4. – С. 59-64.
61. Пчелін В.Б. Зміст та особливості публічно-правових спорів, розгляд і вирішення яких віднесено до юрисдикції адміністративних судів України / В.Б. Пчелін // Науковий вісник публічного та приватного права. - 2016. - № 1. - С. 128-132.
62. Пчелін В.Б. Організація адміністративного судочинства України: правові засади : монографія / В.Б. Пчелін. – Харків : У справі, 2017. – 488 с.
63. Пчелін В.Б. Поняття та види адміністративних судів України / В.Б. Пчелін // Науковий вісник публічного та приватного права. – 2016. – № 4. – С. 174–178.
64. Пчелін В.Б. Правові засади організації адміністративного судочинства України / В.Б. Пчелін // Молодий вчений. – 2016. – № 8 (35). – С. 103–106.
65. Пчелін В.Б. Сутність, особливості та завдання організації адміністративного судочинства України / В.Б. Пчелін // Право і суспільство. – 2017. – № 2. – С. 113-117.
66. Рябченко О.П. Категорія «публічно-правовий спір»: розмежування конституційної та адміністративної юрисдикції / О.П. Рябченко // Вісник Конституційного Суду України. – 2011. - № 4-2. - С.174-178.
67. Самсін І. Адміністративний договір – форма реалізації публічного інтересу / І. Самсін, Н. Іваницька // Право України. – 2006. - № 6. – С. 114-118.
68. Селіванов А. Публічна влада і громадянин в умовах застосування судової адміністративної юрисдикції (проблеми теорії і практики) / А. Селіванов // Право України. – 2006. - № 9. – С. 28-33.
69. Смокович М. Розмежування судових юрисдикцій щодо спорів про оскарження рішень, дій чи бездіяльності державної виконавчої служби / М. Смокович // Вісник Вищого адміністративного суду України. – 2010. – № 4. – С. 15-23.
70. Смокович М.І. Визначення належності окремих справ до справ адміністративної юрисдикції / М.І. Смокович // Вісник Вищого адміністративного суду України. – 2008. – № 4. – С.22-29.

71. Смокович М.І. Визначення юрисдикції адміністративних судів та розмежування судових юрисдикцій: монографія / М.І. Смокович. – К. : Юрінком Інтер, 2012. – 304 с.
72. Смокович М.І. Проблеми розмежування судової юрисдикції та визначення компетенції адміністративних судів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / М.І. Смокович; Акад. упр. МВС. – К., 2010. – 20 с.
73. Смокович М.І. Теоретичні аспекти визначення компетенції адміністративних судів / М.І. Смокович // Вісник Вищого адміністративного суду України. – 2011. - № 4. – С.18-28.
74. Сьоміна В.А. Адміністративно-правовий спір: сутність та зміст / В.А. Сьоміна // Право та управління. – 2011. - №1. – С. 440-451.
75. Татьков В. Публічно-правовий спір і адміністративно-правовий спір: їх співвідношення / В. Татьков // Право України. – 2014. – № 2. – С. 211-219.
76. Ткач Г. Предмет судового оскарження у справах, що виникають з адміністративного спору / Г. Ткач // Вісник Львівського національного університету. Серія юридична. - 2005. – Випуск 41. – С. 157-161.
77. Умнова О. Дослідження та оцінка доказів в адміністративному судочинстві / О. Умнова // Юридичний вісник України. – 2007. – № 47, 24-30 листопада. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.yuricom.com/ua/legal_bulletin_of_Ukraine/archive/?aid=1913&jid=248
78. Умнова О.В. Класифікація доказів в адміністративному судочинстві України / О.В. Умнова // Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України (економіка, право). – Ірпінь, 2009. – № 3 (46). – С. 201-206. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvnudpsu/2009_3/2009_3_Umnova.pdf.
79. Хаманева Н.Ю. Теоретические проблемы административно-правового спора / Н.Ю. Хаманева // Государство и право. - 1998. - № 12. - С. 29–36.
80. Хлібороб Н.Є. Публічно-правовий спір як предмет юрисдикційної діяльності адміністративного суду : автореферат дис... на здобуття наук. ступеня кандидата юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / Н.Є. Хлібороб ; Національний університет "Львівська політехніка". - Львів, 2012. - 22 с.
81. Хлібороб Н.Є. Суб'єкт владних повноважень як сторона у публічно-правовому спорі: теоретичні та прикладні проблеми визначення / Н.Є. Хлібороб // Вісник Львів. ун-тету. Серія юрид. – 2011. – Вип. 54. – С.188-194.
82. Цуркан М. Роль ВАСУ у забезпеченні однакового правозастосування / М. Цуркан // Право України. – 2014. - № 3. – С. 38-46.
83. Черновський О. Поняття і зміст пояснень сторін, третіх осіб, їхніх представників як засобу доказування в адміністративному судочинстві у справах, пов'язаних із виборами та виборчим процесом / О. Черновський // Право України. – 2008. – № 10. – С. 38-43.
84. Шишкін В.І. Організація судоустрою у світлі вимог ст. 6 Європейської конвенції про захист прав і основних свобод людини / В.І. Шишкін // Право України. – 2000. - № 9. – С. 21-23.
85. Шкарупа В.К. Доказування та докази в адміністративно-примусовій діяльності органів внутрішніх справ (міліції) : [монографія] / Шкарупа В.К. – К. : Українська академія внутрішніх справ, 1995. – 163 с.
86. Шруб І. Визначення компетенції адміністративних судів у законодавстві України / І. Шруб // Підприємництво, господарство і право. – 2008. – № 8. – С. 50-53.
87. Янюк Н. Підвідомчість справ адміністративним судам: проблемні питання / Н. Янюк // Право України. – 2003. – № 2. – С. 88-91.

Тема 4

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 р. № 2747-IV

- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>
3. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1697-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>
 4. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23 грудня 1997 р. № 776/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 20. – Ст. 99.
 5. Про судову експертизу: Закон України від 25 лютого 1994 р. № 4038-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1994. - № 28. – Ст. 232.
 6. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
 7. Адміністративна юстиція України: проблеми теорії і практики. Настільна книга судді / О.М. Пасенюк, О.Н. Панченко, В.Б. Авер'янов та ін. / за заг. ред. О.М. Пасенюка. – К. : Істина, 2007. – 608 с.
 8. Адміністративна юстиція. Адміністративне судочинство: навч. посіб. / за заг. ред. Т.О. Коломоєць, Г.Ю. Гулевської. – К. : Істина, 2007. – 152 с.
 9. Адміністративна юстиція: європейський досвід і пропозиції для України / Авторі-упорядники І.Б. Коліушко, Р.О. Куйбіда. – К.: Факт, 2003.
 10. Адміністративне процесуальне (судове) право України: підручник / за заг. ред. С.В. Ківалова. – Одеса: Юридична література, 2007. – 312 с.
 11. Адміністративне судочинство : навч. посіб. / І.М. Балакарева, І.В. Бойко, Я.С. Зелінська та ін. ; за заг. ред. Н.Б. Писаренко. – Х. : Право, 2016. – 312 с.
 12. Адміністративне судочинство в Україні: теорія, правове регулювання, практика: монографія / За заг. ред. С.В. Ківалова, Л.Р. Білої-Тіунової. – Одеса: Фенікс, 2013. – 392 с.
 13. Адміністративне судочинство України : підручник / О.М. Пасенюк (кер. авт. кол.), О.Н. Панченко, В.Б. Авер'янов та ін. / за заг. ред. О.М. Пасенюка. – К. : Юрінком Інтер, 2009. – 672 с.
 14. Адміністративне судочинство: навчальний посібник / за заг. ред. проф. О.П. Рябченко. – 2-ге вид., перер. і доп. – Харків, ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2014. – 304 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://asta.edu.ua/files/rabchenko.pdf>
 15. Адміністративне судочинство: підручник. – 2-ге вид., перероб. і допов. / за заг. ред. Т.О. Коломоєць. – К. : Істина, 2011. – 304 с.
 16. Адміністративний процес України: навч. посіб. / А.Т. Комзюк, В.М. Бевзенко, Р.С. Мельник. – К.: Прецедент, 2007. – 531 с.
 17. Актуальні питання призначення та проведення експертиз: наук.-практ. посіб. / уклад.: А.В. Столітній, О.В. Сапін, Я.А. Соколова та ін.; за заг. ред. І.І. Присяжнюка. – К.: Національна академія прокуратури України, 2017. – 300 с.
 18. Анпілогов О.В. Захист прав та свобод громадянина прокурором в адміністративному судочинстві: монографія / О.В. Анпілогов. – К., 2008. – 168 с.
 19. Артеменко М. Представництво прокуратурою інтересів держави в суді: проблемні питання модифікації «класичної» моделі процесуального представництва та виклики часу / М. Артеменко // Вісник Вищого адміністративного суду України. – 2013. - № 3. – С.81-92.
 20. Бачун О. Процесуальний статус суб'єктів адміністративного судочинства: постановка питання / О. Бачун // Право України. – 2009. – № 4. – С. 86-91.
 21. Бачун О.В. Правовий статус суб'єктів адміністративного судочинства / [за наук. ред. А.О. Селіванова]. – К., 2009. – 115 с.
 22. Бевзенко В. Особливості реалізації адміністративного процесуального статусу суб'єктів владних повноважень в адміністративному процесі України / В. Бевзенко // Право України. – 2008. – № 4. – С.116-121.
 23. Бевзенко В.М. Сутність адміністративної процесуальної правосуб'єктності суб'єктів владних повноважень / В.М. Бевзенко // Адвокат. – 2009. - № 9. – С. 13-17.
 24. Бевзенко В.М. Участь в адміністративному судочинстві України суб'єктів владних

- повноважень: правові засади, підстави та форми: монографія / В.М. Бевзенко. – К. : Прецедент, 2010. – 475 с.
25. Бевзенко В.М. Інститут процесуальної співучасті в адміністративному судочинстві України: сутність та правове регулювання / В.М. Бевзенко // Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Випуск 47. – К. : Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2010. – С. 222 – 227. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/DiP/2010_47/4-3.pdf.
 26. Бевзенко В. Публічне правонаступництво: сутність, процедура та особливості / В. Бевзенко // Право України. – 2014. - №3. – С.75-90.
 27. Бородін І.Л. Адміністративно-юрисдикційний процес: монографія / І.Л. Бородін. – К. : Алерта, 2007. – 184 с.
 28. Бородін М. Конституційне право громадянина на звернення до суду за захистом своїх прав / М. Бородін // Право України. – 2000. - № 8. - С. 65-67.
 29. Демський Е.Ф. Адміністративне процесуальне право України: навч. посіб. / Е.Ф. Демський. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 496 с.
 30. Заяць В. Сутність процесуального представництва у судовому адміністративному процесі / В. Заяць // Підприємництво, господарство і право. – 2010. – № 5. – С. 81-83.
 31. Заяць В.С. Правове регулювання участі представника у судовому адміністративному процесі: автореферат дис... канд. наук: 12.00.07 / В.С. Заяць. – Ірпінь, 2011. – 20 с.
 32. Ільків Н.В. Представництво прокуратурою інтересів у справах про примусове відчуження об'єктів нерухомості з мотивів суспільної необхідності / Н.В. Ільків // Адміністративне право і процес. – 2014. - №10. – С.165-174.
 33. Камишкова Я. Компетенція експерта та спеціаліста під час доказування в адміністративному судочинстві / Я. Камишкова // Вісник Вищого адміністративного суду України. – 2012. – С.1. –С.50-58.
 34. Ківалов С.В. Курс адміністративного процесуального права України. Загальна частина : підручник / С.В. Ківалов, І.О. Каргузова, А.Ю. Осадчий. – Одеса : Фенікс, 2014. – 342 с.
 35. Кодекс адміністративного судочинства України: науково-практичний коментар / О.А. Банчук та ін. / заг. ред. Р.О. Куйбіди; Центр політико-правових реформ. – К. : Юстініан, 2009. – 976 с.
 36. Кодекс адміністративного судочинства України: науково-практичний коментар / С.В. Ківалов, Є.О. Харитонов, О.І. Харитонова та ін. / за ред. С.В. Ківалова, О.М. Пасенюка, О.І. ХаритонОВОЇ. – К. : Правова єдність, 2009. – 656 с.
 37. Кодекс адміністративного судочинства України: науково-практичний коментар: у 2 т. / за заг. ред. Р.О. Куйбіди. – К. : Книги для бізнесу, 2007. – Том 2. – 728 с.
 38. Колпаков В.К. Теорія і практика адміністративного судочинства: монографія / В.К. Колпаков, В.В. Гордєєв. – Чернівці, 2011. – 384 с.
 39. Комзюк А.Т. Адміністративний процес України: навч. посіб. / А.Т. Комзюк, В.М. Бевзенко, Р.С. Мельник. – К. : Прецедент, 2007. – 531 с.
 40. Кравчук В. Особливості реалізації прокурором представницьких повноважень в адміністративному судочинстві / В. Кравчук // Вісник прокуратури. – 2013. - № 5. – С. 35-39.
 41. Кузьменко О.В. Адміністративна юстиція в Україні: навч. пос. / О.В. Кузьменко. – К. : Атіка, 2007. – 156 с.
 42. Кузьменко О.В. Теоретичні засади адміністративного процесу: монографія / О.В. Кузьменко. – К.: Атіка, 2005. – 352 с.
 43. Кузьменко О.В. Адміністративно-процесуальне право України: підручник / О.В. Кузьменко, Т.О. Гуржій; за ред. О.В. Кузьменко. – К. : Атіка, 2007. – 416 с.
 44. Миколенко О.І. Адміністративний процес та адміністративна відповідальність в Україні: навч. посіб. / О.І. Миколенко. – Х. : ТОВ «Одісей», 2010. – 368 с.
 45. Михайлов О.М. Підстави класифікації учасників адміністративного судочинства України / О.М. Михайлов. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://legalactivity.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=105%3A2011-10-05-15-23-05&catid=14%3A-2&Itemid=10&lang=ru.

46. Науково-практичний коментар Кодексу адміністративного судочинства України / І.Х. Темкіжев та ін. / за заг. ред. І.Х. Темкіжева, Голови Вищ. адмін. суду України ; Вищ. адмін. суд України. – К. : Юрінком Інтер, 2012. – 718 с.
47. Науково-практичний коментар Кодексу адміністративного судочинства України / За заг. ред. С.В. Петкова. – К. : «Центр учбової літератури», 2017. – 384 с.
48. Пасенюк О. Спори «КРУ проти невідконтрольних установ» / О. Пасенюк // Право України. – 2011. – № 4. – С. 104-109.
49. Перепелюк В. Деякі питання участі прокурора в адміністративному судочинстві / В. Перепелюк // Вісник Вищого адміністративного суду України. – 2008. – № 1. – С. 74-84.
50. Перепелюк В.Г. Адміністративне судочинство: проблеми практики: посібник / В.Г. Перепелюк; Центр політ.-прав. реформ. – К. : Конус-Ю, 2007. – 272 с.
51. Повноваження прокурорів при зверненні до суду з позовами та заявами: наук.-практ. посіб. / І.І. Брус, О.О. Говоруха, О.В. Драган, О.А. Казак, О.П. Мельник, В.В. Одуденко, С.А. Павліченко, Ю.А. Турлова. – К.: Національна академія прокуратури України, 2017. – 158 с.
52. Погодіна Г. Теоретичні аспекти представництва прокурором інтересів громадян і держави в судах / Г. Погодіна // Вісник прокуратури України. – 2013. - № 4. – С. 30.
53. Представництво прокурором у суді законних інтересів держави: наук.-практ. посіб. / О.П. Натрус, Ю.А. Турлова, О.А. Казак та ін. – К.: Національна академія прокуратури України, 2016. – 262 с.
54. Пуданс–Шушлебін К.Ю. Зустрічний позов як засіб захисту інтересів суб'єктів публічної влади / К.Ю. Пуданс-Шушлебін // Вісник Верховного Суду України. – 2008. – № 4 (92). – С. 46-48.
55. Пуданс-Шушлебін К. Правова сутність поняття суб'єкта владних повноважень за Кодексом адміністративного судочинства України / К. Пуданс-Шушлебін // Право України. – 2008. – № 7. – С. 95-98.
56. Пуданс-Шушлебін К.Ю. Посадова особа як суб'єкт владних повноважень за Кодексом адміністративного судочинства України / К.Ю. Пуданс-Шушлебін // Держава і право: збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Випуск 47. – К. : Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2010. – С. 258-265. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/DiP/2010_47/4-11.pdf.
57. Пчелін В.Б. Експерт як суб'єкт адміністративних процесуальних правовідносин / В.Б. Пчелін // Науковий вісник публічного та приватного права. - 2016. - № 2. - С. 133-137.
58. Пчелін В.Б. Класифікація суб'єктів адміністративних процесуальних правовідносин / В.Б. Пчелін // Науковий вісник публічного та приватного права. – 2016. - № 3. – С. 178-182.
59. Пчелін В.Б. Недоліки законодавчого закріплення принципу верховенства права в аспекті реалізації адміністративних процесуальних правовідносин / В.Б. Пчелін // Стан та перспективи розвитку адміністративного права України : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (Україна, м. Одеса, 12 жовт. 2016 р.). – Одеса : ОДУВС, 2016. – С. 54–55.
60. Пчелін В.Б. Нормативна регламентація правового статусу секретаря судового засідання в адміністративному судочинстві України / В.Б. Пчелін // Національні та міжнародні стандарти сучасного державотворення: тенденції та перспективи розвитку : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Україна, м. Харків, 5–6 серп. 2016 р.). – Х. : Східноукраїнська наукова юридична організація, 2016. – С. 81–83.
61. Пчелін В.Б. Особливості участі суб'єкта владних повноважень як позивача в адміністративному судочинстві України / В.Б. Пчелін // Актуальні питання розвитку та взаємодії публічного та приватного права : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Україна, м. Львів, 28–29 берез. 2014 р.). – Львів : Західноукраїнська організація «Центр правничих ініціатив», 2014. – С. 111–112.
62. Пчелін В.Б. Перекладач як суб'єкт адміністративно-процесуальних правовідносин / В.Б. Пчелін // Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. – 2013.

- № 3 (62). – С. 179–187.
63. Пчелін В.Б. Помічник судді як суб'єкт адміністративних процесуальних правовідносин / В.Б. Пчелін // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки». – 2014. – Вип. 5-2. – Т. 4. – С. 95–97.
64. Пчелін В.Б. Поняття процесуального представництва в адміністративному судочинстві України / В.Б. Пчелін // Особливості розвитку законодавства України у контексті євроінтеграційних процесів : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Україна, м. Донецьк, 6–7 черв. 2014 р.). – Донецьк : Східноукраїнська наукова юридична організація, 2014. – С. 78–80.
65. Пчелін В.Б. Правовий статус помічника судді в адміністративному судочинстві України / В.Б. Пчелін // Актуальні питання правової теорії та юридичної практики : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Україна, м. Одеса, 12–13 верес. 2014 р.). – Одеса : ГО «Причорноморська фундація права», 2014. – С. 84–85.
66. Пчелін В.Б. Правові засади діяльності секретаря судового засідання в адміністративному судочинстві України / В.Б. Пчелін // Юридичний науковий електронний журнал. – 2016. – № 4. – С. 143–146.
67. Пчелін В.Б. Правові засади діяльності служби судових розпорядників / В.Б. Пчелін // Право і Безпека. – 2014. – № 2 (53). – С. 57–61.
68. Пчелін В.Б. Правові засади діяльності служби судових розпорядників / В.Б. Пчелін // Актуальні проблеми адміністративно-правового забезпечення діяльності органів внутрішніх справ України : матеріали наук.-практ. конф. (Україна, м. Харків, 15 квіт. 2015 р.). – Х. : МВС України. Харків. нац. ун-т. внутр. справ, 2015. – С. 178–181.
69. Пчелін В.Б. Правові засади залучення перекладача до участі в адміністративному судочинстві України / В.Б. Пчелін // Правове регулювання суспільних відносин: актуальні проблеми та вимоги сьогодення : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Україна, м. Запоріжжя, 22–23 лип. 2016 р.). – Запоріжжя : Запорізька міська громадська організація «Істина», 2016. – С. 101–103.
70. Пчелін В.Б. Правоохоронні органи як суб'єкти адміністративних процесуальних правовідносин із правовим статусом позивача / В.Б. Пчелін // Форум права: електрон. наук. фахове вид. - 2017. - № 5. - С. 336-341. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2017_5_53.pdf
71. Пчелін В.Б. Свідок як суб'єкт адміністративних процесуальних правовідносин / В.Б. Пчелін // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція». – 2016. – № 21. – С. 59-61.
72. Пчелін В.Б. Сторони як суб'єкти адміністративного судочинства України / В.Б. Пчелін // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». – 2014. – № 29-2. – Т. 4/2. – С. 104–107.
73. Пчелін В.Б. Сутність та ознаки суб'єктів адміністративних процесуальних правовідносин / В.Б. Пчелін // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки». – 2015. – Вип. 6-2. – С. 178–180.
74. Пчелін В.Б. Сутність та особливості реалізації адміністративних процесуальних повноважень сторонами адміністративного судочинства / В.Б. Пчелін // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». – 2013. – Спеціальний випуск. – Т. 3. – Ч. 1. – С. 108–111.
75. Пчелін В.Б. Треті особи як суб'єкти адміністративних процесуальних правовідносин / В.Б. Пчелін // Visegrad journal on human rights. – 2016. – № 3. – С. 147–151.
76. Пчелін В.Б. Щодо законодавчого закріплення процесуальних обов'язків сторін в адміністративному судочинстві України / В.Б. Пчелін // Чинники розвитку юридичних наук у ХХІ столітті : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Україна, м. Дніпропетровськ, 25–26 жовт. 2013 р.). – Дніпропетровськ : Правовий світ, 2013. – С. 60–62.
77. Пчелін В.Б. Щодо змісту процесуального правонаступництва в адміністративному судочинстві України / В.Б. Пчелін // Пріоритетні напрями розвитку сучасної юридичної науки : матеріали наук.-практ. конф. (Україна, м. Харків, 19–20 верес. 2014 р.). – Х. : ГО «Асоціація аспірантів юристів», 2014. – С. 56–57.

78. Пчелін В.Б. Щодо надання безоплатної правової допомоги в адміністративному судочинстві / В.Б. Пчелін // Тенденції розвитку юридичної науки: проблеми та досягнення : матеріали міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (Україна, м. Тернопіль, 11 жовт. 2011 р.). – Тернопіль: ФОП Шпак В. Б., 2011. – С. 82–84.
79. Пчелін В.Б. Поняття, види й особливості процесуального представництва в адміністративному судочинстві України / В.Б. Пчелін // Прикарпатський юридичний вісник. – 2015. – Вип. 3 (9). Т. 2 – С. 141–144.
80. Руденко М. Обсяг та межі повноважень прокурора в адміністративному судочинстві: деякі теоретичні і практичні аспекти / М. Руденко // Право України. – 2008. – № 10. – С. 139-145.
81. Руденко М. Правовий статус прокурора в адміністративному судочинстві: питання понятійної визначеності / М. Руденко // Вісник Вищого адміністративного суду України. – 2012. - № 2. – С. 36-46.
82. Руденко М. Представництво прокурором інтересів громадянина або держави в адміністративному суді / М. Руденко // Вісник Вищого адміністративного суду України. – 2009. – № 4. – С. 70-76.
83. Савчук Р.М. Участь перекладача в адміністративному судочинстві як гарантія забезпечення засади мови судочинства в адміністративних судах / Р.М. Савчук // *Supremația Dreptului*. – 2017. - № 4. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sd-vp.info/2017/uchast-perekkladacha-v-administrativnomu-sudochinstvi-yak-garantiya-zabezpechennya-zasadi-movi-sudochinstva-v-administrativnih-sudah/>
84. Сідей Я.Я. Залучення громадянином третіх осіб при розгляді адміністративних спорів / Я.Я. Сідей, О.А. Селіванов // Публічне право. – 2015. - № 1. – С. 71-78.
85. Смітюх А. Треті особи в адміністративному судочинстві: особливості статусу / А. Смітюх // Юридичний радник. – 2008. – № 22. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.yurradnik.com.ua/stride/ur/index.php?m=rubricator&rub=55&art=584&d1=1>.
86. Ткач Г.Й. Суб'єкт владних повноважень як сторона у судовому процесі / Г.Й. Ткач // Матеріали XV регіональної науково-практичної конференції «Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні» (4-5 лютого 2009 р.) – Львів. – 2009. – С. 156-160.
87. Трецова О. До проблеми зловживання суб'єктивними процесуальними правами в адміністративному судочинстві / О. Трецова // Підприємництво, господарство і право. – 2010. – № 10. – С. 47-51.
88. Хлібороб Н.Є. Суб'єкт владних повноважень як сторона у публічно-правовому спорі: теоретичні та прикладні проблеми визначення / Н.Є. Хлібороб // Вісник Львів. ун-тету. Серія юрид. – 2011. – Вип. 54. – С.188-194.
89. Чванкін С.А. Види судового представництва. Чи є громадське представництво? / С.А. Чванкін // Актуальні проблеми і права: Збірник наукових праць. – 2004. – Вип. 22. – С. 572-576.
90. Щавінський В.Р. Держава як відповідач в адміністративному процесі / В.Р. Щавінський // Публічне право. – 2015. - № 3 (19). – С.137-143.
91. Щавінський В.Р. Держава як позивач у адміністративному процесі: сутність та відповідність природі адміністративної юстиції / В.Р. Щавінський // Публічне право. – 2015. - № 4 (20). – С. 103-108.
92. Янюк Н. Процесуальне правонаступництво в адміністративному судочинстві / Н. Янюк // Актуальні проблеми застосування Цивільного процесуального кодексу та Кодексу адміністративного судочинства України: збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції (25-26 січня 2007р.). – Харків, 2007. – С.258-260.

Тема 5

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 р. № 2747-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>

3. Про судовий збір: Закон України від 8 липня 2011 р. № 3674-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3674-17>
4. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02 червня 2016 р. № 1402-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>
5. Єдиний державний реєстр судових рішень. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.reyestr.court.gov.ua.
6. База правових позицій. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vasu.gov.ua/db/>
7. Адміністративна юстиція України: проблеми теорії і практики. Настільна книга судді / О.М. Пасенюк, О.Н. Панченко, В.Б. Авер'янов та ін. / за заг. ред. О.М. Пасенюка. – К. : Істина, 2007. – 608 с.
8. Адміністративна юстиція. Адміністративне судочинство: навч. посіб. / за заг. ред. Т.О. Коломоєць, Г.Ю. Гулевської. – К. : Істина, 2007. – 152 с.
9. Адміністративна юстиція: європейський досвід і пропозиції для України / Авторі-упорядники І.Б. Коліушко, Р.О. Куйбіда. – К.: Факт, 2003.
10. Адміністративне процесуальне (судове) право України: підручник / за заг. ред. С.В. Ківалова. – Одеса: Юридична література, 2007. – 312 с.
11. Адміністративне судочинство : навч. посіб. / І.М. Балакарева, І.В. Бойко, Я.С. Зелінська та ін. ; за заг. ред. Н.Б. Писаренко. – Х. : Право, 2016. – 312 с.
12. Адміністративне судочинство в Україні: теорія, правове регулювання, практика: монографія / За заг. ред. С.В. Ківалова, Л.Р. Білої-Тіунової. – Одеса: Фенікс, 2013. – 392 с.
13. Адміністративне судочинство України : підручник / О.М. Пасенюк (кер. авт. кол.), О.Н. Панченко, В.Б. Авер'янов та ін. / за заг. ред. О.М. Пасенюка. – К. : Юрінком Інтер, 2009. – 672 с.
14. Адміністративне судочинство. Процесуальні документи. Практичний коментар та зразки / Упорядники: К.І. Чижмарь, Д.В. Журавльов. – К.: Центр учбової літератури, 2018. – 152 с.
15. Адміністративне судочинство: навчальний посібник / за заг. ред. проф. О.П. Рябченко. – 2-ге вид., перер. і доп. – Харків, ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2014. – 304 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://asta.edu.ua/files/rabchenko.pdf>
16. Адміністративне судочинство: підручник. – 2-ге вид., перероб. і допов. / за заг. ред. Т.О. Коломоєць. – К. : Істина, 2011. – 304 с.
17. Адміністративний процес України: навч. посіб. / А.Т. Комзюк, В.М. Бевзенко, Р.С. Мельник. – К.: Прецедент, 2007. – 531 с.
18. Актуальні питання призначення та проведення експертиз: наук.-практ. посіб. / уклад.: А.В. Столітній, О.В. Сапін, Я.А. Соколова та ін.; за заг. ред. І.І. Присяжнюка. – К.: Національна академія прокуратури України, 2017. – 300 с.
19. Базов В. Виконання в Україні судових доручень іноземних судів в адміністративних справах / В. Базов, В. Ільков // Вісник Вищого адміністративного суду України. – 2011. - № 3. – С. 91-99.
20. Базов В. Форми провадження в адміністративному судочинстві: питання визначення та класифікації / В. Базов // Право України. – 2012. – №1-2.- С.353-361.
21. Бачун О.В. Ведення судового засідання в адміністративному процесі / О.В. Бачун, О.М. Пасенюк. – К. : Унів. вид-во ПУЛЬСАРИ, 2006. – 32 с.
22. Бевзенко В.М. Участь в адміністративному судочинстві України суб'єктів владних повноважень: правові засади, підстави та форми: монографія / В.М. Бевзенко. - К.: Прецедент, 2010. – 475 с.
23. Бородін І.Л. Адміністративно-юрисдикційний процес: монографія / І.Л. Бородін. – К. : Алерта, 2007. – 184 с.
24. Бородін М. Конституційне право громадянина на звернення до суду за захистом своїх прав / М. Бородін // Право України. – 2000. - № 8. - С. 65-67.
25. Вовк П.В. Захист прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному суді першої

- інстанції: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / П.В. Вовк; Одес. нац. юрид. акад. – О., 2009. – 22 с.
26. Демський Е.Ф. Адміністративне процесуальне право України: навч. посіб. / Е.Ф. Демський. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 496 с.
 27. Картузова І. До проблеми позову в адміністративному процесі / І. Картузова, А. Осадчий // Право України. – 2003. - №7. – С.80-83.
 28. Ківалов С.В. Курс адміністративного процесуального права України. Загальна частина : підручник / С.В. Ківалов, І.О. Картузова, А.Ю. Осадчий. – Одеса : Фенікс, 2014. – 342 с.
 29. Кіт Х. Підготовче провадження як стадія адміністративного процесу: загальна характеристика / Х. Кіт // Вісник Львівського університету. Серія юрид. – 2013. - Вип. 58. – С. 135-139.
 30. Кодекс адміністративного судочинства України: науково-практичний коментар / О.А. Банчук та ін. / заг. ред. Р.О. Куйбіди; Центр політико-правових реформ. – К. : Юстініан, 2009. – 976 с.
 31. Кодекс адміністративного судочинства України: науково-практичний коментар / С.В. Ківалов, Є.О. Харитонов, О.І. Харитонова та ін. / за ред. С.В. Ківалова, О.М. Пасенюка, О.І. ХаритонОВОЇ. – К. : Правова єдність, 2009. – 656 с.
 32. Кодекс адміністративного судочинства України: науково-практичний коментар: у 2 т. / за заг. ред. Р.О. Куйбіди. – К. : Книги для бізнесу, 2007. – Том 2. – 728 с.
 33. Колпаков В.К. Теорія і практика адміністративного судочинства: монографія / В.К. Колпаков, В.В. Гордєєв. – Чернівці, 2011. – 384 с.
 34. Комзюк А.Т. Адміністративний процес України: навч. посіб. / А.Т. Комзюк, В.М. Бєвзенко, Р.С. Мельник. – К. : Прецедент, 2007. – 531 с.
 35. Кузьменко О.В. Адміністративна юстиція в Україні: навч. пос. / О.В. Кузьменко. – К. : Атіка, 2007. – 156 с.
 36. Кузьменко О.В. Адміністративно-процесуальне право України: підручник / О.В. Кузьменко, Т.О. Гуржій; за ред. О.В. Кузьменко. – К. : Атіка, 2007. – 416 с.
 37. Кузьменко О.В. Теоретичні засади адміністративного процесу: монографія / О.В. Кузьменко. – К.: Атіка, 2005. – 352 с.
 38. Миколенко О.І. Адміністративний процес та адміністративна відповідальність в Україні: навч. посіб. / О.І. Миколенко. – Х. : ТОВ «Одіссей», 2010. – 368 с.
 39. Мирошніченко Ю.М. Адміністративний позов: правова природа та сутнісна характеристика / Ю.М. Мирошніченко // Судова апеляція. – 2008. – № 3 (12). – С. 89 – 95.
 40. Науково-практичний коментар Кодексу адміністративного судочинства України / І.Х. Темкіжев та ін. / за заг. ред. І.Х. Темкіжева, Голови Вищ. адмін. суду України ; Вищ. адмін. суд України. – К. : Юрінком Інтер, 2012. – 718 с.
 41. Науково-практичний коментар Кодексу адміністративного судочинства України / За заг. ред. С.В. Петкова. – К. : «Центр учбової літератури», 2017. – 384 с.
 42. Перепелюк В.Г. Адміністративне судочинство: проблеми практики: посібник / В.Г. Перепелюк; Центр політ.-прав. реформ. – К. : Конус-Ю, 2007. – 272 с.
 43. Пидвальная М.З. Теоретико-правовые аспекты реализации принципа верховенства права при рассмотрении административных дел в суде первой инстанции / М.З. Пидвальная // *Leges si Viata*. – 2014. - № 3. – С. 132-136.
 44. Повноваження прокурорів при зверненні до суду з позовами та заявами: наук.-практ. посіб. / І.І. Брус, О.О. Говоруха, О.В. Драган, О.А. Казак, О.П. Мельник, В.В. Одуденко, С.А. Павліченко, Ю.А. Турлова. – К.: Національна академія прокуратури України, 2017. – 158 с.
 45. Представництво прокурором у суді законних інтересів держави: наук.-практ. посіб. / О.П. Натрус, Ю.А. Турлова, О.А. Казак та ін. – К.: Національна академія прокуратури України, 2016. – 262 с.
 46. Смокович М. Скорочене провадження в адміністративній справі: проблеми та перспективи / М. Смокович // Вісник Вищого адміністративного суду України. – 2011. -

№ 3. – С.19-21.

47. Смокович М.І. Визначення юрисдикції адміністративних судів та розмежування судових юрисдикцій: монографія / М.І. Смокович. – К. : Юрінком Інтер, 2012. – 304 с.
48. Судова практика в адміністративних справах. Збірник судових рішень / [укл. О.В. Константий]. – К. : Істина, 2008. – 320 с.
49. Труш М. Вимоги до судового рішення в адміністративній справі / М. Труш // Вісник Львівського університету. Серія юридична. – 2013. – Вип. 58. – С. 170-175.
50. Фазікош Г. Щодо розширення логічного змісту поняття законності судового рішення / Г. Фазікош // Право України. – 2004. – № 12. – С. 42-47.
51. Шиманович О. Законна сила судового рішення / О. Шиманович // Підприємництво, господарство і право. – 2004. – № 10. – С. 98-101.
52. Шруб І. Прогалини у законодавчому регулюванні адміністративного судочинства / І. Шруб // Право України. – 2008. – №6. – С. 57-62.

Тема 6

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 р. № 2747-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>
3. Про судовий збір: Закон України від 8 липня 2011 р. № 3674-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3674-17>
4. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02 червня 2016 р. № 1402-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>
5. Про вибори народних депутатів України: Закон України від 17 листопада 2011 р. № 4061-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4061-17>
6. Про місцеві вибори: Закон України від 14 липня 2015 р. № 595-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-19>
7. Про вибори Президента України: Закон України від 5 березня 1999 р. № 474-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/474-14>
8. Про відчуження земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, які перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності: Закон України від 17 листопада 2009 р. № 1559-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1559-17>
9. Про Вищу раду правосуддя: Закон України від 21 грудня 2016 р. № 1798-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-19>
10. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Веренцов проти України» від 11 квітня 2013 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/974_945/
11. Адміністративна юстиція України: проблеми теорії і практики. Настільна книга судді / О.М. Пасенюк, О.Н. Панченко, В.Б. Авер'янов та ін. / за заг. ред. О.М. Пасенюка. – К. : Істина, 2007. – 608 с.
12. Адміністративна юстиція. Адміністративне судочинство: навч. посіб. / за заг. ред. Т.О. Коломоєць, Г.Ю. Гулевської. – К. : Істина, 2007. – 152 с.
13. Адміністративна юстиція: європейський досвід і пропозиції для України / Авторі-упорядники І.Б. Коліушко, Р.О. Куйбіда. – К.: Факт, 2003.
14. Адміністративне процесуальне (судове) право України: підручник / за заг. ред. С.В. Ківалова. – Одеса: Юридична література, 2007. – 312 с.
15. Адміністративне судочинство : навч. посіб. / І.М. Балакарева, І.В. Бойко, Я.С. Зелінська та ін. ; за заг. ред. Н.Б. Писаренко. – Х. : Право, 2016. – 312 с.
16. Адміністративне судочинство в Україні: теорія, правове регулювання, практика: монографія / За заг. ред. С.В. Ківалова, Л.Р. Білої-Тіунової. – Одеса: Фенікс, 2013. – 392 с.
17. Адміністративне судочинство України : підручник / О.М. Пасенюк (кер. авт. кол.),

- О.Н. Панченко, В.Б. Авер'янов та ін. / за заг. ред. О.М. Пасенюка. – К. : Юрінком Інтер, 2009. – 672 с.
18. Адміністративне судочинство. Процесуальні документи. Практичний коментар та зразки / Упорядники: К.І. Чижмарь, Д.В. Журавльов. – К.: Центр учбової літератури, 2018. – 152 с.
 19. Адміністративне судочинство: навчальний посібник / за заг. ред. проф. О.П. Рябченко. – 2-ге вид., перер. і доп. – Харків, ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2014. – 304 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://asta.edu.ua/files/rabchenko.pdf>
 20. Адміністративне судочинство: підручник. – 2-ге вид., перероб. і допов. / за заг. ред. Т.О. Коломоєць. – К. : Істина, 2011. – 304 с.
 21. Бевзенко В.М. Позиція щодо застосування ч. 2 ст. 171-2 КАСУ / В.М. Бевзенко // Адміністративне право і процес. – 2013. - № 3. – С. 149-157.
 22. Бевзенко В.М. Участь в адміністративному судочинстві України суб'єктів владних повноважень: правові засади, підстави та форми: монографія / В.М. Бевзенко. - К.: Прецедент, 2010. – 475 с.
 23. Белкін М.Л. Спростування судових преюдицій як засіб захисту прав платників податків в адміністративному судочинстві / М.Л. Белкін // Адміністративне право і процес. – 2012. - № 1. – С. 88-95.
 24. Бородін І.Л. Адміністративно-юрисдикційний процес: монографія / І.Л. Бородін. – К. : Алерта, 2007. – 184 с.
 25. Букіна Л. Судовий захист виборчих прав громадян України на виборах народних депутатів України, депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів у 2006 р. (аналітичний огляд) / Л. Букіна, О. Гашицький // Вибори та демократія. – 2006. – № 2 (8). – С. 24–26.
 26. Василяк Д. Земельні спори: проблеми розмежування адміністративної та господарської юрисдикції / Д. Василяк // Вісник Вищого адміністративного суду України. – 2013. - № 3.- С. 54-61.
 27. Голосніченко Д. Повноваження державних органів щодо захисту прав виборців / Д. Голосніченко // Вибори та демократія. – 2007. – № 2 (12). – С. 13–17.
 28. Жушман М.В. Судовий розгляд справ, що виникають з законодавства про вибори : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня кандидата юрид. наук : спеціальність 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / М.В. Жушман. – Х., 2004. – 20 с.
 29. Задирака Н.Ю. Розмежування підвідомчості земельних спорів між господарськими та адміністративними судами: історія формування судової практики / Н.Ю. Задирака, А.А. Барікова // Адміністративне право і процес. – 2013. - № 4. – С. 172-180.
 30. Зицик С. Правовий механізм оскарження рішень органів Державної податкової служби / С. Зицик // Підприємництво, господарство і право. – 2010. – № 4. – С. 40-43.
 31. Зуй В. Оскарження нормативно-правових актів: історичний аспект / В. Зуй // Вісник Академії правових наук України. – 2013. - №1. - С. 148–155.
 32. Ільків Н.В. Представництво прокуратурою інтересів у справах про примусове відчуження об'єктів нерухомості з мотивів суспільної необхідності / Н.В. Ільків // Адміністративне право і процес. – 2014. - №10. – С.165-174.
 33. Ільков В. Застосування джерел права в адміністративному судочинстві під час розгляду справ щодо видворення іноземців та осіб без громадянства / В. Ільков // Вісник Вищого адміністративного суду України. – 2013. - № 3. - С.14-24.
 34. Ільницький О. Земельний спір у теорії адміністративно-процесуального права / О. Ільницький // Юридична Україна. – 2010. - № 11. - С.56-61.
 35. Ківалов С.В. Курс адміністративного процесуального права України. Загальна частина : підручник / С.В. Ківалов, І.О. Каргузова, А.Ю. Осадчий. – Одеса : Фенікс, 2014. – 342 с.
 36. Клименко О.М. До питання про участь судових органів у механізмах примусового відчуження об'єктів права приватної власності, зумовленого суспільною необхідністю / О.М. Клименко // Вісник Вищої ради юстиції України. – 2012. – № 1 (9). – С. 107–115. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/e->

- journals/Vvryu/index.html
37. Клочай Н. Деякі механізми оскарження у судовому порядку рішень, дій чи бездіяльності органів державної виконавчої служби / Н. Клочай // Юридичний журнал. – 2005. – № 7. – С. 111-113.
 38. Кодекс адміністративного судочинства України: науково-практичний коментар / О.А. Банчук та ін. / заг. ред. Р.О. Куйбіди; Центр політико-правових реформ. – К. : Юстініан, 2009. – 976 с.
 39. Кодекс адміністративного судочинства України: науково-практичний коментар / С.В. Ківалов, Є.О. Харитонов, О.І. Харитонova та ін. / за ред. С.В. Ківалова, О.М. Пасенюка, О.І. Харитонovої. – К. : Правова єдність, 2009. – 656 с.
 40. Кодекс адміністративного судочинства України: науково-практичний коментар: у 2 т. / за заг. ред. Р.О. Куйбіди. – К. : Книги для бізнесу, 2007. – Том 2. – 728 с.
 41. Колпаков В.К. Доказування в податкових спорах в адміністративному судочинстві України / В.К. Колпаков, ВВ. Гордєєв // Адміністративне право і процес. – 2013. - № 2. – С. 204-212.
 42. Колпаков В.К. Теорія і практика адміністративного судочинства: монографія / В.К. Колпаков, В.В. Гордєєв. – Чернівці, 2011. – 384 с.
 43. Комзюк А.Т. Адміністративний процес України: навч. посіб. / А.Т. Комзюк, В.М. Бевзенко, Р.С. Мельник. – К. : Прецедент, 2007. – 531 с.
 44. Константи́й О. Окремі питання оскарження правових актів у порядку адміністративного судочинства / О. Константи́й // Право України. – 2008. – № 11. – С. 27-33.
 45. Кузьменко О.В. Адміністративна юстиція в Україні: навч. пос. / О.В. Кузьменко. – К. : Атіка, 2007. – 156 с.
 46. Кузьменко О.В. Адміністративно-процесуальне право України: підручник / О.В. Кузьменко, Т.О. Гуржій; за ред. О.В. Кузьменко. – К. : Атіка, 2007. – 416 с.
 47. Кузьменко О.В. Теоретичні засади адміністративного процесу: монографія / О.В. Кузьменко. – К.: Атіка, 2005. – 352 с.
 48. Кузьмишин В. Причини виникнення та шляхи розв'язання проблемних питань, пов'язаних із соціальними спорами / В. Кузьмишин // Вісник Вищого адміністративного суду України. – 2012. - № 1. – С. 26-30.
 49. Лавринович О. Проблема недійсності виборів / О. Лавринович // Право України. – 2000. – № 6. – С. 84–85.
 50. Миколенко О.І. Адміністративний процес та адміністративна відповідальність в Україні: навч. посіб. / О.І. Миколенко. – Х. : ТОВ «Одіссей», 2010. – 368 с.
 51. Науково-практичний коментар Кодексу адміністративного судочинства України / І.Х. Темкіжев та ін. / за заг. ред. І.Х. Темкіжева, Голови Вищ. адмін. суду України ; Вищ. адмін. суд України. – К. : Юрінком Інтер, 2012. – 718 с.
 52. Науково-практичний коментар Кодексу адміністративного судочинства України / За заг. ред. С.В. Петкова. – К. : «Центр учбової літератури», 2017. – 384 с.
 53. Олефіренко Е.О. Поняття, правова природа та порядок вирішення спорів, пов'язаних з виборчим процесом / Е.О. Олефіренко. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.lex-line.com.ua/?go=full_article&id=215.
 54. Перепелюк В.Г. Адміністративне судочинство: проблеми практики: посібник / В.Г. Перепелюк; Центр поліг.-прав. реформ. – К. : Конус-Ю, 2007. – 272 с.
 55. Підвальна М.З. Особливості реалізації принципу верховенства права при розгляді адміністративних справ з приводу прийняття громадян на публічну службу, її проходження, звільнення з публічної служби / М.З. Підвальна // Публічне право. – 2012. - № 2 (6). – С. 295-301.
 56. Повноваження прокурорів при зверненні до суду з позовами та заявами: наук.-практ. посіб. / І.І. Брус, О.О. Говоруха, О.В. Драган, О.А. Казак, О.П. Мельник, В.В. Одуденко, С.А. Павліченко, Ю.А. Турлова. – К.: Національна академія прокуратури України, 2017. – 158 с.
 57. Рябченко Я.С. Правове регулювання провадження щодо оскарження нормативно-правових актів / Я.С. Рябченко // Підприємництво, господарство і право. – 2009. – № 2. –

- С. 24-27.
58. Рябченко Я.С. Правові аспекти провадження у справах щодо оскарження нормативно-правових актів / Я.С. Рябченко // *Право України*. – 2007. – № 10. – С. 95-99.
 59. Самсін І.Л. Адміністративне судочинство як механізм захисту прав учасників виборчого процесу / І.Л. Самсін // *Вісник Верховного Суду України*. – 2006. – № 2. – С. 2-12.
 60. Самсін І.Л. Судовий розгляд справ про вибори (продовження) / І.Л. Самсін // *Вибори та демократія*. – 2007. – № 1 (11). – С. 4-24.
 61. Самсін І.Л. Судовий розгляд справ про вибори / І.Л. Самсін // *Вибори та демократія*. – 2006. – № 4 (10). – № 49-60. – С. 42-51.
 62. Смокович М. Визначення поняття та належності виборчого спору / М. Смокович // *Вісник Вищого адміністративного суду України*. – 2009. – № 4. – С. 9-26.
 63. Смокович М. Принцип верховенства права: застосування під час розв'язання виборчих спорів / М. Смокович // *Вісник Вищого адміністративного суду України*. – 2013. - № 1. – С. 26-33.
 64. Смокович М.І. До проблеми нормативної регламентації процедури розгляду виборчих спорів / М.І. Смокович, С.В. Кальченко // *Вісник Вищого адміністративного суду України*. – 2008. – № 1. – С.35-57.
 65. Смокович М.І. До проблеми розгляду та вирішення виборчих спорів: окремі аспекти судової практики / М.І. Смокович, С.В. Кальченко // *Вісник Центральної виборчої комісії*. – 2008. – № 4. – С.34-38.
 66. Смокович М.І. Дослідження особливостей провадження у справах щодо оскарження нормативно-правових актів / М.І. Смокович, С.В. Кальченко // *Вісник Вищого адміністративного суду України*. – 2008. – №2. – С.16-36.
 67. Смокович М.І. Правове регулювання розгляду виборчих спорів: теоретичний і практичний аспект: монографія / М.І. Смокович. – К.: Юрінком Інтер, 2014.- 576с.
 68. Смокович М.І. Спори щодо припинення повноважень народних депутатів України та депутатів місцевих рад / М.І. Смокович // *Вісник Вищого адміністративного суду України*. – 2008. – № 3. – С. 18-26.
 69. Смокович М.І. Спори щодо припинення повноважень народних депутатів України та депутатів місцевих рад / М.І. Смокович // *Правничий журнал «Вибори та демократія»*. – 2009. – № 1 (19). – С. 28-35.
 70. Смокович М.І. Судовий контроль виборчого процесу як елемент конституційного ладу щодо забезпечення народовладдя в Україні / М.І. Смокович // *Збірн. наук. статей «Вплив адміністративного судочинства на розвиток публічного права в Україні» до 10-ї річниці Вищого адміністративного суду України / За заг. ред І.Х. Темкіжева. – К.: Юрінком Інтер, 2012. – С. 89-118.*
 71. Тісногуз В. Оскарження дій посадових осіб державної виконавчої служби / В. Тісногуз // *Право України*. – 2005. – № 5. – С. 68-69.
 72. Усенко Є. Судовий порядок вирішення податкових спорів як засіб зменшення податкового тиску / Є. Усенко // *Вісник Вищого адміністративного суду України*. – 2009. – № 4. – С. 33-45.
 73. Цуркан М. Адміністративні спори щодо проходження публічної служби / М. Цуркан // *Правовий тиждень*. – 2008. – № 6 (79). – 5 лютого // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.legalweekly.com.ua/article/?uid=245>.
 74. Цуркан М.І. Особливості розгляду адміністративних справ, пов'язаних зі спорами щодо проходження публічної служби / М.І. Цуркан // *Вісник Вищого адміністративного суду України*. – 2007. – № 2. – С. 15-25.
 75. Цуркан М.І. Особливості судового розгляду спорів щодо проходження публічної служби в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / М.І. Цуркан; Одес. нац. юрид. акад. – О., 2009. – 18 с.
 76. Черновський О. Поняття і зміст пояснень сторін, третіх осіб, їхніх представників як засобу доказування в адміністративному судочинстві у справах, пов'язаних із виборами та виборчим процесом / О. Черновський // *Право України*. – 2008. – № 10. – С. 38-43.

77. Штогун С. Г. Проблеми судового оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень у справах про адміністративні правопорушення / С.Г. Штогун // Адвокат. – 2007. – № 2. – С. 17-19.
78. Штогун С. Лабіринти судового оскарження дій державної виконавчої служби / С. Штогун // Юридичний вісник України. – 2006. – 26 серпня-1 вересня – С.4.
79. Штогун С. Судове оскарження рішень, дій або бездіяльності органів державної виконавчої служби / С. Штогун // Вісник прокуратури. – 2007. – № 1. – С. 118-122.
80. Янюк Н. Вибірчі спори як предмет судового розгляду: окремі проблеми теорії та практики / Н. Янюк // Вісник Львівського національного університету. – Серія юридична. 2008. – Випуск 47. – С. 96-102.
81. Янюк Н. Спірні питання щодо забезпечення позову при оскарженні нормативно-правових актів // Вісник Вищого адміністративного суду України. – 2009. - №1. – С. 60-63.

Тема 7

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 р. № 2747-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>
3. Про судовий збір: Закон України від 8 липня 2011 р. № 3674-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3674-17>
4. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02 червня 2016 р. № 1402-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>
5. Адміністративна юстиція України: проблеми теорії і практики. Настільна книга судді / О.М. Пасенюк, О.Н. Панченко, В.Б. Авер'янов та ін. / за заг. ред. О.М. Пасенюка. – К. : Істина, 2007. – 608 с.
6. Адміністративна юстиція. Адміністративне судочинство: навч. посіб. / за заг. ред. Т.О. Коломoeць, Г.Ю. Гулевської. – К. : Істина, 2007. – 152 с.
7. Адміністративне процесуальне (судове) право України: підручник / за заг. ред. С.В. Ківалова. – Одеса: Юридична література, 2007. – 312 с.
8. Адміністративне судочинство : навч. посіб. / І.М. Балакарева, І.В. Бойко, Я.С. Зелінська та ін. ; за заг. ред. Н.Б. Писаренко. – Х. : Право, 2016. – 312 с.
9. Адміністративне судочинство в Україні: теорія, правове регулювання, практика: монографія / За заг. ред. С.В. Ківалова, Л.Р. Білої-Тіунової. – Одеса: Фенікс, 2013. – 392 с.
10. Адміністративне судочинство України : підручник / О.М. Пасенюк (кер. авт. кол.), О.Н. Панченко, В.Б. Авер'янов та ін. / за заг. ред. О.М. Пасенюка. – К. : Юрінком Інтер, 2009. – 672 с.
11. Адміністративне судочинство. Процесуальні документи. Практичний коментар та зразки / Упорядники: К.І. Чижмарь, Д.В. Журавльов. – К.: Центр учбової літератури, 2018. – 152 с.
12. Адміністративне судочинство: навчальний посібник / за заг. ред. проф. О.П. Рябченко. – 2-ге вид., перер. і доп. – Харків, ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2014. – 304 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://asta.edu.ua/files/rabchenko.pdf>
13. Адміністративне судочинство: підручник. – 2-ге вид., перероб. і допов. / за заг. ред. Т.О. Коломoeць. – К. : Істина, 2011. – 304 с.
14. Адміністративний процес України: навч. посіб. / А.Т. Комзюк, В.М. Бевзенко, Р.С. Мельник. – К.: Прецедент, 2007. – 531 с.
15. Базов В. Виконання в Україні судових доручень іноземних судів в адміністративних справах / В. Базов, В. Ільков // Вісник Вищого адміністративного суду України. – 2011. - № 3. – С. 91-99.
16. Білоус В.Т. Особливості інституту апеляції в провадженні за скаргами осіб / В.Т. Білоус, Р.О. Кукурудз // Вісник Запорізького національного університету : збірник наукових статей. Юридичні науки. – 2009. – № 1. – С. 94-100.
17. Демський Е.Ф. Адміністративне процесуальне право України: навч. посіб. /

- Е.Ф. Демський. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 496 с.
18. Журавльов Д.В. Оскарження судових рішень у адміністративному судочинстві України / Д.В. Журавльов, К.І. Чижмарь. - К. : Центр навчальної літератури, 2019. – 224 с.
 19. Капустинський В. Інформаційні листи суду касаційної інстанції як форма реалізації його не процесуальних повноважень / В. Капустинський, О. Хотинська-Нор // Вісник Вищого адміністративного суду України. – 2013. - № 2. – С. 59-64.
 20. Ківалов С.В. Курс адміністративного процесуального права України. Загальна частина : підручник / С.В. Ківалов, І.О. Картузова, А.Ю. Осадчий. – Одеса : Фенікс, 2014. – 342 с.
 21. Ковбель М.М. Принципи перегляду судових рішень в адміністративному процесі / М.М. Ковбель // Адміністративне право і процес. – 2013. - №3. – С.116-121.
 22. Кодекс адміністративного судочинства України: науково-практичний коментар / О.А. Банчук та ін. / заг. ред. Р.О. Куйбіди; Центр політико-правових реформ. – К. : Юстініан, 2009. – 976 с.
 23. Кодекс адміністративного судочинства України: науково-практичний коментар / С.В. Ківалов, Є.О. Харитонов, О.І. Харитонova та ін. / за ред. С.В. Ківалова, О.М. Пасенюка, О.І. Харитонovої. – К. : Правова єдність, 2009. – 656 с.
 24. Кодекс адміністративного судочинства України: науково-практичний коментар: у 2 т. / за заг. ред. Р.О. Куйбіди. – К. : Книги для бізнесу, 2007. – Том 2. – 728 с.
 25. Колпаков В.К. Теорія і практика адміністративного судочинства: монографія / В.К. Колпаков, В.В. Гордєєв. – Чернівці, 2011. – 384 с.
 26. Комзюк А.Т. Адміністративний процес України: навч. посіб. / А.Т. Комзюк, В.М. Бевзенко, Р.С. Мельник. – К. : Прецедент, 2007. – 531 с.
 27. Кузьменко О.В. Адміністративна юстиція в Україні: навч. пос. / О.В. Кузьменко. – К. : Атіка, 2007. – 156 с.
 28. Кузьменко О.В. Адміністративно-процесуальне право України: підручник / О.В. Кузьменко, Т.О. Гуржій; за ред. О.В. Кузьменко. – К. : Атіка, 2007. – 416 с.
 29. Кузьменко О.В. Теоретичні засади адміністративного процесу: монографія / О.В. Кузьменко. – К.: Атіка, 2005. – 352 с.
 30. Кукурудз Р.О. Адміністративно-судочинський аспект апеляції в адміністративно-юрисдикційному процесі / Р.О. Кукурудз // Митна справа – 2009. – № 6 (частина 2). – С. 78-83.
 31. Кукурудз Р.О. Апеляція в адміністративно-юрисдикційному процесі: питання теорії та практики: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / Р.О. Кукурудз; Класич. приват. ун-т. – Запоріжжя, 2010. – 20 с.
 32. Кукурудз Р.О. Особливості інституту апеляції в адміністративно-деліктному процесі / Р.О. Кукурудз // Держава і право : збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Вип. 46. – К. : Інститут держави і права імені В.М. Корецького НАН України, 2009. – С. 236-243.
 33. Кукурудз Р.О. Поняття та сутність інституту апеляції в адміністративно-юрисдикційному процесі / Р.О. Кукурудз // Митна справа. – 2009. – № 4 (частина 2). – С. 190-195.
 34. Миколенко О.І. Адміністративний процес та адміністративна відповідальність в Україні: навч. посіб. / О.І. Миколенко. – Х. : ТОВ «Одісей», 2010. – 368 с.
 35. Науково-практичний коментар Кодексу адміністративного судочинства України / І.Х. Темкіжев та ін. / за заг. ред. І.Х. Темкіжева, Голови Вищ. адмін. суду України ; Вищ. адмін. суд України. – К. : Юрінком Інтер, 2012. – 718 с.
 36. Науково-практичний коментар Кодексу адміністративного судочинства України / За заг. ред. С.В. Петкова. – К. : «Центр учбової літератури», 2017. – 384 с.
 37. Оскарження судових рішень і ухвал в системі адміністративного судочинства України. Зразки документів, судова практика, актуальне законодавство. – К. : «Центр учбової літератури», 2016. – 272 с.
 38. Перепелюк В.Г. Адміністративне судочинство: проблеми практики: посібник / В.Г. Перепелюк; Центр політ.-прав. реформ. – К. : Конус-Ю, 2007. – 272 с.

39. Підвальна М.З. Доступ до суду касаційної інстанції в адміністративних справах / М.З. Підвальна // Бюлетень моніторингу законодавства України / Загальна редакція В.О. Зайчука. – Вип. 5. - К.: Інститут законодавства Верховної Ради України, 2014. – С. 232-251.
40. Представництво прокурором у суді законних інтересів держави: наук.-практ. посіб. / О.П. Натрус, Ю.А. Турлова, О.А. Казак та ін. – К.: Національна академія прокуратури України, 2016. – 262 с.
41. Роженко Д.В. Касаційний розгляд адміністративної справи в порядку письмового провадження / Д.В. Роженко // Вісник Вищої ради юстиції. – 2013. - № 3. - С. 46.
42. Самсін І.Л. Провадження за винятковими обставинами в адміністративному судочинстві з огляду на практику Європейського суду з прав людини / І.Л. Самсін // Вісник Верховного Суду України. – 2010. – № 6 (118). – С. 42-47.

Тема 8

1. Про виконавче провадження: Закон України від 02 червня 2016 р. № 1404-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 24. – Ст. 207; Відомості Верховної Ради України. – 2016. - № 30. - Ст. 542.
2. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів: Закон України від 02 червня 2016 р. № 1403-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1403-19>
3. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 р. № 2747-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>
4. Адміністративна юстиція України: проблеми теорії і практики. Настільна книга судді / О.М. Пасенюк, О.Н. Панченко, В.Б. Авер'янов та ін. / за заг. ред. О.М. Пасенюка. – К. : Істина, 2007. – 608 с.
5. Адміністративне процесуальне (судове) право України: підручник / за заг. ред. С.В. Ківалова. – Одеса: Юридична література, 2007. – 312 с.
6. Адміністративне судочинство : навч. посіб. / І.М. Балакарева, І.В. Бойко, Я.С. Зелінська та ін. ; за заг. ред. Н.Б. Писаренко. – Х. : Право, 2016. – 312 с.
7. Адміністративне судочинство в Україні: теорія, правове регулювання, практика: монографія / За заг. ред. С.В. Ківалова, Л.Р. Білої-Тіунової. – Одеса: Фенікс, 2013. – 392 с.
8. Адміністративне судочинство України : підручник / О.М. Пасенюк (кер. авт. кол.), О.Н. Панченко, В.Б. Авер'янов та ін. / за заг. ред. О.М. Пасенюка. – К. : Юрінком Інтер, 2009. – 672 с.
9. Адміністративне судочинство: навчальний посібник / за заг. ред. проф. О.П. Рябченко. – 2-ге вид., перер. і доп. – Харків, ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2014. – 304 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://asta.edu.ua/files/rabchenko.pdf>
10. Адміністративне судочинство: підручник. – 2-ге вид., перероб. і допов. / за заг. ред. Т.О. Коломоєць. – К. : Істина, 2011. – 304 с.
11. Адміністративний процес України: навч. посіб. / А.Т. Комзюк, В.М. Бевзенко, Р.С. Мельник. – К.: Прецедент, 2007. – 531 с.
12. Борейко В.С. Виконання судових рішень, боржником за якими виступає Державний бюджет України / В.С. Борейко. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minjust.gov.ua/0/19189>.
13. Бородін І.Л. Адміністративно-юрисдикційний процес: монографія / І.Л. Бородін. – К. : Алерта, 2007. – 184 с.
43. Збірник матеріалів судової практики (цивільне, адміністративне, господарське судочинство) у сфері виконання судових рішень за участю прокурора / укладачі: О.В. Драган, Н.О. Максименцева, А.О. Штанько. – К.: Національна академія прокуратури України, 2017. – 488 с.
14. Ківалов С.В. Курс адміністративного процесуального права України. Загальна частина : підручник / С.В. Ківалов, І.О. Каргузова, А.Ю. Осадчий. – Одеса : Фенікс, 2014. – 342 с.
15. Кодекс адміністративного судочинства України: науково-практичний коментар: у 2 т. /

- за заг. ред. Р.О. Куйбіди. – К. : Книги для бізнесу, 2007. – Том 2. – 728 с.
16. Кодекс адміністративного судочинства України: науково-практичний коментар / О.А. Банчук та ін. / заг. ред. Р.О. Куйбіди; Центр політико-правових реформ. – К. : Юстініан, 2009. – 976 с.
 17. Кодекс адміністративного судочинства України: науково-практичний коментар / С.В. Ківалов, Є.О. Харитонов, О.І. Харитонova та ін. / за ред. С.В. Ківалова, О.М. Пасенюка, О.І. Харитонovої. – К. : Правова єдність, 2009. – 656 с.
 18. Колпаков В.К. Теорія і практика адміністративного судочинства: монографія / В.К. Колпаков, В.В. Гордєєв. – Чернівці, 2011. – 384 с.
 19. Комзюк А.Т. Адміністративний процес України: навч. посіб. / А.Т. Комзюк, В.М. Бевзенко, Р.С. Мельник. – К. : Прецедент, 2007. – 531 с.
 20. Кузьменко О.В. Адміністративна юстиція в Україні: навч. пос. / О.В. Кузьменко. – К. : Атіка, 2007. – 156 с.
 21. Кузьменко О.В. Теоретичні засади адміністративного процесу: монографія / О.В. Кузьменко. – К.: Атіка, 2005. – 352 с.
 22. Кузьменко О. Особливості застосування заходів процесуального примусу в адміністративних судах головуючим у судовому засіданні / О. Кузьменко, О. Панченко // Право України. – 2008. – № 10. – С. 31-37.
 23. Кузьменко О.В. Адміністративно-процесуальне право України: підручник / О.В. Кузьменко, Т.О. Гуржій; за ред. О.В. Кузьменко. – К. : Атіка, 2007. – 416 с.
 24. Кузьмишин В. Виконання рішень суду суб'єктами владних повноважень – правовий та етичний аспекти / В. Кузьмишин. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.voas.gov.ua/?action=menu&id_menu=62&type=1&module=0.
 25. Кузьмишин В. Шляхи забезпечення безумовного виконання судових рішень / В. Кузьмишин // Вісник Вищого адміністративного суду України. - 2010. - № 4. – С.24-29.
 26. Миколенко О.І. Адміністративний процес та адміністративна відповідальність в Україні: навч. посіб. / О.І. Миколенко. – Х. : ТОВ «Одіссей», 2010. – 368 с.
 27. Науково-практичний коментар Кодексу адміністративного судочинства України / І.Х. Темкіжев та ін. / за заг. ред. І.Х. Темкіжева, Голови Вищ. адмін. суду України ; Вищ. адмін. суд України. – К. : Юрінком Інтер, 2012. – 718 с.
 28. Науково-практичний коментар Кодексу адміністративного судочинства України / За заг. ред. С.В. Петкова. – К. : «Центр учбової літератури», 2017. – 384 с.
 29. Перепелиця А.І. Поняття та система суб'єктів виконавчого провадження / А.І. Перепелиця // Науковий вісник Юридичної академії МВС України. – 2004. - № 4. - С. 242-249.
 30. Перепелюк В. Деякі питання примусового виконання судових рішень у справах «особа проти суб'єкта владних повноважень» / В. Перепелюк // Право України. – 2010. - № 1. – С. 41-53.
 31. Перепелюк В.Г. Адміністративне судочинство: проблеми практики: посібник / В.Г. Перепелюк; Центр політ.-прав. реформ. – К. : Конус-Ю, 2007. – 272 с.
 32. Сасевич О. Контроль за виконанням судових рішень у порядку адміністративного судочинства крізь призму практики Європейського суду з прав людини / О. Сасевич // Вісник Вищого адміністративного суду України. – 2013. - № 3. – С.14-24.
 33. Шруб І.В. Шляхи удосконалення механізму виконання судових рішень в адміністративних справах / І. В. Шруб. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.lex-line.com.ua/?go=full_article&id=249.

4. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://www.rada.gov.ua> - Веб-портал Верховної Ради України
2. <http://www.president.gov.ua> - Веб-портал Адміністрації Президента України
3. <http://www.kmu.gov.ua> - Веб-портал Кабінету Міністрів України
4. <https://minjust.gov.ua/> - Веб-портал Міністерства юстиції України
5. <https://dsa.court.gov.ua/dsa/> - Веб-портал Державної судової адміністрації України
6. <http://www.reyestr.gourt.gov.ua> - Єдиний державний реєстр судових рішень
7. https://supreme.court.gov.ua/supreme/pro_sud/kas_adm/ - Веб-портал Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду
8. <http://vasu.gov.ua> - Веб-сайт Вищого адміністративного суду України
9. <https://supreme.court.gov.ua/supreme/> - Веб-сайт Верховного Суду
10. <http://www.vaas.gov.ua> - Веб-сайт Сьомого апеляційного адміністративного суду (Вінницького апеляційного адміністративного суду)
11. <http://kaas.gov.ua> - Веб-сайт Шостого апеляційного адміністративного суду (Київського апеляційного адміністративного суду)
12. <https://adm.ko.court.gov.ua/sud1070/> - Веб-сайт Київського окружного адміністративного суду
13. <http://www.kmoas.gov.ua> - Веб-сайт Хмельницького окружного адміністративного суду
14. <http://nbuv.gov.ua/> - Веб-сайт Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського
15. <http://gntb.gov.ua/ua/> - Веб-сайт державної науково-технічної бібліотеки України
16. <http://www.ounb.km.ua/> - Веб-сайт Хмельницької обласної універсальної наукової бібліотеки
17. <http://www.adm.km.ua/> - Веб-сайт Хмельницької обласної державної адміністрації
18. <http://km-oblrada.gov.ua/> - Веб-сайт Хмельницької обласної ради
19. <http://www.khmelnysky.com/> - Веб-сайт Хмельницької міської ради
20. <http://www.univer.km.ua/> - Веб-сайт Хмельницького університету управління та права

Розробник навчально-методичних матеріалів:

Викладач дисципліни:

старший викладач кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права, магістр права

_____ М.З. Берцюх

25 січня 2019 року

Схвалено кафедрою конституційного, адміністративного та фінансового права 25 січня 2019 року, протокол № 5.

Завідувач кафедри _____ О.М. Буханевич

25 січня 2019 року

Декан факультету управління та економіки

_____ Т.В. Терещенко

25 січня 2019 року

Погоджено методичною радою університету 14 лютого 2019 року, протокол № 4.

Голова методичної ради _____ І.Б. Ковтун

14 лютого 2019 року

Обліковий обсяг – 4,27 ум.др.арк.